

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Diplomová práce

Bc. Václav Hoďák

„The Year of the Hangman“. Vliv americké války za nezávislost na politickou a
hospodářskou situaci na Britských ostrovech v roce 1777

“The Year of the Hangman”. The Impact of the American War of Independence
on Political and Economic Situation on the British Isles in 1777

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Jan Koura, PhD.

2017

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu práce, PhDr. Janu Kourovi, PhD. za obrovskou míru trpělivosti, cenné rady, připomínky a vřelý přístup projevený po celou dobu psaní diplomové práce. Dále bych rád poděkoval své rodině, neboť bez její podpory by tato práce nikdy nevznikla.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 9. srpna 2017

podpis:

Abstrakt

Autor bude v diplomové práci analyzovat vliv americké války za nezávislost na politickou a hospodářskou situaci na Britské ostrovy v roce 1777. Cílem práce bude zachytit proměňující se atmosféru na Britských ostrovech během roku 1777 s důrazem na změnu situace po bitvě u Saratogy a chápání celého konfliktu mezi britskými politiky. Jedním z cílů práce bude i analýza zahraničního obchodu Velké Británie v letech 1773–1782. K dosažení cílů práce má autorovi dopomoci zodpovězení čtyř základních výzkumných otázek, které si stanovil. Autor se zaměří na analýzu dobových pramenů a odborné literatury související s danou tématikou, přičemž neopomene zařadit celé období do složitého dobového kontextu.

Klíčová slova

americká válka za nezávislost, rok oběšence, lord North, Britské ostrovy, zahraniční obchod Velké Británie v 18. století, rok 1777, bitva u Saratogy

Abstract

The author attempts to analyse how the impact of the American War of Independence influenced the political and economic situation on British Isles in 1777. The main aim is to record the changing atmosphere on British Isles throughout the year 1777 with an emphasis on the varying situations after the battle at Saratoga and understanding the whole conflict amongst the British politicians. One of the author's aims will be an analysis of the British international trade between the years 1773–1782. To achieve diploma's aim, the author will answer four basic research questions. The author will analyse primary sources and modern day scientific literature related to the given topic while not forgetting to place the whole given period into a complicated contemporary context.

Keywords

The American War of Independence, the Year of the Hangman, Lord North, The British Isles, Foreign Trade of Great Britain in 18th Century, 1777, Battle at Saratoga

Obsah

1. Uvedení do problematiky.....	1
1.1 Úvod.....	1
1.2 Struktura diplomové práce.....	2
1.3 Výzkumné otázky a cíle diplomové práce.....	2
1.4 Použité prameny a literatura.....	3
1.4.1 Použité prameny.....	3
1.4.2 Použitá odborná literatura.....	5
1.5 Terminologické vymezení diplomové práce.....	8
2. Faktografický úvod.....	10
2.1 Shrnutí situace po roce 1763.....	10
2.2 Vývoj situace v severoamerických koloniích v letech 1763–1776.....	12
2.3 Shrnutí diplomatické situace v letech 1763–1776.....	22
3. Filozoficko-politický dialog.....	27
3.1 James Otis.....	28
3.2 John Dickinson.....	29
3.3 Thomas Jefferson.....	31
3.4 Thomas Paine.....	33
4. Rok 1777.....	36
4.1 Leden–březen 1777.....	36
4.2 Duben–červen 1777.....	40
4.3 Červenec–září 1777.....	43
4.4 Říjen–únor 1778.....	46
5. Zahraniční obchod Velké Británie v letech 1773–1782.....	52
Závěr.....	59
Seznam použitých pramenů a literatury.....	69

1. Uvedení do problematiky

1.1 Úvod

Některé evropské státy, které mocensky dominovaly v 17. století, zaznamenaly o století později úpadek na úkor nově se formujících států, mezi něž patřila například Velká Británie, Rusko, Prusko a v neposlední řadě i Spojené státy americké. Odtržení severoamerických kolonií lze z určitého úhlu pohledu společně s Velkou francouzskou revolucí, kterou některými prvky americká válka za nezávislost bezesporu inspirovala, považovat za nejdůležitější události 18. století. Neutuchající zájem několika generací historiků o analyzování americké války za nezávislost jenom potvrzuje důležitost a význam celého procesu boje za nezávislost britských kolonií v Severní Americe.

Tato diplomová práce navazuje na mou oblibu týkající se dějin Anglie/Velké Británie v 17. a 18. století, což potvrzuje například má bakalářská práce¹. Na můj zájem o americkou válku za nezávislost a její dopady na Britské ostrovy bych touto diplomovou prací rád navázal na vědeckou studii², kterou jsem vydal v minulém roce. Rozdíl mezi vědeckou a diplomovou prací spočívá v tom, že se ve své diplomové práci zaměřím na analýzu vývoje situace na Britských ostrovech v konkrétním roce 1777. Jak již bylo řečeno výše, americká válka za nezávislost a založení Spojených států amerických jsou považovány za nejvýraznější události 18. století. Rok 1777 patří k nejdůležitějším mezníkům celého konfliktu v Severní Americe, neboť po bitvě u Saratogy svedené v září a říjnu 1777 se francouzská monarchie definitivně rozhodla vstoupit do války proti Velké Británii po boku severoamerických kolonií. Vstup Francouzů do války výrazně změnil rozložení sil celého konfliktu a představoval tak jeden z důležitých faktorů zapříčiňujících porážku Britů v celé válce. Cílem mé práce, který dále podrobněji vysvětlím, je pokus o analýzu vývoje událostí na Britských ostrovech spojených s americkou válkou za nezávislost.

¹ HOĐÁK, Václav, *Dva roky katastrof: Velký mor a Velký požár Londýna v letech 1665–1666. Příspěvek k dějinám anglické metropole v druhé polovině 17. století*, Bakalářská práce, Ústav světových dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2013, 74 stran.

² HOĐÁK, Václav, *Politická a ekonomická situace v Londýně v době americké války za nezávislost* in: *Historický obzor*, Vol. 27, No. 7–8, 2016, s. 146–159.

1.2 Struktura diplomové práce

Diplomová práce je strukturována do čtyř kapitol, které odpovídají i tematickému rozdělení celé práce. První kapitola je věnovaná faktografickému úvodu, jenž si klade za cíl shrnout základní politický a diplomatický vývoj v Evropě a Severní Americe v letech 1763–1776. V druhé kapitole hodnotím na základě čtyř významných politicko-filozofických pamfletů z per amerických autorů genezi argumentů, které američtí patrioti v letech 1764–1776 využívali v transatlantické debatě s obhájci britského impéria o nadřazenosti britského parlamentu. Převážná část těchto dvou kapitol si neklade za cíl hlouběji zanalyzovat vytyčené období či přinést nové argumenty k dané problematice, jedná se čistě o shrnutí faktů doplňující celkový obraz dějinných událostí.

Zatímco první dvě kapitoly jsou čistě přehledové, třetí kapitola se zaměřuje na hlavní cíl celé práce. Rozhodl jsem se rozdělit celý rok 1777 na čtyři podkapitoly chronologicky tak, abych v každé kapitole zanalyzoval vždy tři měsíce z roku. V první podkapitole se soustředím na období leden–březen, ve druhé na duben–červen, ve třetí na červenec–září a ve čtvrté na říjen–únor 1778. Čtvrtá podkapitola obsahuje krátký přesah do roku 1778, neboť některé změny a procesy započaté na konci roku 1777 se naplno projeví až během roku 1778.

V páté kapitole poruším deklarované časové vymezení a soustředím se na analýzu zahraničního obchodu Velké Británie v letech 1773–1782 a dopadů severoamerického konfliktu na zahraniční obchod vycházející z dobových obchodních statistik obchodní rady (Board of Trade) a rady pro cla a daně (Board of Customs and Excise) Velké Británie.

1.3 Výzkumné otázky a cíle diplomové práce

Cílem diplomové práce je analyzovat dobové prameny a pokusit se s pomocí moderní odborné literatury zjistit, jakým způsobem ovlivnila americká válka za nezávislost politickou a hospodářskou situaci v Anglii v roce 1777. K dosažení tohoto cíle jsem si stanovil čtyři základní výzkumné otázky, na které odpovím v Závěru diplomové práce. První výzkumná otázka zní: „*Jak vnímali britští politici konflikt v Severní Americe v období před bitvou u Saratogy (leden–říjen 1777)?*“. Druhá výzkumná otázka „*Uvědomovali si Britové a britští politici hrozbu vstupu některého státu do konfliktu s úmyslem pomoci severoamerickým kolonistům ještě před bitvou u Saratogy? Pokud ano, tak v jaké míře?*“ navazuje na poznání z první výzkumné otázky a rozšiřuje ji. Odpověď na třetí výzkumnou otázku „*Jestli (a pokud ano, tak jak) se změnila politická situace v Anglii po bitvě u Saratogy?*“ bude částečně

analyzovat i období v roce 1778, neboť některé procesy započaté již v roce 1777 se plně projeví až v roce následujícím. Ve čtvrté výzkumné otázce „*Jak se americká válka za nezávislost projevila na zahraničním obchodě Velké Británie v letech 1773–1782?*“ budu analyzovat obchodní statistiky Velké Británie s cílem zjistit, na jaké země se angličtí kupci přeorientovali po ztrátě téměř všech severoamerických trhů.

1.4 Použité prameny a literatura

1.4.1 Použité prameny

Tématu americké války za nezávislost byla napříč generacemi věnována rozsáhlá pozornost, z tohoto důvodu tak existuje velké množství odborné literatury analyzující širokou škálu témat spojených s americkou revolucí. Problém tedy spočíval spíše ve vybrání vhodné odborné literatury, než v absenci potřebných zdrojů.

Diplomová práce si klade za cíl vycházet především z primárních pramenů a archivních materiálů. Důležitým nástrojem pro analýzu proměny veřejného mínění je bezpochyby dobový tisk. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl použít šestero dobových novin. Jedná se především o provládní *The London Gazette* a protivládní *London Evening Post*. Tyto noviny jsem se rozhodl zanalyzovat jednak kvůli jejich názorovému rozdílu, jednak z důvodu četnosti vydávaných čísel, neboť oboje noviny vydávaly svá čísla přibližně jednou za dva až čtyři dny. Dále jsem se rozhodl vycházet z měsíčníků pro rok 1777, ve kterých se objevuje buď souhrn všech důležitých domácích událostí, anebo politické komentáře vypovídající o dobové situaci. Mezi tyto měsíčníky patří *The Remembrancer, or Impartial Repository of Public Events*³; *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1777*⁴, *The Gentleman's Magazine, and Historical Chronicle*⁵ a *The Lady's Magazine*⁶.

K dalším použitým pramenům patří souhrn parlamentních debat a usnesení obsažených v *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons, Vol. 6–8*⁷; *The Parliamentary History of England from Earliest Periods to the Year*

³ ALMON, John, *The Remembrancer, or Impartial Repository of Public Events. For the Year 1777*, London 1778.

⁴ DODSLEY, James, *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1777*, London 1778.

⁵ URBAN, Sylvanus, *The Gentleman's Magazine, and Historical Chronicle. For the Year MDCCLXXVII*, Vol. 47, London 1777.

⁶ *The Lady's Magazine; or Entertaining Companion for the Fair Sex, Appropriated solely to their Use and Amusement*, Vol. 8, London 1777.

⁷ STOCKDALE, John, *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 6, London 1802; STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings*

1803, Vol. 19⁸ a v *Journal of the House of Commons*, Vol. 36⁹. Pro přesné znění zákonů jsem se rozhodl využít dvě sbírky zákonů *The Statutes at Large, of England and of Great Britain*, Vol. 14¹⁰.

Pro další badatelské účely jsem navštívil *The National Archives in Kew* v londýnské čtvrti Richmond. Návštěva britského národního archivu byla velmi přínosná, neboť jsem zde získal například detailní obchodní statistiky Velké Británie v období od roku 1773–1782¹¹ či záznamy o počtu válečných lodí a jejich lokalitě v jednotlivých měsících roku 1777 britské admirality¹², období dnešního ministerstva námořnictva. Možnost navštívit Národní archiv v Londýně mi byla poskytnuta díky získání Vnitřního grantu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za rok 2014.

V obou úvodních faktografických kapitolách jsem použil dobové politicko-filozofické pamflety kritizující britskou parlamentní nadřazenost nad lokálními shromážděními jednotlivých kolonií. K plnému pochopení argumentů amerických autorů bylo třeba prostudovat dílo významného anglického osvícence sedmnáctého století, Johna Locka, *Two Treatises of Government*¹³, ze kterého více či méně mnou sledovaní autoři vycházejí. Patří mezi ně dílo Jamese Otise *The Right of British Colonies Asserted and Proved*¹⁴, *Letters from a Farmer in Pennsylvania*¹⁵ od Johna Dickinsona, *A Summary View of the Rights of British America*¹⁶ od Thomase Jeffersona a v neposlední řadě významné dílo Thomase Paina *Common Sense*¹⁷.

Pouze okrajově jsem se ve své práci zaměřil na deníky a korespondenci jednotlivých politických osobností. Důvodem pro toto rozhodnutí je fakt, že v rámci svého bádání jsem

and Debates of the House of Commons, Vol. 7, London 1802; STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 8, London 1803.

⁸ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England, from the earliest period to the year 1803*, Vol. 14, London 1814.

⁹ *Journal of the House of Commons*, Vol. 36, London 1803.

¹⁰ RAITHEY, John, *The Statutes at Large, of England and of Great Britain: From Magna Carta to the Union of the Kingdoms of Great Britain and Ireland*, Vol. 14, London 1811.

¹¹ Vycházel jsem především z fondů britské obchodní rady (Board of Trade), zejména ze sbírek s označením BT 6, konkrétně jsem využil sbírky BT 6/62 a BT 6/185. Dále pak fondy britské rady pro cla a daně (Board of Customs and Excise) s označením CUST, zde jsem použil konkrétní statistické přehledy CUST 3/73 až CUST 3/80, CUST 17/2 až CUST 17/8.

¹² Rozmístění lodí se dá dohledat ve fondech admirality, konkrétně se jedná o sbírku ADM 8/53.

¹³ LOCKE, John: *Two Treatises of Government*, London, 1823.

¹⁴ OTIS, James: *The Rights of British Colonies Asserted and Proved*, Boston 1764.

¹⁵ DICKINSON, John: *Empire and Nation: Letters from a Farmer in Pennsylvania*, ed. Forrest McDonald, Indianapolis 1999.

¹⁶ JEFFERSON, Thomas: *A Summary View of the Rights of British America*, Williamsburg 1774.

¹⁷ PAINE, Thomas: *Common Sense; addressed to the Inhabitans of America*, Filadelfie 1776.

se dostal pouze k několika deníkům opozičních politiků¹⁸, z členů vlády jsem získal pouze korespondenci předsedy vlády v době americké války za nezávislost lorda Fredericka Northa s britským králem Jiřím III.¹⁹ Z tohoto důvodu jsem se rozhodl analyzovat politickou situaci zejména z moderní odborné literatury a pramenů týkajících se parlamentu. Výjimkou je pouze deník Horatia Walpola²⁰, který je mezi britskými historiky považován za jeden z nejpřesnějších deníků 18. století popisujících politické i společenské události ve sledovaném období.

V poslední sedmé kapitole zaměřené na zahraniční obchod Velké Británie v letech 1773–1782 zahrnuji do analýzy i dílo *Annals of Commerce. Manufacturers, Fisheries, and Navigation, with Brief Notices of the Arts and Sciences Connected with them*²¹ od obchodníka Davida Macphersona, který s třicetiletým odstupem sepsal jakýsi obchodní chronologický deník obsahující podrobné a zajímavé informace včetně některých obchodních statistik odpovídajících obchodním statistikám obchodní rady a rady pro cla a daně.

1.4.2 Použitá odborná literatura

K tématu americké války za nezávislost existuje rozsáhlá literatura skládající se z komplexních a obsáhlých monografií zaměřujících se na různé faktory celého procesu směřujícího k nezávislosti severoamerických kolonií, stejně jako z případových studií mapujících velmi podrobně určité krátké časové období nebo vytyčené území. Převážná část odborné literatury je však zaměřena více na vývoj událostí v koloniích, přičemž britská historiografie se zaměřuje spíše na politický vývoj uvnitř jednotlivých parlamentních uskupení či britskou diplomacii v tomto období. Výjimku tvoří samostatná monografie britského univerzitního profesora Stephena Conwaye působícího na *University College London*, která se jmenuje *The British Isles and the War of American Independence*²². V této publikaci se Conway zaměřuje zejména na to, jak severoamerický konflikt ovlivnil situaci na Britských ostrovech během sledovaného období. Tato odborná publikace tvoří jakýsi pomyslný základ celé diplomové práce, zejména co se týče hledání a analyzování dalších zdrojů. V diplomové práci jsem využil i další odborné dílo od profesora Conwaye, konkrétně se jedná o monografii *A Short*

¹⁸ Konkrétně se jedná o korespondenci vůdce opozičních whigů Charlese Watson-Wentworta, druhého markýze z Rockinghamu, a dalších osobností, jmenovitě Charlese Foxe a Edmunda Burka.

¹⁹ DONNE, Bodham, W., *The Correspondence of King George the Third with Lord North from 1768–1782*, Vol. 2, London 1867.

²⁰ DORAN, John, (ed.), *The Last Journals of Horace Walpole*, London 1859.

²¹ MACPHERSON, David, *Annals of Commerce. Manufacturers, Fisheries, and Navigation, with Brief Notices of the Arts and Sciences Connected with them*, Vol. 3, London 1805.

²² CONWAY, Stephen, *The British Isles and the War of American Independence*, Oxford 2000.

*History of the American Revolutionary War*²³, ze které jsem čerpal informace pro faktografický úvod.

Mezi další použitou odbornou literaturu patří i studie ze dvou kolektivních sborníků věnujících se tématu Velké Británie a americké války za nezávislost. Konkrétně se jedná o sborník *Britain and the American Revolution*²⁴, jehož hlavním editorem je britský historik z *University of Edinburgh* Harry Dickinson. Druhým sborníkem je *The Oxford Handbook of the American Revolution*²⁵, jehož editory jsou američtí historikové doktor Edward G. Gray působící na *Florida State University* a profesorka na *Harvard University* Jane Kamensky. Oba sborníky obsahují oddělené tematické studie, ze kterých jsem čerpal zejména pro účely první faktografické kapitoly.

V první kapitole analyzuji vývoj diplomatických vztahů Velké Británie s ostatními evropskými velmocemi v letech 1763–1776, k čemuž jsem použil odborné monografie od britského profesora Jeremy Blacka působícího na *University of Exeter*. Profesor Black se dlouhodobě věnuje tématům spojeným s Velkou Británií v období od 17. do 19. století, a i přes občasnou přílišnou obecnost postrádající hlubší analýzu, byly publikace *Trade, Empire and British Foreign Policy, 1689–1815*²⁶; *Crisis of Empire, Britain and America in the Eighteenth Century*²⁷ a *Debating Foreign Policy in Eighteenth-Century Britain*²⁸ velmi přínosné.

Potřebná ekonomická a obchodní data a informace, jež jsou obsaženy v úvodu poslední čtvrté lekce, jsem získal ve třech velkých sbornících zaměřených na transatlantický obchod, respektive ekonomický vývoj Anglie/Velké Británie v sedmnáctém a osmnáctém století. Za obzvlášť přínosný považuji sborník *Cambridge Economic History of Modern Britain*²⁹, jehož hlavními editory jsou přední britský ekonomický historik Roderick Floud, působící na *Gresham College*, a známý britský historik Paul Johnson. V druhém sborníku *Global Economic History Series vol 7: Shipping and Economic Growth, 1350–1850*³⁰, jehož hlavním editorem je americký odborník na námořní historii profesor Richard W. Unger, jenž v současné době

²³ CONWAY, S., *A Short History of the American Revolutionary War*, London 2013.

²⁴ DICKINSON, Harry, *Britain and the American Revolution*, Abingdon 2014.

²⁵ GRAY, Edward, G. – KAMENSKI, Jane, *The Oxford Handbook of the American Revolution*, Oxford 2013.

²⁶ BLACK, Jeremy, *Trade, Empire and the British Foreign Policy, 1689–1815*, Abingdon 2007.

²⁷ BLACK, J., *Crisis of Empire, Britain and America in the Eighteenth Century*, London 2008.

²⁸ BLACK, J., *Debating Foreign Policy in the Eighteenth-Century Britain*, Abingdon 2016.

²⁹ FLOUD, Roderick – JOHNSON, Paul (eds.), *The Cambridge Economic History of Modern Britain*, Vol. I., Cambridge 2004.

³⁰ UNGER, Richard, W., *Global Economic History Series Vol. 7: Shipping and Economic Growth 1350–1850*, Leiden 2011.

přednáší na *University of British Columbia*, se autoři zaměřili obecně na ekonomická témata v období novověku. V neposlední řadě je třeba zmínit úžeji zaměřenou sbírku odborných prací, kterou je *The Atlantic Economy During the Seventeenth and Eighteenth Centuries: Organization, Operation, Practise and Personnel*³¹, jejíž hlavní editor doktor Peter Coclanis v současné době působí na *University of North Carolina*.

K mému překvapení se v české historiografii téměř nikdo nevěnoval komplexněji tématu americké války za nezávislost. Výjimku tvoří pouze Svatava Raková, jež napsala spíše populárně naučnou publikaci *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763–1783)*³². Celá monografie je dobře a logicky strukturovaná, velkým nedostatkem je však chybějící poznámkový aparát. Z výše uvedeného je patrné, že se tématu Velké Británie v době americké války za nezávislost podrobněji z českých historiků nevěnoval pravděpodobně nikdo. Z důvodu absence jiného kvalitně zpracovaného a komplexního díla z pera českého historika, i přes okrajové zmínky³³, jsem se rozhodl zpracovat toto téma obsáhleji v první faktografické kapitole s cílem poskytnout alespoň základní literaturu potřebnou ke studiu daného tématu.

V americké historiografii se roku oběšence, tedy roku 1777³⁴, věnoval John S. Pancake ve své publikaci *1777: The Year of the Hangman*³⁵, ve které analyzoval vývoj situace v severoamerických koloniích převážně z vojenského hlediska. Významný americký archeolog profesor Dean Snow se ve své monografii *1777: Tipping Point at Saratoga*³⁶ zaměřil na podrobné analyzování průběhu bitvy u Saratogy. Další američtí historici, například Charles Patrik Neimeyer ve své publikaci *The Revolutionary War*³⁷, pojmenovali po „roce oběšence“ jednu z kapitol. Rok oběšence se stal inspirací i pro neodbornou literaturu, například dětský román Garyho L. Blackwooda, *The Year of the Hangman*³⁸, nastiňuje situaci v severoamerických koloniích v případě, že by americká revoluce byla potlačena již v roce 1776. Jak je však z výše uvedeného patrné, důraz je v těchto publikacích kladen převážně

³¹ COCLANIS, Peter, A., *The Atlantic Economy During the Seventeenth and Eighteenth Centuries: Organization, Operation, Practise and Personnel*, Columbia 2005.

³² RAKOVÁ, Svatava, *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763–1783)*, Praha 2005.

³³ Jmenovitě například SKŘIVAN, Aleš, *Evropská politika 1648–1914*, Praha 1999, s. 99–100.

³⁴ Název „Rok oběšence“ je odvozen od roku 1777 podle třech číslic sedm připomínajících šibenici. Tento výrok přisuzuje John Pancake v prologu své monografie *1777: The Year of the Hangman* Johnu Adamsovi (1735–1826), jednomu z významných osobností raných dějin Spojených států amerických.

³⁵ PANCAKE, John, S., *1777: The Year of the Hangman*, Tuscaloosa, 1977.

³⁶ SNOW, Deane, *1777: The Tipping Point at Saratoga*, Oxford 2016.

³⁷ Neimeyer, Charles, Patrick, *The Revolutionary War*,

³⁸ BLACKWOOD, Gary, L., *The Year of the Hangman*, Paw Prints, 2008.

na vojenskou stránku věci, jiné zaměření publikace amerických historiků píšících o roce 1777 nenalezneme.

V britské historiografii neexistují odborné publikace analyzující důležité procesy v roce 1777. Britští historikové se soustředili spíše buď na politický vývoj v jednotlivých parlamentních uskupeních od roku 1763, či na ekonomické studie analyzující delší časový úsek. Výjimku tvoří již zmiňovaný britský historik Stephen Conway, který se ve své publikaci zaměřil na situaci na Britských ostrovech po celou dobu trvání americké války za nezávislost.

1.5 Terminologické vymezení diplomové práce

Při obecném zkoumání fenoménu americké války za nezávislost je třeba definovat základní pojmy, které jsou bez bližšího vysvětlení matoucí. Během svého výzkumu jsem se v anglicky psané literatuře setkal se třemi termíny souvisejícími s popisem americké války za nezávislost. Konkrétně se jedná o termíny *American Revolution*, *Americal Revolutionary War* a *American War of Independence*.

Někteří historici píšící o situaci v severoamerických koloniích či ve Velké Británii po roce 1763 používají termín *American Revolution* (americká revoluce). Časové omezení tohoto termínu však není zcela jasné. Někteří historici, jmenovitě například Artur Meier Schlesinger³⁹, Merrill Jensen⁴⁰ či již zmiňovaný Lewis Bernstein Namier⁴¹, vymezují pojem americké revoluce lety 1775–1776, tedy lety, ve kterých došlo k prvním ozbrojeným střetům.

Převládající skupina historiků však chápe pojem *American Revolution* jako období, které začíná v roce 1763 a končí v roce 1783 uznáním Spojených států amerických Velkou Británií, či v roce 1789, kdy začala platit americká ústava. Mezi tuto skupinu historiků patří například Robert Middlekauff⁴², Herbert Aptheker⁴³ či James W. Raab⁴⁴. Součástí dvou⁴⁵ sborníků zaměřených na Velkou Británii a americkou revoluci, jež jsem využil pro potřeby

³⁹ SCHLESINGER, Artur, Meier, *The Colonial Merchants and the American Revolution 1763–1776*, New York 1939.

⁴⁰ JENSEN, Merrill, *The Founding of the Nation: A History of the American Revolution 1763–1776*, New York 1968.

⁴¹ NAMIER, Lewis, Bernstein, *England in the Age of the American Revolution*, London 1966. Namier ve své publikaci končí období, ve kterém detailně popisuje vývoj britské politické scény, začátkem sedmdesátých let osmnáctého století.

⁴² MIDDLEKAUFF, Robert, *The Glorious Cause: The American Revolution 1763–1789*, New York 1982.

⁴³ APTHEKER, Herbert, *The American Revolution 1763–1783*, New York 1960.

⁴⁴ RAAB, James, W., *Spain, Britain and American Revolution in Florida, 1763–1783*, Jefferson 2008.

⁴⁵ Konkrétně se jedná o *Britain and the American Revolution* a *The Oxford Handbook of the American Revolution*.

diplomové práce, jsou vědecké studie, jejichž autoři⁴⁶ se soustředili na vývoj situace v letech 1763–1776. Z tohoto důvodu předpokládám, že i odpovědní editoři sborníků chápou pojem *American revolution* jako období v letech 1763–1783. Podle mého názoru je logičtější považovat ozbrojený konflikt za další fázi americké revoluce, tudíž se v diplomové práci pod pojmem *americká revoluce* chápe období v letech 1763–1783.

Termíny *American Revolutionary War* a *American War of Independence* označují stejné období let 1775, respektive 1776 až 1783. Mezi oběma označeními není žádný významný rozdíl, dříve se termín *American Revolutionary War* používal převážně v britské historiografii, dnes je tento termín používán i moderními americkými historiky. Frekventovanější a používanější výraz je *American War of Independence*. Z tohoto důvodu používám ve své diplomové práci český překlad tohoto termínu *americká válka za nezávislost*. Za zmínku stojí fakt, že v roce 2013 vydalo britské ministerstvo školství národní vzdělávací osnovu pro historické programy, ve které je jako termín označující americkou válku za nezávislost uveden *The American War of Independence*.⁴⁷

Má diplomová práce se jmenuje „*The Year of the Hangman*“. *Vliv americké války za nezávislost na politickou a hospodářskou situaci na Britských ostrovech v roce 1777*. Z názvu může vyplývat, že do své diplomové práce zahrnu oblast celých Britských ostrovů, tedy oblast dnešní Anglie, Walesu, Skotska, Irska a přilehlých malých ostrovů. Po zvážení obsáhlosti takto definovaného konceptu jsem se rozhodl vymežit si sledované území pouze na oblast dnešní Anglie a zbylá území zahrnout do výzkumu pouze v případech nezbytně souvisejících s danou problematikou. Byla to zejména rozsáhlost pojmu *Britské ostrovy*, která mě vedla k územnímu zúžení a vymezení celé práce. Pokud bych zpracovával celou problematiku tak, jak je vymezena názvem práce, rozhodně bych nemohl analyzovat dopady americké války za nezávislost do takové hloubky a celý výzkum by postrádal svůj význam. V případě, že bych v názvu místo spojení *Britské ostrovy* použil pro účely práce přesnější význam *Anglie*, mohlo by dojít k určitému zmatení, neboť od roku 1707 neexistovalo samostatné anglické (a skotské) království, ale Království Velké Británie (*Kingdom of Great*

⁴⁶ Příkladem mohou být dvě studie, YIRUSH, Craig, B., *The Imperial Crisis* in: GRAY, E., G. – KAMENSKY, J., *The Oxford Handbook of the American Revolution*, Oxford 2013, s. 85–103 a DERRY, John, *Government Policy and the American Crisis 1760–1776* in: DICKINSON, H., c. d., s. 44–63.

⁴⁷ *Statutory guidance: National curriculum in England: history programmes of study, published 11 September 2013*, dostupné z: <<https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-history-programmes-of-study/national-curriculum-in-england-history-programmes-of-study>> [cit. 8. 7. 2017].

Britain) spojené dohromady Zákony o unii (*Acts of Union*).⁴⁸ Z tohoto důvodu jsem se rozhodl navázat na název publikace Stephena Conwaye *The British Isles during the American War of Independence* a použít v názvu diplomové práce slovní spojení *Britské ostrovy*.

2. Faktografický úvod

2.1 Shrnutí situace po roce 1763

Pro úplné pochopení všech procesů a příčin směřujících k otevřené rebelii v severoamerických koloniích, jež vedla k odtržení kolonií a vytvoření samostatných Spojených států amerických, je podle mého názoru nezbytné zanalyzovat nejen vývoj domácí politické situace a kroky britské vlády v koloniální otázce, ale i vztahy britského impéria k ostatním evropským velmocím. Vývoj diplomatických vztahů v letech 1763–1775 do určité míry ovlivnil i vývoj situace v Severní Americe. Diplomatické vztahy hrály důležitou roli i v roce 1777, ve kterém se francouzská monarchie definitivně rozhodla podpořit americké kolonisty a o rok později otevřeně vstoupila po jejich boku do války proti Britům. Cílem této úvodní faktografické kapitoly je zanalyzovat obecné příčiny, jež vedly k pádu Velké Británie z pozice nejmocnějšího evropského státu v roce 1763⁴⁹ do takového postavení, které například předposlední císař Svaté říše římské Leopold II. (1747–1792) přirovnal k zemím druhého řádu jako například Dánsko či Švédsko. Samozřejmě, že z dnešního pohledu se toto a jemu podobná politická hodnocení zdají být zcela zavádějící, v době po skončení americké války za nezávislost však vypovídala o výrazně zhoršeném mezinárodním postavení britského impéria.⁵⁰

Pařížský mír podepsaný 10. února 1763 patřil k nejrozhodnějším vítězstvím za dlouhou historii vzájemného anglo-francouzského soupeření na evropském kontinentu. I přesto, že francouzská monarchie ztratila rozsáhlá území ve prospěch Velké Británie nejen v Severní Americe⁵¹, určitá část britské společnosti zastávala názor, že podmínky Pařížského míru byly

⁴⁸ Tématu spojení anglického a skotského království do jednoho Království Velké Británie se věnuje například Allan I. MacInnes, viz MACINNES, Allan, I., *Union and Empire: The Making of the United Kingdoms in 1707*, Cambridge 2007.

⁴⁹ SCOTT, Hammish, *Britain as a European Great Power in the Age of the American Revolution* in: DICKINSON, H., c. d., s. 181; SCHROEDER, Paul, W., *The Transformation of European Politics, 1763–1848*, Oxford 1996, s. 3; BLACK, J., *Crisis of Empire: Britain and America in the Eighteenth Century*, London 2008, s. 89. Z českých historiků tento názor zastává například František Stellner viz: STELLNER, František, *Sedmiletá válka v Evropě*, Praha 2007, s. 319.

⁵⁰ SCOTT, H., *Britain as a European Great Power*, s. 180–181.

⁵¹ Francie téměř přišla o své državy v Severní Americe, část Louisiany (od řeky Mississippi po Apalačské pohoří), Nová Francie (část jihovýchodní Kanady a severovýchodní části USA v oblasti Velkých jezer) připadla Velké

příliš benevolentní. Už v roce 1762 se ozývaly hlasy požadující úplné obsazení španělských a francouzských držav na Floridě a v Louisianě, neboť zranitelné byly britské kolonie v Severní Americe pouze v případě neočekávaného útoku z okolních nepřátelských kolonií. William Pitt st., první hrabě z Chatham (1708–1778)⁵², významný státník a politik, například kritizoval v jednom ze svých proslovů v britském parlamentu navrácení některých karibských ostrovů zpět Francii⁵³, neboť by to podle jeho názoru umožnilo francouzské monarchii obnovit síly a stát se pro Velkou Británii opět hrozbou.⁵⁴

I přes tyto hlasy se Velká Británie stala po roce 1763 nejsilnější evropskou velmocí, získala nová území a ponížila své největší kontinentální rivaly. Navzdory těmto okolnostem nezavládl mezi britskými zákonodárci a veřejností pocit klidu a bezpečí. Převládaly spíše obavy z ambicí Francie a Španělska týkajících se vyrovnání rovnováhy moci v Evropě a anulování podmínek Pařížského míru. Tento předpoklad anulování mírových podmínek z roku 1763 oběma bourbonskými mocnostmi byl stěžejním faktem formujícím mezinárodní vztahy v Evropě v následujících dvou dekadách.⁵⁵

K prvním roztržkám mezi Velkou Británií na jedné straně a Francií a Španělskem na straně druhé došlo hned ve dvou následujících letech po podepsání Pařížského míru. Neshody týkající se Turks Islands⁵⁶, Gambie a Hondurasu nevedly k obnovení konfliktu z jednoho prostého důvodu. Všechny tři země byly natolik finančně vyčerpané poslední válkou, že

Británii, zatímco zbytek Louisiany byl přislíben Španělsku, které se muselo vzdát Floridy ve prospěch ostrovního království. Francii zůstaly pouze malé ostrovy v blízkosti New Foundlandu – Saint Pierre a Miquelon – z karibských ostrovů si mohla ponechat pouze Guadeloupe, Martinik a Svatou Lucii. Ostrovy Dominika, Grenada, Tobago, Svatý Vincent a Grenadiny připadly Velké Británii. Podobná situace nastala i na Indickém subkontinentu, kde se po sedmileté válce začal trvale prosazovat britský vliv zejména díky faktickému zničení francouzské moci na tomto území, Francie si v Indii mohla podržet pouze pět faktorii, navíc bez možnosti tyto faktorie opevnit nebo v nich držet početnější vojenskou posádku. Treaty of Paris 1763. Lillian Goldman Law Library - Documents in Law, History and Diplomacy [online]. [cit. 2017-05-20]. Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/18th_century/paris763.asp. Viz dále GREGORY, Jeremy – STEVENSON, John, *The Routledge Companion to Britain in the Eighteenth Century 1688–1820*, Abingdon 2007, s. 120.

⁵² William Pitt st. patří k nejvýznamnějším whigovským státníkům Velké Británie v osmnáctém století. Pitt během své politické kariéry zastával různé politické funkce v několika britských vládách, v letech 1766–1768 byl i předsedou vlády. Od skončení sedmileté války patřil k zastáncům amerických kolonií a ke kritikům vládních kroků namířených proti severoamerickým kolonistům. Před svou smrtí v roce 1778 pronesl v parlamentu jeden ze svých slavných proslovů, ve kterém nabádal ke sblížení s kolonisty.

⁵³ Konkrétně se jednalo o ostrovy Guadeloupe, Martinique a Svatou Lucii.

⁵⁴ STELLNER, F., c. d., s. 306–307; BLACK, J., *Crisis of Empire*, s. 89; HANSARD, Thomas, Curson, *The Parliamentary History of England, from the Earliest Period to the Year 1803*, Vol. 15, London 1813, s. 1265.

⁵⁵ BLACK, J., *Debating Foreign Policy in Eighteenth-Century Britain*, Abingdon 2016, s. 167; SCHROEDER, P., W., *The Transformation of European Politics*, s. 5; SCOTT, H, *The Importance of Bourbon Naval Reconstruction Strategy of Choiseul after the Seven Year's War*, in: *The International History Review*, Vol. 1, No. 1, 1979, s. 17–18.

⁵⁶ Turks Islands jsou součástí Zámorského území Spojeného království a nacházejí se severně od ostrova Hispaniola.

si vyvolání nového konfliktu jednoduše nemohly dovolit.⁵⁷ Tato skutečnost však neměnila nic na taktice a strategii francouzského království směrem k Velké Británii, o čemž vypovídala poznámka Étienne-Francoise de Choiseul, vévody de Choiseul (1719–1785)⁵⁸, francouzského diplomata a státníka, z roku 1765 k francouzskému králi Ludvíkovi XV. (1710–1774)⁵⁹: „*Anglie je otevřený nepřítel Vaší moci a Vašeho státu; vždy bude [...] Uběhnou staletí, než s touto zemí snažící se prosadit svou svrchovanost ve čtyřech čtvrtinách světa uzavřete trvalý mír.*“⁶⁰ Zájem britských ministrů směřovaný po roce 1763 od zahraničních záležitostí opět směrem k domácí politice a koloniálním problémům vystihl ruský velvyslanec v Londýně Alexander Romanovič Vorontsov (1741–1805), když mrzutě poznamenal, že se britští ministři více zajímají o volby v Essexu než o situaci ve Varšavě.⁶¹ Upřednostnění domácích záležitostí před zahraniční politikou bylo však v případě Velké Británie pochopitelné, neboť nově nastalá situace v Severní Americe si vyžadovala maximální pozornost. Jak už bylo řečeno, britští ministři považovali trvání podmínek Pařížského míru za dočasné a uvědomovali si zranitelnost celého impéria, což vedlo k přijetí opatření, jejichž cílem bylo zvýšení obranyschopnosti zejména v severoamerických koloniích.⁶²

2.2 Vývoj situace v severoamerických koloniích v letech 1763–

1776

Po skončení sedmileté války byly do kolonií v Severní Americe poslány nové jednotky britské armády, aby čelily tzv. Pontiakovu povstání (1763–1766)⁶³ a aby dohlížely na francouzské obyvatele v nově získané provincii Quebec. Navíc zde stále existovalo ohrožení kolonií v podobě útočných expedic z přilehlých oblastí španělských držav, neboť Španělsko

⁵⁷ BLACK, J., *Trade, Empire and British Foreign Policy, 1689–1815: The Politics of a Commercial State*, Abingdon 2007, s. 162; SCOTT, H., *Britain as a European Great Power*, s. 188.

⁵⁸ Étienne-Francois de Choiseul byl francouzský diplomat a státník, v letech 1758–1770 zastával funkci prvního francouzského ministra a v letech 1758–1761 a 1766–1770 funkci francouzského ministra zahraničí. De Choiseul je považován za autora protibritské doktríny, jež měla obnovit pošramocenou pověst francouzské monarchie po sedmileté válce. Na jeho doktrínu později v sedmdesátých letech osmnáctého století navázal jeden z jeho následovníků na pozici francouzského ministra zahraničí Charles Gravier, hrabě Vergennes.

⁵⁹ Ludvík XV. byl vnukem francouzského krále Ludvíka XIV. a jeho přímý následovník. Vládl v letech 1715–1774, během první poloviny osmnáctého století byla Francie považována za nejmocnější stát v Evropě, nicméně výsledek sedmileté války francouzskou prestiž velmi poškodil.

⁶⁰ STONE, Bailey, *Reinterpreting the French Revolution: A Global-Historical Perspective*, Cambridge 2002, s. 17.

⁶¹ SCOTT, H., *Britain as a European Great Power*, s. 185.

⁶² BLACK, J., *Debating Foreign Policy*, s. 167.

⁶³ Indiánský náčelník Pontiac (1720–1769) zorganizoval indiánské kmeny v oblasti Nové Anglie, které během sedmileté války bojovaly na straně poražených Francouzů, a postavil se do čela protibritského odboje. Britové však dokázali Pontiakovu povstání potlačit a potvrdit svou suverenitu v Severní Americe.

zůstávalo v oblasti Severní Ameriky poměrně silné.⁶⁴ Ochrana amerických poddaných před okolním nebezpečím, nikoliv jejich perzekuce či omezování jejich práv, byla původním důvodem navýšení vojenské přítomnosti v oblasti, tedy do doby, než se začaly objevovat první případy nesouhlasu s politikou Britů.⁶⁵

V Severní Americe se britská administrativa dostávala ve vztahu ke kolonistům do určité bezradnosti, protože nový pohled kolonistů na poválečné uspořádání nekorespondoval s aktuálními britskými opatřeními. V období po roce 1763 se objevilo hned několik sporů. Kvůli eliminování francouzského vlivu v Severní Americe požadovali američtí kolonisté zrušení obchodních restrikcí⁶⁶. Hlavním problémem byla monopolizace amerického trhu zavedená sérií tzv. Zákonů o plavbě (*Navigation Acts*) vydanou v 17. století. Podle těchto zákonů musely být nejcennější obchodní komodity – rýže, indigo, tabák a cukr – vyváženy z amerických kolonií přímo do britských přístavů a přepravovány pouze na britských či koloniálních lodích.⁶⁷ Dalším důvodem konfliktu mezi kolonisty a britskou administrativou byl fakt, že Britové po roce 1763 omezili politiku tzv. prospěšného zanedbávání⁶⁸ a začali přísněji dohlížet na dodržování obchodních omezení. Rozvíření dalších emocí přineslo vyhlášení tzv. Královské proklamace (*Royal Proclamation*) Jiřím III. na konci roku 1763, ve které se zakazovalo americkým kolonistům osídlení území za Apalačskými horami. Tímto rozhodnutím chtěl britský král vyjádřit vděk spojeneckým indiánským kmenům, jež bojovaly po boku Britů v sedmileté válce, na druhou stranu tím ale výrazně popudil kolonisty, kterým znemožnil další osidlování severoamerického kontinentu.⁶⁹

Jak již bylo zmíněno výše, náklady spojené se sedmiletou válkou byly ohromné. Státní dluh⁷⁰, dosahující v roce 1757 téměř 78 milionů liber, se do roku 1763 téměř zdvojnásobil

⁶⁴ V roce 1766 například úspěšně potlačilo pro francouzské povstání v New Orleans.

⁶⁵ Tamtéž, s. 168.

⁶⁶ Zboží na trhy v severoamerických koloniích mohlo být dovezeno pouze z britských přístavů, naopak zboží pocházející z kolonií mohlo být prodáno pouze do britských přístavů.

⁶⁷ GOULD, Eliga, H., *Among the Powers of the Earth*, London 2012, s. 82.

⁶⁸ Tento termín označuje politiku britské administrativy vůči severoamerickým koloniím v první polovině osmnáctého století, který poprvé použil britský státník a první ministr Robert Walpole (1676–1745). Velká Británie se v této době soustředila více na evropskou politiku a americké kolonie zůstávaly upozaděny a obchodní restrikce nebyly tak důsledně dodržovány. Tato politika vedla převážně ke dvěma procesům. Prvním je rozšíření pašeráctví, druhým procesem je pak postupné získávání větších pravomocí pro lokální koloniální shromáždění.

⁶⁹ TOOHEY, Robert, E., *Liberty and Empire: British Radical Solutions to the American Problem, 1774–1776*, Lexington 1978, s. 3; BLACK, J., *Crisis of Empire*, s. 9; DERRY, John, *Government Policy and the American Crisis 1760–1776* in: DICKINSON, H., c. d., s. 46.

⁷⁰ Vytvoření státního dluhu v poslední dekádě sedmnáctého století je považován za jeden z klíčových faktorů vedoucích k rozšíření britské dominance ve světě. Hlavní výhodou státního dluhu byla možnost získat velmi rychle velké finanční prostředky potřebné k pokrytí nákladů spojených s vedením války přímo na Britských ostrovech. Peníze se věřitelům měly vrátit ze státních příjmů, zejména z výběru daní v budoucích letech.

na 132 milionů liber.⁷¹ Mezi britskými politiky panovalo všeobecné přesvědčení, že by britští daňoví poplatníci měli nést břemeno dluhu. Z tohoto důvodu se britská administrativa soustředila i na severoamerické kolonie, neboť většina Britů se domnívala, že Američané se z finančního hlediska na nákladech spojených s válkou příliš nepodíleli. Tato myšlenka vedla britskou vládu pod vedením George Grenvilla (1712–1770)⁷² k zavedení nových daňových a celních zákonů. Vydání Zákona o cukru (*Sugar Act*) v roce 1764 znamenalo pouze předzvěst mnohem důležitějšího a kontroverze vzbuzujícího Zákona o kolkovném (*Stamp Act*) z roku 1765. Tento zákon zaváděl daně na noviny, poštovní známky, různé stvrzenky, oficiální dokumenty či hrací karty. Reakce amerických kolonistů na Zákon o kolkovném byla pro Brity až překvapivě negativní. Američané se domnívali, že skrze zdanění se je britská administrativa snažila připravit o jejich svobody, což vedlo jednak k rozsáhlým bojkotům britského zboží ze strany kolonistů, jednak to rozpoutalo debatu o nadřazenosti zákonů vydaných britským parlamentem týkajících se severoamerických kolonií.⁷³

V koloniích New York a Massachusetts byly daně podobné Zákonu o kolkovném zavedeny již dříve, s tím rozdílem, že je zavedla lokální koloniální shromáždění. V debatě mezi Američany a Brity nešlo o výši daně, ale o princip „zdanění bez zastoupení“. Zákon o kolkovném nesplnil svůj účel, místo získání nových finančních prostředků přinesl spíše obchodní ztráty způsobené bojkotem britského zboží. Po pádu Grenvillovy vlády v roce 1766 a po zformování vlády pod vedením Charlese Watson-Wentwortha, druhého markýze z Rockinghamu (1730–1782)⁷⁴, byl Zákon o kolkovném odvolán. Rockingham si uvědomoval, že samotné odvolání Zákona o kolkovném by mohlo být ze strany amerických kolonistů interpretováno jako jejich ústavní vítězství a potvrzení rovnosti britského parlamentu a koloniálních shromáždění. Z tohoto důvodu se rozhodl v roce 1766 zavést Deklaratorní zákon (*Declaratory Act*), dle kterého britský parlament: „[...] měl a právem by měl mít plnou moc

⁷¹ DYSON, Kenneth, *States, Debt and Power: „Saints“ and „Sinners“ in European History and Integration*, Oxford 2015, s. 215; DERRY, John, c. d., s. 45.

⁷² George Grenville stejně jako William Pitt st. patřil k významným postavám Velké Británie na přelomu první a druhé poloviny osmnáctého století. Grenvilla a Pitta Staršího pojily navíc i rodinné vazby, neboť si Grenville vzal jednu z Pittových sester. V letech 1763–1765 zastával Grenville funkci předsedy vlády, v roce 1765 se však zhoršovaly vztahy mezi ním, králem a jeho dalšími kolegy, z tohoto důvodu byl Jiřím III. v témže roce odvolán a nahrazen lordem Rockinghamem. V posledních pěti letech vedl Grenville skupinu svých podporovatelů v parlamentní opozici.

⁷³ ULRICH, Laurel, Thatcher, *Political Protest and the World of Goods* in: GRAY, E., G. – KAMENSKY, J., *The Oxford Handbook of the American Revolution*, Oxford 2013, s. 65; DERRY, John, c. d., s. 49–51; BLACK, J., *Crisis of Empire*, s. 106.

⁷⁴ Charles Watson-Wentworth, markýz z Rockinghamu, patřil k významným postavám Whigů, po jmenování lorda Fredericka Northa prvním ministrem tvořila právě Rockinghamova skupina v dolní sněmovně významnou opoziční skupinu. Rockingham byl během svého života dvakrát jmenován ministerským předsedou Velké Británie. Poprvé v letech 1765–1766, tedy v době ne příliš stabilních a často se měnících whigovských vlád, a po skončení americké války za nezávislost od konce března 1782 až do své smrti na začátku července 1782.

*a pověření vydávat zákony dostatečné síly a platnosti zavazující kolonie a lid Ameriky k poslušnosti Koruně Velké Británie, a to ve všech případech.*⁷⁵

I přes prosazení Deklaratorního zákona a potvrzení parlamentní nadřazenosti v severoamerických koloniích Jiří III. Rockinghamovu vládu i kvůli osobním antipatiím v červenci 1766 odvolal. Nástupcem Rockinghama byl jmenován William Pitt st., hrabě z Chathamu. Pitt se domníval, že britská parlamentní nadřazenost dosahovala určitých mezí. Podle něj měl parlament veškeré potřebné pravomoci, aby dokázal zajistit ochranu impéria. Jako řešení celé krize navrhoval usmíření se s americkými kolonisty a uznání jejich svobod.⁷⁶

Již na konci roku 1766 musel Pitt ze zdravotních důvodů odstoupit z pozice prvního ministra, vládu po něm převzal August Henry FitzRoy, třetí vévoda Grafton (1735–1811)⁷⁷. Grafton neměl zdaleka tak silné politické postavení jako Pitt, navíc zastával rozdílné názory na řešení situace v Severní Americe, které přispěly k radikalizaci americké společnosti. Na začátku roku 1767 byl přijat Zákon o příjmech (*The Revenue Act*) uvalující nová cla na různé obchodní komodity⁷⁸, jehož cílem bylo pokrýt náklady spojené s platy britských guvernérů, soudců a úředníků působících v severoamerických koloniích. Autorem Zákona o příjmech a dalších zákonů vnímaných kolonisty velmi negativně byl Charles Townshend (1725–1767)⁷⁹. Tyto zákony se staly terčem kritiky některých koloniálních autorů⁸⁰ a vedly spíše k dalšímu prohloubení konfliktu mezi britskou administrativou a kolonisty. Z tohoto důvodu byly do Bostonu v roce 1768 poslány vojenské jednotky, aby uklidnily situaci.⁸¹

Britové byli překvapeni silou odporu, kterou Američané směrem k Townshendovým zákonům projevovali. Kvůli těmto zákonům urychlilo koloniální hnutí bojkot britského zboží, rozvířilo pamfletovou válku na obou stranách Atlantiku a napomohlo k nárůstu napětí a násilí

⁷⁵ STRAHAN, W. – WOODFALL, M., *The Statutes at Large, from the Fifth Year of the Reign of King George the Third to the Tenth Year of the Reign of King George the Third, inclusive*, London 1772, s. 153–154.

⁷⁶ DERRY, J., c. d., s. 54–55; REICH, Jerome, R., *British Friends of the American Revolution*, New York 1998, s. 27–28.

⁷⁷ Augustus FitzRoy, třetí vévoda Grafton, patřil ke skupině whigovských politiků, kteří se střídali na pozici ministerského předsedy v první a druhé polovině šedesátých let osmnáctého století. Grafton se stal prvním ministrem v roce 1768 ve věku 33 let, čímž se stal do té doby nejmladším politikem jmenovaným do této funkce. Během vykonávání funkce ministerského předsedy byl často kritizován za nedostatečné bránění britských zájmů ve světě, například mu byla vyčítána anexe Korsiky francouzskou monarchií v roce 1768. Grafton v roce 1770 rezignoval.

⁷⁸ Mezi nejvýznamnější komodity, na které byla uvalena nová cla, patřil čaj, papír, olovo, barvy či sklo.

⁷⁹ Charles Townshend zastával funkci kancléře pokladu (*Chancellor of the Exchequer* - obdoba ministra financí) v letech 1766–1767, po jeho odvolání byl do této funkce jmenován Frederick North, budoucí toryovský ministerský předseda.

⁸⁰ Townshendovy zákony kritizoval například John Dickinson ve svém díle *Letters from a Farmer in Pennsylvania*, viz kapitola Filozoficko-politický dialog, s. 29.

⁸¹ DERRY, J., c. d., s. 55–56; REICH, J., R., c. d., s. 28.

mezi americkými kolonisty a britskými vojáky dohlížejícími na dodržování těchto zákonů.⁸² Bojkot britského zboží, byť neefektivně organizovaný, nezanedbatelným způsobem ovlivnil politické dění na Britských ostrovech. Již na jaře 1769 britská administrativa slíbila zrušení všech cel zavedených Townshendem s výjimkou cla z čaje, na druhé straně však ujišťovala, že změna politiky vůči severoamerickým koloniím nijak nezměnila nadřazenost parlamentu ve vztahu ke koloniím.⁸³

Graftonova rezignace a jmenování Fredericka Northa, druhého hraběte z Guilfordu (1732–1792)⁸⁴, prvním ministrem v roce 1770, slibované kroky britské administrativy nezměnilo. V platnosti ale zůstávaly další Townshendovy zákony způsobující napětí v severoamerických koloniích. Neshody mezi kolonisty a Brity vyvrcholily tzv. Bostonským masakrem (*The Boston Massacre*), během kterého bylo v Bostonu britskými vojáky zastřeleno v potyčce pět amerických kolonistů. Tento incident přispěl k dalšímu nárůstu napětí v severoamerických koloniích, nicméně Frederick North neměl žádný zájem na prohlubování roztržky s Američany. Postupně odvolal všechny Townshendovy zákony s výjimkou cla na čaj, které mělo symbolizovat suverenitu parlamentu. North se odvoláním nepopulárních zákonů snažil kolonisty přesvědčit, že Britové rozhodně neměli zájem jakýmkoliv způsobem tyranizovat severoamerické kolonisty.⁸⁵

Následující tři roky jsou historiky označovány za „relativně klidné“, to však neznamená, že by se situace mezi kolonisty a britskou administrativou zásadním způsobem zlepšila a že nedocházelo k dalším konfliktům. Rostoucím problémem se na začátku sedmdesátých let stávalo pašování zboží z jiných zemí do severoamerických kolonií. Britové se snažili důsledným způsobem pašeráctví potlačit, což vedlo logicky ke srážkám a potyčkám celních úředníků s kolonisty. V roce 1772 například kolonisté přepadli, vyloupili a potopili britský škuner *Gaspée* nedaleko břehů Rhode Islandu, který pátral po pašerácích. Britské administrativě se nepodařilo pachatele dopadnout.⁸⁶

⁸² ULRICH, L. T., c. d., s. 65–66.

⁸³ YIRUSH, Craig, B., *The Imperial Crisis* in: GRAY, E., G. – KAMENSKY, J., *The Oxford Handbook of the American Revolution*, Oxford 2013, s. 93.

⁸⁴ Frederick North, druhý hrabě Guilford, získal vzdělání na Eaton College a později na Trinity College v Oxfordu. Ve věku dvaadvaceti let byl zvolen poslancem za volební obvod Banbury v Oxfordshire, poslaneckou funkci vykonával od začátku zvolení v roce 1754 po celou dobu své politické kariéry až do roku 1790. Od roku 1767 zastával funkci kancléře pokladu a o tři roky později byl jmenován i do funkce ministerského předsedy. Obě funkce zastával až do své rezignace v roce 1782.

⁸⁵ YIRUSH, C., B., c. d., s. 93–94; DERRY, J., c. d., s. 56; BLACK, J., *Crisis of Empire*, s. 107.

⁸⁶ YIRUSH, C., B., c. d., s. 94; DERRY, J., s. 57.

Opětovné vyhocení situace mezi kolonisty a britskou správou v Severní Americe během roku 1773 vyvolalo problémy Východoindické společnosti (*The East India Company*)⁸⁷ na indickém subkontinentu. Britští ministři se po sedmileté válce ve snaze nalézt další finanční zdroje, jež by ulehčily zadlužené ekonomice, nesoustředili pouze na severoamerické kolonie, ale rovněž i na indické državy Východoindické společnosti. V roce 1767 souhlasila Východoindická společnost s vyplacením roční částky parlamentu výměnou za slevu poskytnutou na dovozní clo čaje importovaného do Ameriky. Bojkot britského čaje v severoamerických koloniích však vedl k téměř úplnému zhroucení amerického trhu s čajem. Situace se pro společnost ještě zhoršila vojenskou porážkou v Madrásu⁸⁸ v roce 1769 a suchem znamenajícím hladomor v Bengálsku⁸⁹, což vedlo k významnému poklesu akcií společnosti. Obavy věřitelů společnosti se snažil Frederick North zmírnit jednak půjčkou ve výši 1 400 000 liber na zaplacení dluhů, dále pak vydáním zákona umožňujícího dovážet indický čaj přímo do Severní Ameriky bez povinnosti platit cla z čaje. To způsobilo dramatický pokles cen britského čaje, které se snížily na úroveň pašovaného převážně nizozemského čaje.⁹⁰

Nová opatření britské vlády se nesetkala s pozitivními ohlasy ze strany Američanů, napětí vyvrcholilo v Bostonu 16. prosince 1773 v podobě jedné z nejcharakterističtějších scén americké revoluce, jež je označována jako Bostonské pití čaje či Bostonský čajový dýchánek (*Boston Tea Party*)⁹¹. Reakce britské vlády na sebe nenechala dlouho čekat. North se rozhodl pro radikální postup v podobě vydání čtyř Donucovacích zákonů (*Coercive Acts*)⁹². Cílem britské administrativy bylo potlačit místy až extrémistické protibritské názory v kolonii

⁸⁷ Britská východoindická společnost byla založena v roce 1600 Alžbětou I. Během více jak dvou a půl století dokázala společnost ovládnout rozsáhlá území na indickém subkontinentu a zcela si podmanit indický a čínský trh, díky čemuž plynuly společnosti obrovské zisky. Společnost byla zrušena parlamentním zákonem v roce 1874 a její državy byly převedeny pod správu britského impéria.

⁸⁸ Madrás (dnes známý jako Chennai) je město ležící v severní části Koromandelského (východního) pobřeží dnešní Indie. Madrás se stal během 17. a 18. století jednou z hlavních základů britské Východoindické společnosti, díky nimž se podařilo rozšiřovat britský vliv na indický subkontinent a přilehlá území.

⁸⁹ Bengálsko je označení pro historickou oblast ležící na území dnešního Bangladéše a Indie.

⁹⁰ YIRUSH. C., B., c. d., s. 94–95; DERRY, J., s. 58.

⁹¹ Během noci z šestnáctého na sedmáctého prosince 1773 se skupina obyvatel Bostonu v převleku za domorodé indiány vplížila na paluby britských lodí kotvících v bostonském přístavu, ze kterých kolonisté vyházeli do moře veškerý náklad indického čaje. Bostonské pití čaje mělo spíše negativní ohlas v severoamerických koloniích, mnoho patriotů nesouhlasilo s ničením soukromého majetku.

⁹² Donucovací zákony vydané na jaře 1774 se skládaly ze čtyř přísných nařízení, která měly americké patrioty potrestat za jejich protesty proti britské vládě. První nařízení uzavřelo bostonský přístav jakémukoliv obchodu s výjimkou nejdůležitějších komodit do doby, než Východoindická společnost dostane odškodnění za znehodnocený náklad čaje. Zákon o vládě v Massachusetts (*Massachusetts Government Act*) převáděl téměř všechny administrativní pravomoci na britského guvernéra, parlament nebo krále a výrazně omezil aktivity městských rad ve státě Massachusetts. Třetí zákon umožňoval královskému guvernérovi přenést soudní řízení obviněných královských úředníků mimo kolonii, aby mohli být obvinění souzeni benevolentnějšími soudci kdekoli jinde v Britském impériu. Poslední zákon platil pro všechny kolonie a umožňoval královským guvernérům ubytovat britské vojáky podle svého uvážení v případě, že nebylo zajištěno ubytování vojáků lokálními správními orgány.

Massachusetts, neboť v případě nerozhodné reakce se tyto postoje mohly šířit do dalších kolonií. North se rozhodl udělat z Massachusetts exemplární případ tím, že se Donucovacími zákony pokusil oddělit tuto kolonii od zbylých držav britského impéria v Severní Americe. Reakce amerických patriotů napříč koloniemi však byla zcela opačná. Téměř všechny kolonie se jasně postavily za obyvatele Massachusetts. V koloniích obecně panovalo přesvědčení, že vydání Donucovacích zákonů bylo útokem na práva a svobody kolonistů. Donucovací zákony a vyhlášení Zákona o Quebecu (*Quebec Act*)⁹³ z června 1774 sjednotilo kolonie jako nic jiného předtím. Britsko-americké vztahy se navíc dostaly do doposud nepoznané fáze vzájemného nepochopení.⁹⁴

Reakce Američanů v podobě konání Prvního kontinentálního kongresu ve Filadelfii, jehož se zúčastnili zástupci dvanácti⁹⁵ ze třinácti kolonií jednající o situaci v Severní Americe od začátku září do konce října 1774, potvrzovala radikální změnu podporovanou pamflety významných osobností americké koloniální kultury.⁹⁶ Zástupci se na kongresu dohodli na bojkotu dovozu britského zboží, posunuli zákaz vývozu amerického zboží na území britského impéria, dohodli se na svolání dalšího kongresu na květen 1775 a obecně vyzvali k přípravám na válku. Na druhé straně poslali králi smířlivou petici, ve které například ujišťovali: „[My kolonisté – pozn. autora] *Prosíme jen o mír, svobodu a bezpečí, nepřejeme si omezení prerogativ ani se nedožadujeme žádného nového práva v náš prospěch, budeme se vždy pečlivě a horlivě snažit podpořit a udržet vaši královskou autoritu nad námi a naše spojení s Velkou Británií.*“⁹⁷ Král na tuto petici nikdy neodpověděl, neboť nepovažoval První kontinentální kongres za legitimní orgán, kterému by měl na petici odpovědět. Parlament v této situaci nemohl ustoupit a i přes to, že North nebyl příznivcem vojenského řešení celé krize.

⁹³ Tento zákon umožňoval Francouzům žijícím v Quebecu svobodně vyznávat katolickou víru, povolil katolickým farnostem vybírat desátek a rozšířil území kolonie o oblasti za Allegheny Mountains, které jsou součástí Apalačských hor, čímž povolil obyvatelům Quebecu další osídlování území, které americkým kolonistům v Královské proklamaci z roku 1763 osídlit zakázal.

⁹⁴ FERLING, John, *Almost a Miracle: The American Victory in American War of Independence*, New York 2007, s. 33; MCDONNELL, Michael, A., *The Struggle Within: Colonial Politics and on the Eve of Independence* in: GRAY, E., G. – KAMENSKY, J., *The Oxford Handbook of the American Revolution*, Oxford 2013, s. 106; YIRUSH, C., B., c. d., s. 95–96; DERRY, J., s. 59–60; BLACK, J., *Crisis of Empire*, s. 113.

⁹⁵ Jedinou kolonií, jež nevyhlala své zástupce do kontinentálního kongresu, byla kolonie Georgie, neboť v té době obyvatelé této kolonie museli čelit indiánskému nebezpečí a doufali v britskou pomoc. Vysláním svých zástupců nechtěli v této problematice riskovat nepřízeň Britů.

⁹⁶ Za všechny uvedu příklad Thomase Jeffersona a jeho díla *A Summary View of the Rights of British America* vydaného v roce 1774, ve kterém převážně reaguje na vydání *Coercive Acts*, viz Třetí kapitola, s. 39.

⁹⁷ DODSLEY, J., *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1774*, London 1775, s. 206.

Až do konce roku 1774 byl společně s dalšími ministry a Jiřím III. přesvědčen, že pouze silnými a rozhodnými opatřeními lze ozbrojenému konfliktu v Severní Americe předejít.⁹⁸

Na začátku roku 1775 si North začínal uvědomovat, že opatření přijatá parlamentem povedou nevyhnutelně k občanské válce. Z tohoto důvodu se na začátku roku 1775 pokusil o usmíření s koloniemi. Ve svém plánu navrhl North kolonistům zrušení daní uvalených parlamentem výměnou za slib, že se kolonie samy postarají o náklady spojené s obranou a administrací jejich území. Na druhé straně by britský parlament stanovil výši částky potřebné k pokrytí nákladů na obranu a administrativu, koloniální zastupitelská shromáždění mohla rozhodnout pouze o formě zdanění. Ve stejný moment zakázal parlament dovoz zbraní do Severní Ameriky a nařídil koloniálním guvernérům zabránit zvolení jednotlivých koloniálních zástupců do Druhého kontinentálního kongresu. Northův návrh na usmíření kolonie odmítly. Britské vládě tak nezbývalo, než se připravit na ozbrojený konflikt v Severní Americe.⁹⁹

Dne 19. dubna 1775, několik dnů po obdržení instrukcí od lorda Dartmoutha (1731–1801) opravňujících generála Thomase Gage (1718/19–1787) k tvrdšímu a aktivnějšímu přístupu vůči kolonistům, vyslal Gage část britských jednotek, jež měly za cíl zničit předpokládaný muniční sklad amerických kolonistů nedaleko osady Concord, několik kilometrů na sever od Bostonu. Američané se však s předstihem dozvěděli o úmyslu Britů a u nedalekého Lexingtonu zazněly první výstřely americké války za nezávislost. Britské jednotky pak dále pokračovaly do Concordu, kde splnily cíl a zničily muniční sklad. Cestou zpátky však byly napadeny americkou milicí, která na Brity útočila po celou dobu jejich ústupu do Bostonu. Během prvního dne osm let trvající války bylo zabito, zraněno nebo pohřešováno 273 britských vojáků a 94 kolonistů.¹⁰⁰

Zprávy o bojích u Lexingtonu a Concordu se mezi kolonisty v Massachusetts a dalších koloniích rychle šířily. Hned druhý den se Gage se svými jednotkami sídlícími v Bostonu ocitl v obklíčení Američanů. Zprávy o vypuknutí bojů dorazily do Londýna na konci května 1775. Zprvu je North považoval za přehnané, po potvrzení od Gage si kabinet uvědomil, že občanská válka s americkými kolonisty je nevyhnutelnou realitou, a začal přípravy na válku. V červnu 1775 došlo k dalšímu významnému střetnutí první fáze války u Bunker Hillu, ve kterém

⁹⁸ FERLING, J., c. d., s. 34; YIRUSH, C., B., c. d., s. 97; McDONNELL, M., A., c. d., s. 106–107; THOMAS, Peter, *Lord North*, London 1976, s. 82–83.

⁹⁹ FERLING, J., c. d., s. 35; YIRUSH, C., B., c. d., s. 97–98; THOMAS, P., *Lord North*, s. 83–87; DERRY, J., c. d., s. 61.

¹⁰⁰ FERLING, J., c. d., s. 36–38; CONWAY, S., *A Short History*, s. 55–56.

posílené britské jednotky s velkými obtížemi zvítězily. Rrozsáhlé ztráty jim však nedovolily organizovat další ofenzivní výpady proti Američanům. Po celé léto 1775 byla britská posádka obležena americkými povstanci vedenými Georgem Washingtonem (1732–1799)¹⁰¹. Gage navrhl evakuování britských jednotek z Bostonu do New Yorku, jehož obyvatelé vyjadřovali větší loajalitu britskému impériu než Bostoňané. Britský generál obdržel souhlas k evakuaci v říjnu 1775, ve stejné době byl však odvolán z funkce vrchního velitele britských jednotek v Severní Americe a nahrazen generálem Williamem Howem (1729–1814)¹⁰², který se rozhodl evakuaci britských jednotek z Bostonu odložit až na jaro 1776.¹⁰³

Pravděpodobně poslední možností, jak odvrátit konflikt s americkými kolonisty, bylo vydání tzv. Petice olivové ratolesti (*The Olive Branch Petition*)¹⁰⁴ sepsané zástupci druhého kontinentálního kongresu v červenci 1775, jejímž adresátem byl Jiří III. Ten ji však odmítl ze stejného důvodu, jako petici z roku 1774. Nepovažoval Druhý kontinentální kongres za legitimní orgán k vyjednávání o podmínkách vedoucích k usmíření s kolonisty. Odpovědí britského krále na ozbrojené střety britské pravidelné armády s kolonisty bylo vyhlášení Proklamace o potlačení rebelie a vzpoury (*Proclamation for Suppressing Rebellion and Sedition*) 23. srpna 1775. V této proklamaci Jiří III. označil situaci v severoamerických koloniích za „otevřenou a zjevnou rebelii“ a vyzval nejen civilní úředníky a vojáky, ale i loajální poddané, aby s maximálním úsilím odolali a potlačili rebelii kolonistů.¹⁰⁵

Během léta, navzdory všem zvyklostem, svolal North svůj kabinet, aby projednal řešení týkající se eskalující situace v severoamerických koloniích. Během posledního setkání se kabinet dozvěděl o výsledku bitvy u Bunker Hillu, který North zhodnotil tak, že válka s koloniemi se dostala do takové fáze, že je třeba k ní přistupovat jako k válce s cizím státem.

¹⁰¹ George Washington se narodil do rodiny virginských majitelů zejména tabákových plantáží a otroků. Svou vojenskou kariéru započal Washington ve virginské milici v roce 1753. Během indiánské a sedmileté války získal Washington mnoho cenných zkušeností o fungování britské armády, kterých využil v pozdějším konfliktu s Brity. Jako vrchní velitel kontinentální armády měl rozhodující podíl na porážce britské pravidelné armády v Severní Americe v roce 1781. Po válce byl zvolen prvním prezidentem Spojených států amerických a patří k nejvýznamnějším osobnostem Spojených států amerických.

¹⁰² William Howe, pátý vikomt Howe, byl stejně jako jeho tři bratři předurčen pro kariéru v armádě, do které vstoupil v roce 1746. Následně odsloužil dva roky ve Flandrech během války o rakouské dědictví (1740–1748). Během sedmileté války získal Howe pověst schopného velitele, díky čemuž byl v říjnu 1775 jmenován vrchním velitelem britské armády v Americe.

¹⁰³ CONWAY, S., *A Short History*, s. 57–59.

¹⁰⁴ Petice olivové ratolesti byla přijata druhým kontinentálním kongresem 5. července 1775 s hlavním cílem vyhnout se ozbrojenému konfliktu kolonistů s Brity. Společně s touto peticí však druhý kontinentální kongres souhlasil i s vydáním Deklarace o příčinách a nezbytnosti pozvednout zbraně (*The Declaration of the Causes and Necessity of Taking Up Arms*) o den později, ve které zazněl výčet nejvýznamnějších křivd, kterých se Britové na amerických kolonistech dopustili. Kvůli Deklaraci o příčinách a nezbytnosti pozvednout zbraně nemohla mít Deklarace olivové ratolesti v Londýně žádný ohlas.

¹⁰⁵ PATRICK, John, J., *Founding the Republic: A Documentary History*, Westport 1995, s. 12–13; THOMAS, P., *Lord North*, s. 88.

Podobná rétorika zazněla od Jiřího III. i v jeho uvítací řeči při zasedání nového parlamentu 26. října 1775. Během druhé poloviny roku 1775 byla přijata opatření směřující k zahájení vojenské kampaně pro rok 1776. Byl zvýšen počet mužů jak v armádě, tak i v britském námořnictvu, vypsány nové daně potřebné k financování války a zajištěny zahraniční převážně německy mluvící jednotky.¹⁰⁶ Na konci roku 1775 schválil parlament vydání tzv. Amerického prohibičního zákona (*American Prohibitory Act*), který zakazoval veškerý obchod v severoamerických přístavech a umožňoval lodím britského námořnictva útočit proti americkým lodím a zabavovat jejich majetek.¹⁰⁷

Během první poloviny roku 1776 pokračovaly britské přípravy na válku. Už během března 1776 se podařilo generálu Howovi stáhnout své jednotky obležené v Bostonu americkými patrioty. Místo New Yorku si však vybral Halifax v Novém Skotsku¹⁰⁸, kde očekával příchod hlavní části britských sil. Část britské armády se vylodila v Kanadě, kde se jí během roku 1776 podařilo vytlačit americké jednotky až k oblasti Velkých jezer¹⁰⁹. Další se pak pod vedením generála Henryho Clintona (1730–1795) vylodila na začátku června v Jižní Karolině, celé „tažení“ v této kolonii však trvalo krátce. Britové zde zaznamenali neúspěch a Clinton se začátkem srpna vrátil do New Yorku. Hlavní směr britské armády po přípravách v Novém Skotsku zacílil na New York, v jehož blízkosti se koncem června 1776 britské jednotky pod Howovým vedením vylodily. 2. července došlo k vylodění jednotek na Staten Islandu. O dva dny později byla Kongresem vyhlášena Deklarace nezávislosti¹¹⁰. Howe stále váhal s finálním útokem na New York. Rozhodl se pro něj až koncem srpna 1776. Po bitvách u Long Islandu a Kip's Bay byl Washington donucen se svojí armádou ustoupit z Manhattanu mimo New York až do státu New Jersey. Howe sice Američany pronásledoval, ale nijak agresivně. Washington se několikrát s Kontinentální armádou ocitl téměř na pokraji kolapsu, ale nerozhodnost a přílišná opatrnost vrchního velitele britských sil v Severní Americe zabránila dosažení rozhodného vítězství. Přesto se Howovi podařilo v polovině listopadu v bitvě u Fort Washington uštvědit ustupujícímu Washingtonovi významnou porážku.

¹⁰⁶ Jiří III. využil jako vládce Hannovera svého vlivu v německy mluvících oblastech, díky kterému se podařilo s vládci Hesenska-Kasselu, Hessenska-Hanau a Brunšvicka vyjednat pronájem osmnácti tisíc německých vojáků.

¹⁰⁷ FERLING, J., c. d., s. 63–64; CONWAY, S., *A Short History*, 63–64. Přesné znění zákona viz. RAITHBY, J., *The Statutes at Large, of England and of Great Britain*, Vol. 14, s. 86–87.

¹⁰⁸ Nové Skotsko je jednou z kanadských provincií a leží na východním pobřeží Kanady.

¹⁰⁹ Oblast Velkých jezer leží ve východní části Spojených států amerických a Kanady, přes čtyři z pěti jezer prochází hranice s Kanadou.

¹¹⁰ Deklarací nezávislosti vyhlásilo třináct severoamerických kolonií nezávislost na britském impériu. Deklarace nezávislosti je jedním z nejdůležitějších dokumentů Spojených států amerických.

V polovině prosince Britové zastavili pronásledování amerických jednotek u Trentonu a připravovali se v severní části New Jersey na přezimování.¹¹¹

Pro americké patrioty však stáhnutí Britů neznamenovalo ukončení vojenských aktivit. Washington na úplném konci roku 1776 překročil řeku Delaware a pokusil se překvapit hesenskou brigádu přezimující u Trentonu. Němci nenadálý útok vůbec nečekali a nebyli schopni klást efektivní odpor. Více jak sto německých vojáků bylo zabito a víc jak tisíc jich padlo do zajetí. Washington pak dále pokračoval a u Princetonu překvapil další dva britské regimenty. Britové utrpěli těžké ztráty. Mnohem významnější pro morálku Američanů však bylo přerušení série britských vojenských vítězství. Myšlenky britských ministrů a některých generálů ohledně rychlé války v Severní Americe byly po Trentonu a Princetonu pryč. I přes kritiku britského kabinetu zůstal Howe vrchním velitelem britské armády v Severní Americe. Ofenzivní záměry pro rok 1777 se nijak nelišily od vojenských strategií pro rok 1776. Kvůli neúspěchu u Charlestonu v Jižní Karolíně se neplánoval výsadek do jižních kolonií, plán zůstal postupovat od severu dále na jih a postupně si tak podmaňovat celé území severoamerických kolonií. Pokud rok 1776 donutil britské ministry a generály přehodnotit náročnost celého severoamerického snažení, výsledky vojenské kampaně v roce 1777 je v tomto přesvědčení ještě více utvrdily.¹¹²

2.3 Shrnutí diplomatické situace v letech 1763–1776

Jak již bylo zmíněno na začátku úvodní faktografické kapitoly, britští ministři, uspokojení výsledky Pařížského míru, se po skončení sedmileté války soustředili více na domácí události, přičemž zahraniční politiku ponechali v pozadí hlavního zájmu. Situace Velké Británie na diplomatickém poli po roce 1763 však nebyla ideální, neboť již o rok dříve ukončila nová britská vláda pod vedením toryovského předsedy Johna Stuarta, třetího hraběte z Bute (1713–1792)¹¹³, vojenskou spolupráci s Prusy a jiný spojenec, jenž by dokázal

¹¹¹ FERLING, J., c. d., s. 118–143; CONWAY, c. d., s. 68–73.

¹¹² FERLING, J., c. d., s. 143–171; CONWAY, c. d., s. 73–76.

¹¹³ John Stuart, původem ze Skotska, patřil k významným toryovským politikům a státníkům osmnáctého století. Bute byl jako první tory po téměř padesáti letech whigovské nadvlády jmenován do funkce prvního ministra. Významným mezníkem během jeho úřadování se stalo uzavření Pařížské smlouvy ukončující sedmiletou válku v roce 1763. Ve funkci prvního ministra nevydržel ani rok, v dubnu 1763 sám rezignoval.

významným způsobem přispět k ochraně kontinentálních¹¹⁴ držav Britského impéria, se nacházel jen velmi obtížně.¹¹⁵

Obnovení britsko-pruské aliance po roce 1763 nepřicházelo v úvahu, a to z důvodu odporu, který k Britům po jejich „zradě“ z roku 1762 pociťoval pruský král Fridrich II. Veliký (1712–1786)¹¹⁶. Rakouská diplomacie pod vedením Václava Antonína z Kounic¹¹⁷ pokračovala v protibritském postoji, přičemž nadále udržovala spojení s Francií. Představa navázání spojení s odvěkým francouzským rivalem navíc po prosazení ponižujícího míru z roku 1763 byla více než nereálná, i přes to, že k několika pokusům o britsko-francouzskou diplomatickou spolupráci zejména v první polovině sedmdesátých let došlo. Britsko-španělské diplomatické vztahy ovlivňovala jak vzájemná rivalita v Severní Americe, tak i potvrzení trvání bourbonského rodinného paktu mezi španělskou a francouzskou monarchií v roce 1761.¹¹⁸

Jediný spojenc, se kterým se mohla britská diplomacie pokusit navázat spolupráci a vytvořit pevný spojenecký svazek, bylo Rusko. Ruská diplomacie pod vedením hraběte Nikity Ivanoviče Panina (1718–1783) se snažila vytvořit tzv. Severní systém – spojení Ruska, Pruska, Velké Británie, Dánska a dalších států – jež by sloužil jako protiváha rakousko-francouzsko-španělské spolupráci. Vytvoření fungujícího Severního systému bylo hlavním ruským zájmem až do pozdních sedmdesátých let osmnáctého století. Zdlouhavá diplomatická jednání však nepřinášela žádné hmatatelné výsledky, neboť britská diplomacie odmítala základní ruské požadavky – garanci britské vojenské pomoci v případě rusko-turecké války¹¹⁹ a finanční podporu. Z tohoto důvodu využil Fridrich II. diplomatické situace a v dubnu 1764 podepsal s Ruskem defenzivní smlouvu. Britové se tak ocitli v diplomatické izolaci. I přes další pokusy

¹¹⁴ Nejdůležitějším územím Velké Británie na území kontinentální Evropy bylo beze sporu Hannoversko, historická oblast na území dnešního Německa. Hannoverští panovníci patřili k významným kurfiřtům volicím panovníkům Svaté říše římské, od roku 1714 byli hannoverští králové i králi Velké Británie.

¹¹⁵ HAWORTH, Paul, Leland: *Frederick the Great and the American Revolution* in: *The American Historical Review*, Vol. 9, No. 3, 1904, s. 460–461; SCHROEDER, P., W., c. d., s. 36.

¹¹⁶ Fridrich II. Veliký patří k nejvýznamnějším postavám osmnáctého století, proslavil se zejména jako vojevůdce a reformátor, pod jehož vedením se Prusko zařadilo mezi evropské velmoci.

¹¹⁷ Václav Antonín z Kounic patřil k významným postavám rakouské monarchie osmnáctého století. Kounic se po vzoru svého praotce a otce rozhodl pro diplomatickou dráhu a je autorem tzv. diplomatické revoluce. Pod tímto pojmem se skrývá přehodnocení a „otočení“ dosavadních dlouhotrvajících aliancí na evropském kontinentu. Dlouholeté rakousko-francouzské nepřátelství bylo v roce 1756 vystředáno obrannou smlouvou, zatímco spojení Velké Británie a Rakouska se rozpadlo. Diplomatická revoluce ovlivnila i pruskou zahraniční politiku – francouzský spojenc z Války o rakouské dědictví (1740–1748) byl nahrazen Brity.

¹¹⁸ HAWORTH, P., L., c. d., s. 461; SCOTT, H., *Britain as a European Great Power*, s. 187.

¹¹⁹ Rusové vyprovokovali válku s Osmanskou říší v roce 1768, která skončila mírem z Küçük Kaynarca podepsaným v roce 1774. Podmínky míru z Küçük Kaynarca garantovaly přístup Ruska k Černému moři a potvrdil ruskou pozici jako jednoho z nejvýznamnějších evropských velmocí. Od roku 1774 se také datuje vznik tzv. „Východní otázky, což byla snaha udržet status quo v oblasti Blízkého východu a zabránit rozpadu Osmanské říše, ze kterého by nejvíce profitovalo Rusko.

britské diplomacie o uzavření aliance s Ruskem došlo k podepsání pouze obchodní dohody v roce 1766.¹²⁰

Mezi Brity a Francouzi, respektive Španěly, se během šedesátých a na začátku sedmdesátých let objevilo několik konfliktů. Jak Velká Británie, tak bourbonské mocnosti si byly vědomy své slabosti a finanční vyčerpanosti a snažily se předejít vypuknutí dalšího konfliktu. Tuto tendenci lze rozeznat například během krize na Korsice v roce 1768¹²¹, která na Britských ostrovech rozpoutala velmi silné protifrancouzské ohlasy. O dva roky později se Velká Británie dostala do sporu se španělskou monarchií ohledně Falklandských ostrovů.¹²² I tato krize však byla vyřešena diplomatickou cestou, což britský historik Hamish M. Scott vysvětluje mimo jiné i odvoláním vévody de Choiseul z úřadu francouzského ministra zahraničí v prosinci 1770, přičemž Falklandská krize skončila v lednu 1771.¹²³

Nový francouzský ministr zahraničí Emmanuel-Armand de Richelieu, vévoda z Aiguillon (1720–1788), zastával pacifistickou politiku a během jeho působení v roli ministra zahraničních věcí se výrazně zlepšily britsko-francouzské vztahy. Důvodem pro změnu orientace především francouzské zahraniční politiky byla ztráta francouzského vlivu ve střední a východní Evropě na úkor Ruska. Rusové byli schopni prosadit svého kandidáta na úkor kandidáta podporovaného Francouzi v polské královské volbě konané v roce 1764. Bez intervence dalších evropských velmocí vyhlásilo Rusko válku Osmanské říši, ve které bez větších potíží zvítězilo. První dělení Polska¹²⁴ z roku 1772 definitivně potvrdilo trend započatý již po skončení sedmileté války. Britsko-francouzská diplomatická dominance byla nahrazena vlivem Ruska, Pruska a Rakouska. Výsledek plynoucí z prvního dělení Polska definitivně ukončil britsko-ruské diplomatické přešlapování. Britové odmítli potvrdit ruské územní zisky v Polsku, což znamenalo definitivní odklon od hlubší britsko-ruské spolupráce. Změnu

¹²⁰ THOMAS, P., D., *George III: King and Politicians 1760–1770*, Manchester 2002, s. 113–114; SCOTT, H., M., *The Emergence of the Eastern Powers, 1756–1775*, Cambridge 2004, s. 139; SCOTT, H., *Britain as a European Great Powers*, s. 193.

¹²¹ V roce 1768 koupila francouzská monarchie od Janovské republiky ostrov Korsika ležící ve Středozemním moři. Nedlouho poté však na ostrově vypuklo protifrancouzské povstání, které bylo tvrdě potlačeno, za což byla francouzská monarchie nejen ve Velké Británii kritizována.

¹²² Falklandskými ostrovy je nazýváno souostroví ležící v jižním Atlantickém oceánu, které je od východního pobřeží Jižní Ameriky vzdáleno přibližně 480 kilometrů. Falklandské ostrovy se od svého kolonizování staly příčinou mezinárodních sporů mezi Argentinou a Velkou Británií, pravděpodobně nejvýznamnějším konfliktem ohledně nadvlády nad Falklandami byla Falklandská válka, jež vypukla v roce 1982 a ve které Britové zvítězili.

¹²³ SCOTT, H., M., *The Birth of a Great Power System*, Abingdon 2013, s. 220; BLACK, J., *Debating Foreign Policy*, s. 177.

¹²⁴ První dělení Polska v roce 1772 je prvním ze tří dělení Polska, která označují rozdělování polsko-litevské unie mezi Prusko, Rakousko a Rusko. Za autora této myšlenky je považován Fridrich II. Veliký, který se tímto návrhem na úkor slabého Polska snažil udržet rovnováhu moci ve střední a východní Evropě. Trojí dělení Polska je ukončeno v roce 1795, kdy samostatné území pod nadvládou Poláků zmizelo z politické mapy Evropy.

plynoucí z výsledků prvního dělení Polska si uvědomovaly strany na obou březích Lamanšského průlivu, což vedlo k patrně jedinému řešení. Tím byl pokus o navázání britsko-francouzské spolupráce. Vzájemná tradice nepřátelství, frankofobie britského parlamentu a veřejnosti a Northův odpor však nedovolily pokračovat v efektivnější diplomatické kooperaci.¹²⁵

Definitivní konec případné britsko-francouzské spolupráce znamenalo jmenování Charlese Graviera, hraběte z Vergennes (1719–1787)¹²⁶, do funkce francouzského ministra zahraničních věcí v červenci 1774. Vergennes navázal na protibritskou doktrínu vévody z Choiseul a zamýšlel vrátit francouzské monarchii prestiž ztracenou po sedmileté válce. Dále se domníval, že návratu Francie na pomyslný vrchol mezi evropské velmoci stojí v cestě Velká Británie a její námořní síla. Porazit ji znamenalo vybudovat konkurenceschopné loďstvo, které by dosahovalo kvality a úrovně britského námořnictva, což bylo i důvodem pro zvýšení investic do francouzského námořnictva. Vergennes zároveň s určitou zvědavostí sledoval vývoj událostí v Severní Americe, neboť byl přesvědčen, že pokud by se situace s kolonisty začala komplikovat, byla by Velká Británie mnohem více zranitelná a náchylná k revizi podmínek Pařížského míru. Podporu francouzského krále Ludvíka XVI. (1754–1793)¹²⁷ americkým kolonistům získal francouzský ministr zahraničí až během roku 1776, stále se však jednalo o utajenou pomoc v podobě vojenského materiálu, finanční podpory a vojenských odborníků z řad francouzské armády, neboť otevřený konflikt s Královským námořnictvem si prozatím Francie z důvodu slabosti vlastního námořnictva nemohla dovolit.¹²⁸

Velká Británie nebyla schopná v období po roce 1763 získat mezi evropskými velmocemi důležitého spojence. I přes zdlohouvá diplomatická jednání trávající několik let se s Ruskem nepodařilo uzavřít významnou spojeneckou smlouvu. Britští ministři si dobře uvědomovali nutnost nezůstat v diplomatické izolaci, kterou vyjádřil například v roce 1765 sir James Porter (1710–1786), když připomněl, že je pro Brity nezbytné, aby měli na kontinentu

¹²⁵ SCHROEDER, P., W., c. d., s. 35; SCOTT, H., M., *The Birth of a Great Power System*, s. 221; ROBERTS, Michael, *British Diplomacy and Swedish Politics, 1758–1773*, London 1980, s. 407.

¹²⁶ Charles Gravier, hrabě z Vergennes, se narodil do aristokratické rodiny ve francouzském městě Dijon, kde se mu dostalo vzdělání od členů jezuitského řádu. Svou kariéru začal jako asistent francouzského vyslance v Portugalsku, kde působil až do roku 1749. V roce 1755 byl jmenován velvyslancem v Osmanské říši, od roku 1774 plnil funkci francouzského ministra zahraničí. Vergennes zastával silné protibritské tendence s touhou vydobýt Francii opět místo na výsluní evropských velmocí. I díky jeho politickým dovednostem a zkušenostem se podařilo ubránit nezávislost Spojených států amerických. V roce 1781 byl jmenován do funkce prvního ministra, kterou zastával společně s ministrem zahraničních věcí až do roku 1787.

¹²⁷ Ludvík XVI. vládl jako francouzský král v letech 1774–1793. Během své vlády se snažil francouzskou monarchii po vzoru osvícených panovníků reformovat, což vyústilo ve zrušení nevolnictví a desátku či ve zvýšení tolerance k nekatolickému obyvatelstvu. V lednu 1793 byl během Velké francouzské revoluce popraven.

¹²⁸ SCOTT, H., M., *The Birth of a Great Power System*, s. 223–224.

alespoň jednoho velkého přítele. Dále dodal, že obchodní a politické vazby jsou neoddělitelné, že jedna souvisí s druhou a že Britské ostrovy nejsou samostatnou planetou rotující ve své vlastní sféře.¹²⁹ Snaha o získání spojence přivedla britskou diplomacii až k úvahám o spolupráci s francouzskou monarchií, vzájemná tradiční animozita obou stran však znemožnila jakoukoliv budoucí kooperaci.

Závěrem je třeba zmínit, že v 70. letech 18. století byly stále v platnosti smlouvy z let 1674 a 1678 o vojenské pomoci se Spojenými provinciemi Nizozemí. Faktická slabost a mocenský úpadek Spojených provincií související s Brity odsuzovanou politikou nelegálního obchodování s americkými koloniemi však místo, byť i spíše symbolické, spolupráce vyústily ve čtvrtou anglo-nizozemskou válku (1780–1784). Portugalsko – tradiční spojenec ostrovního království – se zapletlo do koloniální šarvátky se Španělskem ohledně stanovení hranice mezi oběma impérii v Jižní Americe. Ve Velké Británii převládal názor nezasahovat do portugalsko-španělského sporu a nechat obě země, aby si konflikt vyřešily samy, což potvrzuje i dobový pamflet *Peace the Best Policy* z roku 1777. Z tohoto důvodu se Portugalci odmítli aktivně zapojit po boku Britů do konfliktu v Severní Americe.¹³⁰

Velká Británie tak na začátku roku 1777 postrádala aktivního a silného spojence, který by zabezpečil její pozici v Evropě, zatímco by britské pravidelné jednotky postupně přebíraly vojenskou iniciativu v Severní Americe. Místo toho se britští ministři obávali útoku z Francie a případně Španělska, situaci dále komplikovaly i rostoucí spory s neutrálními státy ohledně výkladu mezinárodního obchodního práva. Velká Británie tak vcházela do roku 1777 s nejistou představou o výsledku celého severoamerického tažení.

¹²⁹ BLACK, J., *Debating Foreign Policy*, s. 172.

¹³⁰ MILLER, Daniel, A., *Sir Joseph Yorke and Anglo-Dutch relations 1774–1780* in: *Studies in European History*, Vol. 23, No. 1, 2010, s. 88; ROBINSON-MORRIS, Matthew, *Peace the Best Policy*, London 1777, s. 9.

3. Filozoficko-politický dialog

K plnému pochopení transatlantického dialogu mezi britskou administrativou a severoamerickými kolonisty týkajícího se nadřazenosti britského parlamentu nad lokálními koloniálními shromážděními, jenž od roku 1763 nabíral na důležitosti a intenzitě, je z mého pohledu nutné zmínit některá ze stěžejních děl koloniálních autorů. Tato díla byla podle mého názoru jedním z hlavních důvodů úspěchu americké revoluce, neboť díky krátkým filozoficko-politickým pamfletům se složité ústavní otázky a témata spojená s fungováním impéria a zpochybněním parlamentní legitimacy mohly zjednodušenou formou dostat k širší americké koloniální společnosti tak, aby je pochopil co největší počet lidí. Zjednodušení často velmi složitých problémů vyžadovalo neobyčejnou orientaci v anglické/britské historii a hlubokou znalost právních a ústavních zvyklostí. Z tohoto důvodu většina koloniálních autorů přispívajících do transatlantické debaty patřila k intelektuálním a politickým elitám, někteří z nich později zastávali ty nejdůležitější funkce v nově vzniklých Spojených státech amerických. Pro tuto kapitolu jsem se rozhodl vybrat tři pamflety, jež podle mého názoru obsahují nejsilnější argumenty legitimizující americký odpor vůči britské vládě a následné vyhlášení nezávislosti.

Mezi čtyři vybrané pamflety patří *The Right of British Colonies Asserted and Proved* (1764) od Jamese Otise, *Letters from a Farmer in Pennsylvania* (1768) od Johna Dickinsona, *A Summary View of the Rights of British America* (1774) od Thomase Jeffersona a *Common Sense* od Thomase Paina (1776). Tato tři díla jsou vybrána záměrně a to ze dvou důvodů. Prvním je kontinuální časová posloupnost vydávání jednotlivých pamfletů, která zabírá téměř rovnoměrně celé období od roku 1763 až do roku 1774, tedy do doby těsně před vypuknutím otevřených ozbrojených konfliktů mezi kolonisty a britskou administrativou. Druhým důvodem jsou postupně radikalizující se názory obsažené v jednotlivých dílech. Cílem této kapitoly není hloubková analýza či vzájemná komparace jednotlivých děl. Mým záměrem je spíše vyzdvihnout nejdůležitější argumenty, které přispěly k definování pozic amerických kolonistů vůči Britskému impériu.

3.1 James Otis

V prvním díle *The Right of British Colonies Asserted and Proved* od Jamese Otise (1725–1783)¹³¹ lze zachytit ještě stále ne zcela explicitně vyjádřené radikální myšlenky, jedná se však o příklad obhajoby a legitimizace odporu vycházející z děl Johna Locka (1632–1704)¹³². Otis v tomto díle napadá despotismus a prohlašuje, že v každé společnosti musí být suverénní a nadřazená síla, „[...]od které nemůže být žádného odvolání, pouze přímo do nebe.“¹³³ To samo o sobě může vyznít jako obhajoba despotismu. Otis však dále pokračuje a uvádí, že tato dominující síla pochází přímo od lidí samotných, čímž popírá nadřazené a jedinečné postavení krále v rámci impéria a tvrdí, citující opět Locka, že absolutní monarchie musí nutně vést k otroctví.¹³⁴

Z celého díla je více než patrné, že se James Otis inspiroval především v díle Johna Locka *Two Treatises of Government* z roku 1690. V Otisově díle tak najdeme stejné myšlenky jako u Locka, mezi něž patří: modifikace legislativní moci může vést k rozpuštění vlády; majetek může být odebrán pouze v případě souhlasu majitele¹³⁵; právo lidí ponechat si své svobody, pokud vláda nedokáže ochránit jejich životy, svobody a majetek; Otis dále píše o přirozenosti svobody a rovnosti v protikladu k otroctví či o možnosti zdanění pouze v případě souhlasu zdaněných.¹³⁶

¹³¹ James Otis se narodil v kolonii Massachusetts, kde později vystudoval práva na Harvardu. Jako jeden z prvních po roce 1763 začal skrze pamflety vyjadřovat své protivládní názory. Americký historik a politolog Daniel A. Smith se domnívá, že autorem sloganu „*Taxation without representation is tyranny*“, tedy upřesnění jednoho z hlavních sporů mezi kolonisty a britskou vládou, je právě James Otis, viz. SMITH, Daniel, A.: *Tax Crusaders and the Politics of Direct Democracy*, New York 1998, s. 174.

¹³² John Locke byl anglickým filozofem a fyzikem, jednou z nejvýznamnějších osobností osvícenecké éry. Locke je obecně uznáván jako „Otec liberalismu“, svými myšlenkami ovlivnil nejen americké kolonisty ale i skotské osvícence, Voltaira (1694–1778) či Jeana-Jacquesa Rousseaua (1712–1778). Mezi nejvýznamnější Lockova díla patří Dvojí pojednání o vládě (*Two Treatises of Government*), které napsal v roce 1689. Ve Dvojí pojednání o vládě popisuje Locke přirozený stav, ve kterém jsou si všichni lidé rovni, což je dílem Boha. Píše, že pokud vláda vládne bez souhlasu společnosti, může být svržena, což je i jeden z hlavních argumentů, který, američtí kritikové britské parlamentní nadřazenosti používali.

¹³³ OTIS, J., c. d., s. 12. Přesná citace zní: „[...] *from whose final decisions there can be no appeal but directly to Heaven*“.

¹³⁴ Tamtéž, s. 12; TUCKNESS, Alex: *Discourses of Resistance in the American Revolution*, in: *Journal of the History of Ideas*, Vol. 64, No. 4, 2003, s. 551.

¹³⁵ Jeden z principů útočících na, podle Američanů nelegitimní, výběr daní bez zastoupení amerických zástupců v britském parlamentu.

¹³⁶ TUCKNESS, A., c. d., s. 551; OTIS, J., c. d., s. 52–55.

James Otis pravděpodobně výrazně přispěl k rozšíření Lockových myšlenek v první polovině šedesátých let osmnáctého století mezi vzdělanou americkou společností.¹³⁷ Otisovy argumenty mohou na první pohled působit velmi silně až radikálně, autor je však použil v době, kdy se konflikt mezi kolonisty a Britským impériem zintenzivňoval. Navíc v dalším díle *A Vindication of the British Colonies*¹³⁸ z roku 1765, které navazuje a obhajuje dílo předchozí, je patrné, že se stále nejedná o výzvu k rozchodu či odtržení od mateřské země. V díle z roku 1765 Otis mimo jiné píše: „*Parlament Velké Británie má spravedlivé, jasné, počestné a ústavní právo, moc a nadřazenost spoutat kolonie jakýmkoliv zákony, jakkoliv jsou pojmenované [...]* Neméně jisté je, že *parlament Velké Británie má spravedlivé a počestné právo, moc a nadřazenost uvalit daně na kolonie, [ať už – pozn. autora] přímé či nepřímé, na půdu, stejně jako na obchod.*“¹³⁹ Jedná se tedy podle mého názoru spíše o vyjádření nespokojenosti a nesouhlasu s procesy vyplývajícími ze změn po roce 1763.¹⁴⁰

3.2 John Dickinson

O nelegitimitě společnosti bez jejího souhlasu píše ve svém díle *Letters from a Farmer in Pennsylvania* i John Dickinson (1732–1808)¹⁴¹. Ve své polemice přímo reaguje na tzv. Townshendovy zákony¹⁴². Dickinson se primárně své argumenty snaží použít v souladu

¹³⁷ TUCKNESS, A., c. d., s. 552.

¹³⁸ Plným jménem *A vindication of the British colonies, against the aspersions of the Halifax gentleman, in his Letter to a Rhode-Island friend.*

¹³⁹ OTIS, James, *A Vindication of the British Colonies, against the Asperations of the Halifax Gentleman, in his Letter to a Rhode-Island Friend*, Boston 1765, s. 5, dostupné z: <<http://quod.lib.umich.edu/e/evans/N07925.0001.001?rgn=main;view=fulltext>> [cit. 2. 5. 2017]. Přesná citace zní: „*Parliament of Great-Britain hath a just, clear, equitable and constitutional right, power and authority, to bind the colonies, by all acts wherein they are named [...]* No less certain is it that the *Parliament of Great-Britain has a just and equitable right, power and authority, to impose taxes on the colonies, internal and external, on lands, as well as on trade.*“

¹⁴⁰ Viz kapitola Faktografický úvod, s. 13.

¹⁴¹ John Dickinson studoval právo soukromě nejdříve ve Filadelfii, po třech letech strávených studiem na londýnském Middle Temple začal po návratu do Filadelfie v roce 1757 kariéru právníka. Dickinson patřil ke skupině Otců zakladatelů, jako člen Prvního kontinentálního kongresu se v roce 1774 podílel na sepsání petice králi, o rok později pak jako člen Druhého kontinentálního kongresu i Olivové petice, dvou pokusů o usmíření amerických kolonistů s britskou vládou.

¹⁴² Názory historiků na to, jaké zákony přesně spadají do kategorie Townshendovy zákony, se sice liší, nicméně obecná shoda panuje ohledně pěti zákonů vydaných v letech 1767–1768. Důvodem jejich vydání bylo zvýšení výnosu z kolonií na zaplacení nákladů na platy koloniálních guvernérů a soudců; prosazování efektivnějšího vymáhání obchodních omezení a v neposlední řadě i vytvoření precedentu, z něhož by britská vláda vycházela při prosazování jejich práva na zdanění kolonií. Na začátku sedmdesátých let se parlament rozhodl většinu Townshendových zákonů odvolat.

s anglickými zákony, historií, tradicí Američanů jako britských poddaných a spisy anglického juristy sira Edwarda Coka (1552–1634)^{143, 144}.

V Dickinsonově díle je myšlenka vyjádřena zcela jasně: „[...] že *britský parlament nemá žádné právo zdanit Američany* [...] *Zdanění a zastoupení jsou neoddělitelně spojené. Bůh je spojil, žádný britský parlament je nemůže rozdělit.*“¹⁴⁵ I přes rozdílné pojetí argumentace vychází Dickinson v některých pasážích svého díla z Lockovy teorie přirozeného práva: „*Zdanění a zastoupení jsou neoddělitelné – tento postoj je založen na přirozeném právu, je to něco víc, je to přirozené právo samotné, z čehož vyplývá, že cokoli je člověka, je absolutně jeho. Žádný jiný člověk nemá právo vzít mu to bez jeho souhlasu* [...]“¹⁴⁶. Kromě myšlenky přirozeného práva vychází Dickinson ve svém díle z Lockových myšlenek i ve spojitosti se zapojením veřejnosti na vládě; společnost by měla kontrolovat své zástupce a v případě překročení stanovených hranic jim odporovat.¹⁴⁷

Otázka „zdanění bez zastoupení“ (*No taxation without representation*) patřila k nejzásadnějším tématům v období před vypuknutím samotného ozbrojeného konfliktu mezi Brity a Američany v roce 1775. Potvrzovala rozcházející se názorové tendence amerických kolonistů a britského parlamentu, jež se projevil například nechutí kolonistů platit nepřímé daně, dodržovat poměrně velké množství obchodních restrikcí a aktivněji se podílet na placení nákladů spojených s chodem impéria. Celá problematika zdanění však vyvolala mnohem důležitější debatu týkající se zpochybňování legitimacy vlády a zákonů vydávaných parlamentem vztahujících se na severoamerické kolonie.

¹⁴³ Sir Edward Coke je považován za jednoho z nejvýznamnějších anglických právníků alžbětinského a jakobínského období. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří *Law Reports* (známe také jako *Coke's Reports*) a *Institutes of the Laws of England*. Tzv. Případ doktora Bonhama rozhodnutý Cokem v roce 1610, jenž v této době předsedal soudnímu dvoru řešícímu spory mezi poddanými, které se netýkaly krále (*Court of Commons Pleas*), stanovil svým rozsudkem precedent. V rozsudku Coke zpochybnil platnost zákonů vydaných parlamentem v případě, že odporují obecnému právu, zdravému rozumu.

¹⁴⁴ TUCKNESS, A., c. d., s. 562; DICKINSON, John: c. d., s. 27–40.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 134. Přesná citace zní: „[...] *that the British parliament have no right to tax the Americans* [...] *taxation and representation are inseparably united. God hath joined them: No british parliament can separate them.*“

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 134. Přesná citace zní: „*Taxation and representaion are inseparable—this position is founded on the laws of nature; it is more, it is itself an eternal law of nature; for whatever is a man's own, is absolutely his own; no man hath a right to take it from him without his* [...]“

¹⁴⁷ TUCKNESS, A., c. d., s. 563.

3.3 Thomas Jefferson

Jedním z autorů zpochybňujících ve svém díle autoritu britského parlamentu byl i Thomas Jefferson (1743–1826)¹⁴⁸. Jefferson sice ve svém díle *A Summary View of the Rights of British America* vychází taktéž částečně z Johna Locka, soustředil se však spíše více na ústavní a filozofické rozpory vyplývající ze zavedení Donucovacích zákonů (*Coercive Acts*)¹⁴⁹, zatímco se Otis s Dickinsonem zabírali spíše teoriemi spojenými s přirozeným právem.¹⁵⁰

Prvním ze tří hlavních témat Jeffersonova díla bylo právě zpochybnění autority britského parlamentu na území britských kolonií, a to zejména z důvodu chybějícího ústavního nebo zákonného propojení mezi lokálními koloniálními zákonodárnými shromážděními a parlamentem. Uváděl například, že kolonisté si vybrali zachování vztahu s Korunou na základě zvyku a nikoliv požadavku nebo zákonných vazeb.¹⁵¹ Jefferson si vybíral příklady z anglické/britské historie, aby dokázal nelegitimní legislativní nadřazenost britského parlamentu. Upozorňoval na fakt, že stejně jako předci Američanů imigrovali¹⁵² do Severní Ameriky, tak i příslušníci anglo-saských kmenů emigrovali z kontinentální Evropy do Anglie, kde si vytvořili své vlastní zákony. Na rozdíl od Britů si kmeny na původním saském území nikdy neuzurpovaly nadřazenost nad kmeny žijícími v Anglii.¹⁵³

¹⁴⁸ Thomasi Jeffersonovi se dostalo komplexního vzdělání včetně latiny, řečtiny a francouzštiny. V roce 1760 nastoupil ve věku šestnácti let na *College of William & Mary* ve Virginii, kde studoval matematiku, metafyziku a filozofii a kde se během studia seznámil s díly Johna Locka, Francise Bacona a Isaaca Newtona. Kariéru právníka začal o sedm let později. T. Jefferson patří ke skupině Otců zakladatelů, je jedním z hlavních autorů Deklarace nezávislosti (1776), v letech 1797–1801 vykonával funkci viceprezidenta a v období 1801–1809 i v pořadí třetího prezidenta Spojených států amerických.

¹⁴⁹ Jako Donucovací zákony vydané na jaře 1774 jsou označována čtyři přísná nařízení, která měla americké patrioty potrestat za jejich protesty proti britské vládě. První nařízení uzavřelo bostonský přístav do doby, než Východoindická společnost dostane odškodnění za znehodnocený náklad čaje. Zákon o vládě v Massachusetts (*Massachusetts Government Act*) převáděl téměř všechny administrativní pravomoci na britského guvernéra, parlament nebo krále a výrazně omezil aktivity městských rad ve státě Massachusetts. Třetí zákon umožňoval královskému guvernérovi přenést soudní řízení obviněných královských úředníků mimo kolonii, aby mohli být obvinění souzeni benevolentnějšími soudci kdekoli jinde v Britském impériu. Poslední zákon platil pro všechny kolonie a umožňoval královským guvernérům ubytovat britské vojáky podle svého uvážení v případě, že nebylo zajištěno ubytování vojáků lokálními správními orgány.

¹⁵⁰ WARD, Lee: *The Politics of Liberty in England and Revolutionary America*, Cambridge 2004, s. 351.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 352, 355.

¹⁵² Imigrantem se podle anglických výkladových slovníků rozumí osoba, která nejdříve opustila svou zemi (do té doby imigrant), aby pak v nové zemi byla označována za imigranta, viz. Rundell, M. (ed.), *Macmillan English Dictionary for Advanced Learners: International Student Edition*. Oxford: Macmillan, 2002, str. 452. Význam v češtině je stejný, Internetová jazyková příručka Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky udává, že *imigrant* je přistěhovalec, opositum tohoto slova je *emigrant*, viz. <<http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=imigrant>> [cit. 10. 7. 2017].

¹⁵³ JEFFERSON, Thomas: c. d., Williamsburg 1774, s. 5.

Po jakémsi „historickém“ úvodu se autor soustředil na výčet, z pohledu kolonistů negativních, opatření mateřské země od založení kolonií až po druhou polovinu 18. století. Jefferson uváděl, že z veřejných peněz nebyl až do nedávné doby utracen ani šilink na podporu severoamerických kolonií. Podpora pro kolonie ze strany parlamentu přišla až ve chvíli, kdy se kolonie z obchodního pohledu staly pro Britské impérium zajímavé. Pomoc, kterou Velká Británie poskytla americkým koloniím během sedmileté války, přirovnává Jefferson k britské pomoci Portugalsku, argumentoval však, že tato poskytnutá pomoc neznamenal podřízení Portugalska britské suverenitě.¹⁵⁴

Druhé důležité téma, na které se Jefferson ve svém díle zaměřil, byla kritika obchodních restrikcí ze strany britského parlamentu. Jefferson uváděl, že právo svobodně obchodovat je právo přirozené a žádný zákon (v tomto případě obchodní restrikce zavedené parlamentem) vytvořený lidmi nemůže být nadřazenější.¹⁵⁵ Problém podle Jeffersona netvořily obchodní restrikce samotné, nýbrž fakt, že tato obchodní omezení byla zavedena britským parlamentem, který tak porušoval přirozené právo.¹⁵⁶ Ukázkou obchodních omezení viděl Jefferson například ve vydání dvou zákonů z let 1732 a 1750. V prvním takzvaném Zákoně o čepici (*Hat Act*) byl omezován vývoz a výroba kožešinových čepic na území severoamerických kolonií, což Jefferson označil za příklad despotismu nemajícího v britských dějinách obdoby.¹⁵⁷

Druhý zákon vydaný v roce 1750 podporoval zvýšení dovozu surového a opracovaného železa ze severoamerických přístavů, zakazoval však na území kolonií v Severní Americe stavění budov, ve kterých by takové železo mohlo být nadále zpracovááno. Náklady spojené s vývozem železa do britských přístavů a opětovným dovozem do Severní Ameriky měli hradit američtí kolonisté.¹⁵⁸ Na příkladu takovýchto zákonů poškozujících zájmy anglických občanů v Severní Americe došel Jefferson k závěru, že britský parlament nemá právo vyžadovat nadřazenost nad severoamerickými koloniemi.¹⁵⁹

Posledním a nejrozsáhlejším tématem byla kritika vydání Donucovacích zákonů. Jefferson v této části opět používal teorii přirozeného práva a kritizoval opatření britského

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 5–6. Na druhou stranu uznává a chválí britskou vojenskou pomoc v sedmileté válce, viz Tamtéž s. 6.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 7.

¹⁵⁶ WARD, L., c. d., s. 359.

¹⁵⁷ RUFFHEAD, Owen, *Statutes at Large: From the Third Year of the Reign of King George the Second to the Twentieth Year of the Reign of King George The Second*, Vol. 6, London 1764, s. 89–90; JEFFERSON, T., c. d., s. 8.

¹⁵⁸ RUFFHEAD, O., *Statutes at Large: From the Twentieth Year of the Reign of King George the Second To the Thirtieth Year of the Reign of King George the Second, 1761*, Vol. 7, London 1764, s. 261–264.

¹⁵⁹ JEFFERSON, T., c. d., s. 9.

parlamentu, jimiž se Britové rozhodli potrestat tzv. Bostonské pití čaje.¹⁶⁰ Zdůraznil fakt, že na místo potrestání několika jedinců, kteří „[...] *hodili čaj do moře a rozprchli se bez spáchání nějakého dalšího násilného činu.*“¹⁶¹, potrestala britská administrativa celé město, respektive kolonii. Opět tak poukazoval na nespravedlivé fungování zákonů vztahujících se na americké kolonisty. Jefferson dále zdůrazňoval, že žádná vláda (případně ani ta americká) by neměla vydávat takové zákony, které by ohrožovaly majetek nebo svobody lidí, jenž se těmito zákony řídí.¹⁶² Navazoval tím na základní Lockovu myšlenku, že nejvyšší legislativní moc by neměla jednat svévolně „[...] *v rozporu s životy a bohatstvím lidí.*“¹⁶³

Závěrem se Jefferson snažil poukázat na správné fungování a chápání role krále v rámci impéria a na chybné kroky, které Jiří III. udělal. I přes velmi kritický pohled a dlouhý výčet nespravedlností spáchaných na amerických kolonistech zakončil Jefferson své dílo v duchu usmíření obou znesvářených táborů. Připomněl, že není přáním amerických kolonistů odtrhnout se od Britského impéria a dále ujišťuje, že kolonisté jsou ochotní obětovat vše, co si zdravý rozum může žádat, aby byl opět nastolen klid mezi oběma stranami.¹⁶⁴

3.4 Thomas Paine

Jak je z výše uvedeného patrné, i přes zintenzivňující se protibritskou argumentaci založenou převážně na myšlenkách Johna Locka a teorii o přirozeném právu, americká koloniální elita ještě v roce 1774 požadovala spíše ústavní a systémovou reformu než úplné odtržení od Britského impéria. Až události z let 1775 a 1776 zcela změnilы nazírání amerických kolonistů na celou problematiku, o čemž vypovídá například dílo *Zdravý rozum* (*Common Sense*) od Thomase Paina (1737–1809)¹⁶⁵. Painovo dílo vzbudilo krátce po svém vydání na začátku roku 1776 silné ohlasy zejména u široké veřejnosti a je považováno za velmi účinný propagandistický nástroj, díky kterému se většinová společnost rozhodla opustit všeobecný

¹⁶⁰ Tento název označuje politický protest amerických kolonistů, který proběhl 16. prosince 1773. Kolonisté převlečení za indiány zničili celou zásilku britského čaje tím, že ho v bednách shazovali do moře, čímž vyjadřovali svůj nesouhlas s postupem britské vlády v severoamerických koloniích.

¹⁶¹ JEFFERSON, T., c. d., s. 11. Přesná citace zní: „[...] *threw the tea into the ocean, and dispersed without doing any other act of violence.*“

¹⁶² Tamtéž, s. 11; WARD, L., c. d., s. 365.

¹⁶³ LOCKE, J., c. d., paragraf č. 135, s. 303. Přesná citace zní: „[...] *over the Lives and Fortunes of the People.*“

¹⁶⁴ JEFFERSON, T., c. d., s. 20; WARD, L., c. d., s. 366.

¹⁶⁵ Thomas Paine se narodil v anglickém hrabství Norfolk ve východní části Anglie, do Severní Ameriky se dostal v roce 1774. Mezi jeho nejvlivnější díla patří kromě *Common Sense* i série pamfletů *American Crisis* (1776–1783), dále pak *Rights of Man* (1791) či *The Age of Reason* (1793–1794). Paine žil v první polovině devadesátých let osmnáctého století v revoluční Francii, kde byl však za svou podporu girondistům na konci roku 1793 zatčen. Po diplomatickém jednání byl Paine díky budoucímu americkému prezidentovi Jamesi Monroeovi (1758–1831) v listopadu 1794 propuštěn.

názor podporující usmíření s Brity a přiklonit se k radikálnější myšlence vlastní nezávislosti na britském impériu.¹⁶⁶

Zdravý rozum je rozdělen na čtyři části, přičemž v první Thomas Paine pracuje s pojmy společnost a vláda. Podle Paina je společnost tvořena našimi potřebami, zatímco vláda je tvořena naší špatností, přičemž společnost je v jakémkoliv stavu požehnáním na rozdíl od vlády, která je i v nejlepším stavu pouze nutným zlem. V této části Paine dále útočí na britskou ústavnost tvrzením, že stále obsahuje dvě starodávne tyranie. Těmi jsou zbytky monarchistické tyranie ztělesněné osobou krále a aristokratické tyranie, jež je tvořena anglickou šlechtou. V první kapitole je jasně vidět rozdílné vnímání celé problematiky mezi Jeffersonem a Lockem. Jefferson i přes kritiku britského impéria stále doufal v usmíření, přičemž hlavním mediátorem měl být právě král, zatímco Paine vidí v králi člověka lačnického po moci, kterému nelze věřit a musí být kontrolován britskými poslanci.¹⁶⁷

Ve druhé části připomíná, že lidé se v počátku narodili rovní, a zdůrazňuje, že rozdělení na krále a jeho poddané je špatné. Následuje seznam problémů, které králové a monarchie způsobili. „*V Anglii nemá král nic jiného na práci než vyvolávat války [...], což jednoduše znamená ožebračit a pobouřit celý národ [...]* Pro společnost a v očích Boha je více ceněný upřímný člověk než všichni korunovaní darebáci, kteří kdy žili.“¹⁶⁸ Ve třetí části Paine zkoumá nepřátelství mezi britským impériem a americkými koloniemi a dostává se k závěru, že nejlepším řešením by pro kolonisty byla nezávislost. V této kapitole také navrhuje systém fungování vlády v koloniích.¹⁶⁹ Čtvrtá část se skládá z Painových názorů týkajících se aktuální situace v severoamerických koloniích s výhledem na pokračování konfliktu s britským impériem. Autor se například velmi věnuje tématu vystavění vlastního válečného námořnictva, které by bylo schopné konkurovat britskému námořnictvu.¹⁷⁰ Dále vyzdvihuje dostatek přírodních zdrojů potřebných ke stavbě flotily. V další části čtvrté kapitoly můžeme nalézt jakési geopolitické balancování a nacházení dalších argumentů podporujících nezávislost kolonií.¹⁷¹

¹⁶⁶ ALDRIDGE, Alfred, Owen, *Thomas Paine's American Ideology*, London 1984, s. 17; GIMBEL, Richard, *A Bibliographical Check List of Common Sense, With an Account of Its Publication*, New Haven 1956, s. 21.

¹⁶⁷ PAINE, T., c. d., s. 7, 12–13.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 31.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 52–58.

¹⁷⁰ Vydání *Zdravého rozumu*, které mám k dispozici, je aktuálnějším vydáním publikovaným v pozdější části roku 1776. Toto vydání obsahuje například propočty nákladů souvisejících s výstavbou válečných lodí.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 59–76.

Potvrzení legitimacy britského práva uvalit daně (Otis) či smířlivý závěr Jeffersonova díla jsou zcela pryč, Paine ve svém díle naprosto bortí hranice zavedené transatlantické debaty a směřuje pouze k jediné věci – bezpodmínečné nezávislosti severoamerických kolonií na britském impériu. „*Já jsem jasně, nepochybně a svědomitě přesvědčen, že je to [nezávislost – pozn. autora] tím pravým zájmem tohoto kontinentu [...]. Tím, že Británie neukázala byť ani malou náklonnost ke kompromisu [...], žádná dohoda nemůže být hodna přijetí od kontinentu.*“¹⁷² Potvrzením důležitosti Painova díla pro stěžejní fázi revoluce mohou být slova Johna Adamse (1735–1826), druhého prezidenta Spojených států amerických, který prohlásil, že: „*Bez pera autora Zdravého rozumu by byl meč Washingtona tasen zbytečně.*“¹⁷³

¹⁷² PAINE, Thomas: c. d., s. 45–46. Přesná citace zní: „*I am clearly, positively, and conscientiously persuaded that it [independence – pozn. autora] is the true interest of this Continent to be so [...] As Britain hath not manifested the least inclination towards a compromise [...] no terms can be obtained worthy of acceptance of the Continent.*“

¹⁷³ CARLSON, Ben, *A Wealth of Common Sense*, New Jersey 2015 s. xi, přesná citace zní: „*Without the pen of the author of Common Sense, the sword of Washington would have been raised in vain.*“

4. Rok 1777

4.1 leden–březen 1777

Konec roku 1776 přinesl první vážnější porážku britské pravidelné armády v potyčce u Trentonu ve státě New Jersey, čímž pozvedl morálku rebelujících amerických patriotů pod vedením George Washingtona. Situace přímo na Britských ostrovech nebyla z pohledu vlády zcela ideální. Britská administrativa se připravovala na třetí vojenskou kampaň zaměřenou proti americkým koloniím, přičemž začátkem roku byla poměrně silně kritizována opozičními parlamentními uskupeními a dobovým tiskem. Důvodů ke kritice bylo několik.

Jedním z témat, které opozice kritizovala nejvíce, bylo stoupající finanční břemeno spojené s rostoucími náklady z důvodu války v Severní Americe. To na začátku ledna zmínil například deník *London Evening Post*, který vyčíslil náklady na sedmiletou válku zhruba na 111 milionů a vyzval obhájce války, aby zvážili náklady na aktuální válku. Mezi častá témata parlamentní opozice patřila i kritika zavádění nových daní. Již v roce 1775 byla navýšena daň z půdy na hodnotu běžně zaváděnou v době války, o rok později zavedla Northova vláda rozšíření daně z dopravy o dostavníky a drožky a zvýšilo se kolkovné na listiny, noviny, karty a jiné státní dokumenty.¹⁷⁴

Zavádění nových daní patřilo k základním nástrojům používaným britskou administrativou, neboť díky ziskům z nových daní mohly být pokryty náklady spojené s válkou. I přes to, že daně během celého konfliktu rostly, pokrývaly daňové zisky pouze zhruba 20 % požadovaných nákladů. Dalším důležitým nástrojem pro pokrytí nákladů byly vládní půjčky. Věřitelé, kteří byli motivováni volnými kupóny do loterie či volnými splátkami, ztráceli důvěru v návratnost státních dluhopisů, což se podepsalo zejména na stále se zvyšujícím úroku a výši splátek, které měla vláda v budoucnu zaplatit. V roce 1776 si vláda půjčila celkem 2,2 miliony liber, v letech 1777–1778 to již byla částka 5,5 milionů liber a pro roky 1782–1783 se počítalo s půjčkou 13,5 milionů liber.¹⁷⁵

Mimo finanční náklady spojené s konfliktem v severoamerických koloniích kritizovala whigovská opozice Northovu vládu za to, že nechala situaci v Severní Americe dojít do stavu otevřené občanské války, přičemž řešením celé situace podle Whigů bylo nalézt mírové řešení

¹⁷⁴ *London Evening Post*, 7–9. 1. 1777; CONWAY, S., *British Isles*, s. 51.

¹⁷⁵ CONWAY, S., *British Isles*, s. 51.

celého konfliktu a nabídnout americkým koloniím setrvání v rámci britského impéria. Začátkem roku vydal bývalý nezávislý whigovský poslanec Matthew Robinson-Morris, druhý baron z Rokeby (1713–1800) svůj pamflet *Peace the Best Policy*, ve kterém se například ptá: „Proč neuzavřeme mír s našimi koloniemi? Proč se nepostavíme mezi ně [kolonie – pozn. autora] a Francouze, dokud je ještě příležitost nebo možnost to udělat? Toto opatření by Francii sebralo osten [tj. nebezpečí, že Francouzi zaútočí na Velkou Británii – pozn. autora]; nikdy by se na nás pak neodvážila zaútočit.“¹⁷⁶

Britská vláda však dále směřovala přes vytrvalou kritiku ke svému cíli – ke snaze o prosazení parlamentní nadřazenosti a o porážku severoamerických kolonistů. Začátkem roku tak pokračovaly přípravy na další tažení britské pravidelné armády v Severní Americe. Na konci ledna schválil parlament například zákon, na jehož základě mohou soukromé osoby získat tzv. kaperský list (*Letter of Marque*) umožňující bez hrozby trestu ze strany britských soudů útočit a zajímat jakékoliv lodě patřící obyvatelům rebelujících severoamerických kolonií.¹⁷⁷ Začátkem února pak byla schválena smlouva o najmutí dalších německy mluvících vojáků z Hesensko-Kasselu.¹⁷⁸ Na odpor opozice narazila vláda až ve chvíli, když navrhla pozastavit platnost tzv. Zákona o Habeas corpus (*Habeas Corpus Act*)¹⁷⁹. Podle Horace Walpolea, čtvrtého hraběte z Oxfordu (1717–1797)¹⁸⁰, britského whigovského politika a syna prvního ministerského předsedy Sira Roberta Walpolea, prvního hraběte z Oxfordu (1676–1745)¹⁸¹, patřil *Habeas corpus* společně s dokumenty jako *Magna Charta*, *The Bill of Rights* a principy svobodného tisku a nárokem na soud k nezměnitelným oporám britské ústavy.¹⁸²

Návrh tohoto zákona byl poprvé představen v dolní sněmovně sedmého února 1777 pod pojmenováním Zákon zmocňující jeho výsost zatknout a držet v žaláři osoby obviněné nebo podezřelé ze zločinu velezrady spáchané v Severní Americe nebo na moři nebo zločinu piraterie (*A Bill to empower his Majesty to secure and detain Persons charged with, or*

¹⁷⁶ ROBINSON-MORRIS, Matthew, c. d., s. 35–36.

¹⁷⁷ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 3; *Journals of the House of Commons*, Vol. 36, s. 119.

¹⁷⁸ *Journal of the House of Commons*, Vol. 36, s. 122.

¹⁷⁹ Habeas corpus patří k základním pilířům britského práva a nařizuje, že uvězněný člověk musí být nejdříve souzen a až na základě rozhodnutí soudu může být poslán zpět do vězení, viz například definici cambridgeského slovníku <<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/habeas-corpus>>, [cit. 20. 7. 2017].

¹⁸⁰ Význam Horace Walpolea neleží, jak by se na první pohled mohlo i díky jeho otci zdát, v politice, nýbrž v jeho literární činnosti. Jeho dopisy a deníky se těší velkému zájmu historiků.

¹⁸¹ Sir Robert Walpole patří k nejvýznamnějším postavám britských dějin. Je považován za prvního ministerského předsedu Velké Británie vládnoucího v letech 1721–1742, což je dodnes i nejdelší doba strávená v úřadu ministerského předsedy. Během jeho vlády stabilizoval stranu Whigů a zabezpečil nástupnictví hannoverské dynastie na britském trůně.

¹⁸² DORAN, John, (ed.), c. d., s. 5.

suspected of, Crime of High Treason committed in North America, or on the High Seas, or the Crime of Piracy)¹⁸³. Tímto zákonem by způsobilí úředníci mohli vydávat rozsudky nejen nad obviněnými, ale i nad podezřelými osobami ze zločinu velezrady. Hlavní snahou podle Walpolea bylo udržet americké zajatce ve vězení bez soudního procesu až do konce války. Lord North tento zákon obhajoval tím, že parlament rozhodne komu tak velkou moc svěřit, a stejně tak tím, že parlament v případě zneužití takové moci rozhodne o trestu pro úředníka, jež moc zneužil. Druhým argumentem prvního ministra byl fakt, že zákon by platil pouze v Severní Americe a že Britové žijící na Britských ostrovech by se neměli čeho bát. Posledním zdůvodněním některých poslanců bylo jejich přesvědčení, že ve Velké Británii panuje kritická situace a že i díky tomuto zákonu se podaří celou krizi zažehnat.¹⁸⁴

Důvodů, kterými opoziční poslanci vysvětlovali obavy z přijetí takového zákona, bylo několik. Část opozice podporující ukončení bojů s kolonisty se obávala, že vydání tohoto zákona představuje poslední krok k zamezení případného usmíření s kolonisty. Jiní kritizovali obavy ze ztráty svobody, jež by jim mohla být v určitých situacích upřena. Například během třetího čtení zákona 17. února podotkl poslanec John Wilkes (1725–1797) že znění zákona je velmi vágní, neboť v případě, že by někdo opustil pobřežní vody v okolí Velké Británie a ocitl se na otevřeném moři, mohl by být na základě tohoto zákona uvězněn bez nároku na spravedlivý soud. I přes hlasitou kritiku parlamentní opozice však byl zákon v dolní komoře 112 hlasy proti 33 hlasům přijat. Zákon pak bez větších problémů prošel i hlasováním v horní komoře parlamentu.¹⁸⁵

Walpole ve svém deníku píše o rozpolcenosti opozice, jejíž nejvýznamnější zástupci se sešli v domě markýze z Rockinghamu, kde však došlo k rozepři, která znamenala, že se třetího čtení tohoto zákona zúčastnila pouze malá část opozičních poslanců. Potěšení nad schválením tohoto zákona vyjádřil v korespondenci lordu Northovi i král Jiří III. Na jednu stranu byl podobný zákon omezující platnost práva *Habeas corpus* poprvé schválen již v roce 1745 během druhého jakobínského povstání¹⁸⁶ a poté několikrát během devadesátých let osmnáctého století. Jednalo se však vždy „krizovou situací“, ve které se Velká Británie v dané chvíli nacházela, a z toho důvodu se poslanci rozhodli omezit jednu ze základních svobod britské ústavnosti.

¹⁸³ RAITHBY, J., *The Statutes at Large, of England and of Great Britain*, Vol. 14, s. 182. V některých případech je tento zákon nazýván také jako *The Treason Act*.

¹⁸⁴ DORAN, J. (ed.), c. d., s. 6; HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 4–16.

¹⁸⁵ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 16–51.

¹⁸⁶ Hlavní postavou jakobínského povstání z roku 1745 byl Charles Edward Stuart (1720–1788), vnuk anglického krále Jakuba II. (1633–1701), který se v tomto roce pokusil získat zpět britskou korunu pro dynastii Stuartovců. Celé povstání skončilo z pohledu Charlese Edwarda Stuarta drtivou porážkou v bitvě u Culloden. Po neúspěšném povstání prožil zbytek života ve francouzském vyhnanství.

Na druhou stranu můžeme tento krok britského parlamentu chápat tak, že si Northova vláda uvědomila, že konflikt se severoamerickými kolonisty má a bude mít mnohem větší důležitost a vážnost, než původně předpokládala.¹⁸⁷

Průběh parlamentních debat a konečné schválení zákona se nevyhnuly zájmu dobových novin. Provládní *The London Gazette* nijak více neinformoval o schválení tohoto zákona, jedinou zmínku představuje seznam králem schválených zákonů ze začátku března 1777.¹⁸⁸ Na ucelený přehled o celém procesu, byť s ročním zpožděním, se zaměřil například *The Annual Register*¹⁸⁹. V *London Evening Post* vyšlo ihned po schválení zákona parlamentem několik článků a příspěvků od čtenářů kritizujících vydání Zákona o zradě (*Treason Act*) a přerušení platnosti *Habeas corpus*.¹⁹⁰ Pravděpodobně neobjektivněji přinesl zprávu o Zákone o zradě *The Gentleman's Magazine*, který otiskl přesné znění zákona, zveřejnil protest londýnské radnice proti schválení zákona a poté i několik klíčových proslovů, které zazněly během parlamentních debat.¹⁹¹ Z celkového pohledu patřilo zrušení platnosti *Habeas corpus* a zavedení Zákona o zradě k nejdůležitějším událostem prvních měsíců roku 1777.

Poměrně velkou mediální pozornost získal případ tzv. Johna Malíře (*John the Painter*), jehož vlastní jméno bylo pravděpodobně James Aitken či James Hill. Tento původem Skot byl označen za amerického agenta, jenž věřil, že oslabit Velkou Británii v jejím boji proti kolonistům lze útokem na námořní komodity používané na výrobu a opravy lodí, které byly skladovány v královských přístavech. Z tohoto důvodu byl obviněn ze založení požáru královských doků v Portsmouthu na jihu Anglie začátkem prosince 1776. Po podobném pokusu podpálit přístav a následně i celé město Bristol v lednu 1777 využila podle Walpolea vláda situace a za viníky obou požárů označila americké špiony, čímž rozšířila na několik dní mezi lidmi velkou paniku a pokusila se získat větší sympatie s protiamerickou politikou.¹⁹²

Ještě před jeho dopadením informoval *The London Gazette* o vypsání odměny jednoho tisíce liber britskou Admirálitou za dopadení osoby, která zapálila portsmouthské doky. K dopadení Johna the Painterera došlo někdy v období na mezi koncem ledna a začátkem února

¹⁸⁷ DORAN, J. (ed.), c. d., s. 7; DONNE, B., W., c. d., dopis č. 384, s. 54; RAITHBY, J., *The Statutes at Large, of England and of Great Britain*, Vol. 10, London 1811, s. 196; KOUROUTAKIS, Antonios, E., *The Constitutional Value of Sunset Clauses: An Historical and Normative Analysis*, Abingdon 2017, s. 70.

¹⁸⁸ *The London Gazette*, 1–4. 3. 1777.

¹⁸⁹ DODSLEY, J., *The Annual Register: or a View of the History, Politics and Literature for the year 1777*, s. 53–66.

¹⁹⁰ *London Evening Post*, 11–13. 2. 1777; *London Evening Post*, 13–15. 2. 1777.

¹⁹¹ URBAN, S., c. d., s. 53–56.

¹⁹² DODSLEY, J., *The Annual Register: or a View of the History, Politics and Literature for the year 1777*, s. 28–31. DORAN, J. (ed.), c. d., s. 3.

1777, neboť již 3. února je v *The Gentleman's Magazine* uvedena zmínka o jeho výsledku. Sbíráni důkazů a soudní proces trval přibližně měsíc, 6. března byl pak vyneseno, ve kterém byl shledán vinným, a o čtyři dny poté byl veřejně popraven v Portsmouthu. Záznam z procesu byl následně vytištěn v několika novinách, později v roce 1777 byl zpracován a publikován jako samostatné vydání.¹⁹³

4.2 duben–červen 1777

Na přelomu března a dubna 1777 byla administrativou definitivně schválena vojenská strategie britské pravidelné armády pro rok 1777 v Severní Americe. Jednalo se v pořadí již o třetí Howeův návrh vojenské kampaně, který se od prvního návrhu připraveného v prosinci 1777 výrazně změnil. Ve velení britské armády v Kanadě měl místo Guy Carletona, prvního barona z Dochesteru a guvernéra Quebecu (1724–1808), nahradit generál John Burgoyne (1722–1792). Ten měl se svou částí britské armády vyrazit z Kanady a ovládnout území kolem Champlainova jezera, povodí řeky Hudson s městem Albany ve státě New York jako hlavním cílem. Generál Howe měl naopak shromáždit své muže a pokusit se o dobytí Filadelfie. Důvodů k dobytí Filadelfie bylo podle Howa hned několik.¹⁹⁴

Zprvé zde sídlil americký Kongres. Howe předpokládal, že k ukončení vojenské kampaně v roce 1777 bylo nezbytné svést s Kontinentální armádou George Washingtona rozhodující otevřenou bitvu, ve které by převládla zkušenost a lepší výcvik vojáků britské pravidelné armády a německých žoldnéřů nad americkými kolonisty. Howe věřil, že právě útokem na Filadelfii by Washingtona donutil hlavní město rebelů bránit a svést s ním rozhodující bitvu. Druhým důvodem bylo uzavření filadelfských přístavů, které představovaly důležitý zdroj zásobování pro Kontinentální armádu. Posledním z významných důvodů byla určitá symbolika Filadelfie jako hlavního města amerických rebelů, jejím dobytím by pravděpodobně stoupla morálka britské armády pošramocená porážkami u Trentonu a Princetonu na přelomu let 1776 a 1777.¹⁹⁵

Mezi nejvýznamnější události v období od dubna do června patřila parlamentní debata týkající se rozpočtu pro rok 1777. Tuto debatu začal čtrnáctého května lord North a v úvodním

¹⁹³ *The London Gazette*, 25–28. 1. 1777; URBAN, S., c. d., s. 91, 121–124, 144; *London Evening Post*, 15–18. 3. 1777; *The Trial of James Hill, alias John the Painter, For willfully and maliciously setting Fire to the Rope-House, in the King's Yard at Portsmouth*, London 1777. Osobě Johna the Paintera se ve své publikaci *The Incendiary: The Misadventures Of John The Painter, First Modern Terrorist* věnuje americká historička Jessica Warner působící v současné době na *University of Toronto*.

¹⁹⁴ FERLING, J., c. d., s. 175.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 174.

proslovu obhajoval pozici vlády a jejích kroků vůči severoamerickým kolonistům. Následoval souhrn všech nákladů a příjmů, přičemž celkové náklady dosahovaly 12 952 534 liber. Z toho činily výdaje na armádu 3 773 000 liber, na námořnictvo 4 210 305 liber a na dělostřelectvo 592 000 liber. Souhrn nákladů spojených s válkou v Severní Americe tak činil 68 % z celkových výdajů. V porovnání s rokem 1773, tedy rokem, který se dá považovat za poslední rok nezatížený zvýšenými náklady spojenými s konfliktem v Severní Americe, se výdaje na armádu zvýšily procentuálně o téměř 30 %. Lord North si byl vědom vysokých nákladů na válku v koloniích, z tohoto důvodu se rozhodl pro zavedení nových daní.¹⁹⁶

Část nových daní podle lorda Northa „[...] musí zasáhnout lidi, kteří jsou velkými konzumenty. [...] [nové daně – pozn. aut.] by měly dopadnout na majetek [...] nebo na to, co obecně souvisí s luxusností života.“¹⁹⁷ Jinými slovy by některé daně měly zasáhnout i bohatší vrstvu obyvatel. Tento účel měly plnit například daň z každého mužského služebníka s předpokládaným ročním ziskem 105 000 liber či daň ze zapečetěných dokumentů a papírových psaní s odhadovaným příjmem 45 000 liber. V pořadí třetí novou daní byla daň ze skla, jejíž výnos se odhadoval opět na zhruba 45 000 liber. Poslední nově zavedená daň byla daň ze zboží koupeného na aukcích s předpokládaným ziskem 37 000 liber. Celkový příjem státu se tak podle lorda Northa pohyboval zhruba kolem 7 452 000 liber. Vzniklý deficit chtěl North pokrýt půjčkou a zisky z národní loterie ve výši téměř pěti a půl milionu liber.¹⁹⁸

V následující části debaty týkající se stavu království se lord North vyjádřil tak, že „[...] stále dostáváme velmi přátelská ujištění od francouzského dvora a že se ve Španělsku nechystají žádné přípravy, které by měly znepokojovat nás nebo naše spojení.“ North dále pokračoval a potvrdil, že „[...] nejkřesťanštější král nezamýšlel nic nepřátelského.“¹⁹⁹ Po tomto prohlášení se opozice pravděpodobně cítila uspokojena Northovou odpovědí týkající se bezpečnostní situace a její kritické připomínky se téměř vůbec netýkaly momentálního vztahu k bourbonským monarchiím. Například Charles James Fox (1749–1806), jeden z opozičních whigovských vůdců, kritizoval vysoké náklady spojené s vedením války. Ke kritice vzrůstajících výdajů

¹⁹⁶ STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 6, s. 184–185; DODSLEY, J., *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1773*, London 1774, s. 226–230; HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 241–245.

¹⁹⁷ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 243. Přesná citace zní: „[...] and must reach the body of the people, who are the great consumers. [...] They would fall on property [...] or upon what was generally understood to bear a direct relations to the luxuries of life.“

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 244–247; CONWAY, S., *The British Isles*, s. 52; STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 6, s. 185–188.

¹⁹⁹ STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 6, s. 190.

vyzval již v únoru markýz z Rockinghamu, který toto téma diskuze označil za jedinou šanci opozice.²⁰⁰ Edmund Burke, který je dodnes považován za jednoho z nejvýraznějších britských politiků osmnáctého století, velký kritik vládní politiky v Severní Americe, zdůraznil fakt, že z celé severoamerické krize může profitovat pouze francouzská monarchie, která může získat výhody na amerických trzích.²⁰¹

Květnové debaty o rozpočtu využil plukovník Isaac Barré (1726–1802), irský veterán ze sedmileté války, poslanec a člen opozičního hnutí, ke konfrontaci lorda Northa týkající se obvinění z korupce při uzavírání vládních kontraktů s obchodníky, kteří zásobovali britskou armádu v Severní Americe. V široké veřejnosti panovalo přesvědčení, že výhodné zakázky byly přidělovány zejména stoupencům vládní politiky. Edmund Burke například zmínil, že mnoho obchodníků souhlasilo s postupem vlády, neboť tak mohli získat lukrativní smlouvy pro zásobování britské armády v Severní Americe.²⁰²

Britský historik Peter Thomas tvrdí, že z 64 dodavatelů zásob pro armádu v letech 1775–1782 bylo 18 poslanců a dalších 18 obchodníků mělo velmi úzké vazby na poslance. Na druhou stranu hájí lorda Northa a opoziční kritiku vyhodnocuje jako nadsazenou, neboť podle něj neměl lord North ani John Robinson (1727–1802), tajemník ministra financí (*Secretary of Treasury*), příliš možností pro výběr vhodných armádních dodavatelů. Uvádí, že jejich počet byl velmi nízký, protože ne všichni byli schopni pravidelně zásobovat britskou armádu v Severní Americe. Dále píše, že pokud by administrativa přistoupila na opoziční plány navrhuující systém otevřených výběrových řízení, ve kterých by s největší pravděpodobností vyhrával nejméně nákladný dodavatel, mohlo by se stát, že takový dodavatel s nejnižší cenou nemusel být schopen pravidelného zásobování, čímž by mohl být ovlivněn výsledek celého tažení. Toto téma uzavírá konstatováním, že na začátku války získávali dodavatelé kvůli liknavosti finančních úředníků smlouvy s vysokým ziskem, velmi rychle ale bylo této praxi během prvních fází konfliktu zamezeno.²⁰³

Na konci května se pokusil Chatham v horní komoře parlamentu změnit postoj vlády k válce v Severní Americe a navrhl ukončení nepřátelství s americkými kolonisty. Ve své dlouhé řeči na začátku připomněl angažovanost amerických kolonistů během sedmileté

²⁰⁰ KEPPEL, Thomas, George, *Memoirs of the Marquis of Rockingham and his Contemporaries*, Vol. 2, London 1852, s. 309.

²⁰¹ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 250–251.

²⁰² STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, vol 6., s. 193, 210–213; CONWAY, S., *British Isles*, s. 138; BAKER, Norman, *The Treasury and Open Contracting, 1778–1782*, in: *The Historical Journal*, Vol. 15, No. 3, 1972, s. 433.

²⁰³ THOMAS, P., *Lord North*, s. 98–100; BAKER, N., c. d., s. 433.

války, ve které kolonisté na své vlastní náklady vybavili čtyři vojenské regimenty, jenž dobyly francouzskou pevnost Louisbourg. Tímto chtěl vyvrátit jeden z hlavních argumentů vlády týkající se neangažovanosti kolonistů v otázce finančního přispívání na obranu kolonií. Svou řeč zakončil varováním, že pokud se bude ve válce i nadále pokračovat, ztráta amerických kolonií bude nevyhnutelná. Chathamova řeč však nijak zásadně nezměnila postoj členů Sněmovny lordů k válce a jeho návrh byl většinou hlasujících zamítnut. O týden později se parlament sešel naposledy a odsouhlasil své rozpuštění a opětovné shromáždění na 18. listopadu.²⁰⁴

4.3 červenec–září 1777

Začátkem července dorazila Burgoynova armáda po téměř dvouměsíčním pochodu k pevnosti Ticonderoga.²⁰⁵ Američané, vědomi si své početní nevýhody, se rozhodli ustoupit. Obsazením Ticonderogy dosáhl Burgoyne prozatím největšího úspěchu ve svém tažení, jehož cílem bylo město Albany ve státě New York, kde se podle pokynů měl setkat s armádou generála Howa. Zprávy o obsazení pevnosti Ticonderoga dorazily do Velké Británie v druhé polovině srpna, přičemž podle Walpolea vzbudily v králi velmi pozitivní emoce.²⁰⁶

Další postup Burgoynovy armády směrem k Albany byl velmi zpomalen z důvodu obtížně průchozího terénu. Od poloviny srpna se Burgoyne ocitl v obtížné situaci, neboť Američané o jeho postupu věděli a z důvodu obav ve větších počtech vstupovali do koloniálních milicí. Od začátku celé kampaně ztratil Burgoyne čtvrtinu svých mužů, přičemž se stále nacházel poměrně daleko od Albany. K Burgoynovi se navíc dostaly zprávy od generála Howa, ve kterých dal jasně najevo, že k jejich vzájemnému setkání u Albany s největší pravděpodobností nedojde. I přes nepříznivou situaci se Burgoyne rozhodl v dalším postupu pokračovat a 19. září 1777 svedl bitvu nedaleko Saratogy²⁰⁷ u Freeman's Farm. Američané se dokázali britskému útoku ubránit a zamezili tím dalšímu postupu Britů. Burgoyne se tak rozhodl

²⁰⁴ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 316–354.

²⁰⁵ Pevnost Ticonderoga leží na severu státu New York jižně od Champlainova jezera. Pevnost byla založena Francouzi během sedmileté války jako Fort Carillon. V roce 1775 Američané v překvapivém útoku pevnost na úkor Britů dobyli.

²⁰⁶ *London Evening Post*, 23–26. 8. 1777; *London Evening Post*, 26–28. 8. 1777; ALMON, J., c. d., s. 348; DORAN, J. (ed.), c. d., s. 42.

²⁰⁷ Saratoga je město ležící ve státě New York zhruba padesát kilometrů severně od Albany.

vyčkat na příjezd posil z New Yorku pod vedením generála Henryho Clintona (1730–1795), který mu přislíbil pomoc.²⁰⁸

Generál William Howe se rozhodl neopakovat pokus o dobytí Filadelfie pochodem přes nepřátelské území. Jeho strategie spočívala v nalodění jeho armády a překonání vzdálenosti po moři, přičemž cílem vylovení měl být záliv Chesapeake, odkud měl Howe pokračovat dále na Filadelfii. Koncem července vyplul Howe společně s 16 tisíci vojáky a 267 loděmi z New Yorku, plavba však trvala velmi dlouho. Britská armáda se vyločila zhruba devadesát kilometrů jihozápadně od Filadelfie na konci srpna. Washington, jenž se se svou armádou nacházel nedaleko New Yorku, zprvu netušil, kam přesně Howe pluje. Během srpna si uvědomil nebezpečí, které britská flotila mířící do zálivu Chesapeake představovala, a rozhodl se přemístit svou armádu k Filadelfii. V polovině září došlo k prvnímu střetu u Brandywine ve státě Pensylvánie, který Britové vyhráli. Washington byl donucen ustoupit směrem k Filadelfii, z důvodu Howovy nerozhodnosti a neakceschopnosti činily ztráty Američanů zhruba tisíc mužů, Britové ztratili odhadem 500 vojáků. V následujících dvou týdnech došlo pouze k menším potyčkám, 26. září se Howovi podařilo vymanévrovat Washingtonovu armádu a obsadit Filadelfii bez boje. Obsazení hlavního města rebelujících kolonií však konec války nepřineslo, Kontinentální kongres opustil Filadelfii s předstihem a Washingtonova armáda se opět zformovala. Howe nedosáhl kýženého konečného vítězství a musel se připravovat k obraně Filadelfie.²⁰⁹

Válka pokračovala i na moři. Britská námořní blokáda nedokázala kvůli nedostačujícímu počtu lodí zcela uzavřít východní pobřeží Severní Ameriky před Američany s Francouzi, Španěly Nizozemci a dalšími státy profitujícími na obchodu s americkými koloniemi. I přes to námořnictvo dokázalo zajímat velké množství nejen amerických obchodních lodí. Podle záznamů Richarda Howa, prvního hraběte Howea (1726–1799), vrchního admirála britského loďstva v Severní Americe a bratra generála Williama Howa, které následně publikovaly noviny *The London Gazette* či měsíčník *The Remembrancer*, zajali britští kapitáni v období od ledna do května 1777 203 obchodních plavidel.²¹⁰

Na druhé straně od roku 1777 dokázali i američtí kapitáni způsobovat nezanedbatelné škody britské obchodní flotile, nejprve v Karibském moři a později i v britských domácích

²⁰⁸ FERLING, J., c. d., s. 201–215.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 221–230.

²¹⁰ *The London Gazette* 8–12. 8. 1777; ALMON, J., c. d., s. 236.

vodách. Autor dopisu poslaného z ostrova Svatý Vincent²¹¹ na konci května popisoval, že v okolí se nacházelo velké množství amerických pirátů, kteří téměř každý den zajali některou z britských obchodních lodí a dopravili ji do francouzských přístavů představujících bezpečné místo pro kotvení.²¹² V červnu prohlásil guvernér Grenady²¹³, že se „[...] naše moře hemží americkými piráty [...]“²¹⁴. Hrozbu pocházející od amerických kapitánů začali pociťovat i obyvatelé Britských ostrovů, neboť během léta 1777 kotvily lodě kolonistů čím dál častěji ve francouzských či španělských přístavech, odkud mohly napadat britská obchodní plavidla v blízkosti Britských ostrovů či plenit britské vesnice a města na pobřeží. Takové útoky nezůstaly bez povšimnutí dobových novin. Například na začátku srpna informoval *The Gentleman's Magazine* o nájezdu posádky americké lodě na farmy v blízkosti města Penzance v hrabství Cornwall.²¹⁵

Útoky na pobřežní vesnice a města byly spíše ojedinělé. Mnohem častěji ale Američané přepadávali britské obchodní lodě. Velkou část léta 1777 působila v oblasti Britských ostrovů nezanedbatelná americká flotila, která zajímala lodě zejména na severu Skotska a Irska. Zástupci ve skotském městě Glasgow kvůli obavám z ohrožení námořního obchodu vyzbrojili na náklady města čtyři válečné lodě.²¹⁶ Američtí piráti narušili i námořní trasy mezi Británií a Irskem. Od začátku července 1777 část amerických lodí křižovala oblastí Dublinského zálivu a zajímala všechny obchodní lodě v blízkosti. Britská admirálita si byla vědoma nebezpečí, které představovali američtí piráti, a od poloviny července podnikla kroky nezbytné k ochraně domácích vod. Z publikovaných dopisů zástupců admirality je patrné, že pro ochranu kanálu La Manche bylo určeno celkově dvacet osm lodí, z této flotily byly později určeny čtyři, které měly ochraňovat britsko-irské námořní trasy. Hlavní flotila byla později dále rozdělována k efektivnější obraně Britských ostrovů.²¹⁷

Kromě ochrany domácích vod se britská vláda rozhodla pro podání stížnosti, kterou podal britský vyslanec v Paříži David Murray, druhý hrabě z Mansfieldu (1727–1796), známý

²¹¹ Ostrov Svatý Vincent je dnes součástí karibského státu Svatý Vincent a Grenadiny. Svatý Vincent získala Velká Británie po sedmileté válce, v roce 1779 ho dobyla Francie. Po skončení americké války za nezávislost připadl Svatý Vincent zpět Velké Británii. Ostrov leží v jihovýchodní části Karibského moře zhruba 350 kilometrů severně od pobřeží Venezuely.

²¹² *London Evening Post* 7–9. 8. 1777.

²¹³ Grenada je ostrov ležící v jihovýchodní části Karibského moře.

²¹⁴ CONWAY, S., *British Isles*, s. 47. Přesná citace zní: „[...] our Seas swarm with American Privateers [...]“

²¹⁵ URBAN, S., c. d., s. 402; E. I. S., *The American and British Chronicle of War and Politics*, London 1783, s. 44.

²¹⁶ URBAN, S., c. d., s. 349; DORAN, J. (ed.), c. d., s. 39; *London Evening Post* 15–17. 7. 1777.

²¹⁷ *London Evening Post* 17–19. 7. 1777; MACPHERSON, David, c. d., s. 611; DODSLEY, J., *The Annual Register: or a View of the History, Politics and Literature for the year 1777*, s. 192 (část Chronicle); *The Lady's Magazine; or Entertaining Companion for the Fair Sex, Appropriated solely to their Use and Amusement*, Vol. 8, London 1777 s. 388–390.

v letech 1748–1793 jako vikomt Stormont. Stormont si během červencové audience u francouzského krále stěžoval na to, že francouzský dvůr neustále poskytoval ochranu pro americké piráty ve svých přístavech. Po této audienci bylo zavedeno opatření, že žádná z pohledu Velké Británie nepřátelská loď nesmí zůstat ve francouzských přístavech déle než jeden den. Francouzská monarchie stále nedokončila přípravy na válku, z tohoto důvodu se rozhodla prozatím neriskovat otevřený konflikt s Velkou Británií.²¹⁸

O měsíc později však dopisy z Francie upozorňovaly na fakt, že toto nařízení bylo sice formálně vydáno, ale francouzští úředníci ho de facto nedodržovali. Tento fakt velmi popudil Northovu vládu, která do této doby tolerovala francouzské provokace. Nyní pohrozila zajímáním a konfiskací francouzských lodí a majetku v případě prokázání jakékoliv spolupráce s Američany. Vergennes, vědom si nedokončeného vyzbrojovacího programu francouzského námořnictva, byl donucen na konci léta vykázat americké lodě z francouzských přístavů.²¹⁹

Během léta 1777 se vyostřila situace mezi Velkou Británií a Francií. Ani jedna ze zemí však nebyla ochotná dále stupňovat celý konflikt až do fáze otevřené války. Nicméně si britská administrativa společně s králem začala významněji uvědomovat nebezpečí, které představovala francouzská monarchie čekající na dokončení vlastního námořního vyzbrojovacího programu a tajně podporující severoamerické kolonisty. V tomto v období probíhající konflikt v Severní Americe poprvé přímo výrazněji ovlivnil obyvatele Britských ostrovů, neboť američtí kapitáni kotvící ve francouzských a španělských přístavech byli schopni způsobovat nezanedbatelné škody britské obchodní flotile. Až mobilizace britské válečných lodí určených k ochraně domácích vod významně omezila nájezdy amerických lodí na britská obchodní plavidla.

4.4 říjen–únor 1778

Na konci září 1777 se schylovalo k dosavadní největší porážce britské pravidelné armády na bojištích Severní Ameriky. Burgoynova armáda se pokusila během září po více než měsíc a půl dlouhém pochodu od pevnosti Ticonderoga o průlom amerických linií u Freeman's Farm nedaleko Saratogy ve státě New York. Střetnutí však ovládli bránící se Američané, kteří si byli vědomi svého lepšího strategického postavení, a nedovolili tak Britům postoupit dál směrem k Albany. Burgoynova jediná naděje spočívala v generálu Clintonovi, veliteli britské

²¹⁸ ALMON, J., c. d., s. 366–367; *The Lady's Magazine*, s. 441–442.

²¹⁹ ALMON, J., c. d., s. 367–370; DULL, Jonathan, R., *The Age of the Ship of the Line: The British and French Navies, 1650–1815*, Lincoln 2009, s. 97–98.

posádky v New Yorku, jenž Burgoynovi poslal dopis s nabídkou vojenské asistence u dalšího postupu. Burgoyne odpovéděl kladně a rozhodl se vyčkat na příjezd generála Clintona, jenž měl na místo doplout proti proudu řeky Hudson. Burgoynova odpověď se ke Clintonovi nikdy nedostala, i přes to se Clinton rozhodl společně se třemi tisíci muži vyplout.²²⁰

Clinton dorazil do blízkosti obou armád 5. října 1777 a obsadil několik nevýznamných amerických pevností. Po zjištění, že Burgoyne čelil převaze téměř tři ku jedné, jeho zásobovací linie byly přerušeny a jeho jednotky se nenacházely v dobré bojové kondici, se Clinton rozhodl do konfliktu nezasahovat a vrátit se zpět do New Yorku. Tím padly, byť i malé, naděje na zvrát situace ve prospěch Britů. K Burgoynovi se zprávy o Clintonově postupu nedostaly. Ten se nakonec i přes naléhání svých podřízených navrhuje ústup rozhodl pro další pokus o průlom amerických linií. V bitvě u Bemis Heights, která byla od začátku z pohledu Britů bez šance na vítězství, dokázali v početní převaze bránci američtí vojáci zastavit postup britských jednotek a přinutit je k ústupu. Burgoynovy jednotky, zhruba šest tisíc vojáků, se po bitvě nacházely ve velmi špatném stavu. Britské ležení bylo navíc rychle obklíčeno Američany. 12. října proto bylo rozhodnuto o jejich kapitulaci, která byla oběma stranami potvrzena 16. října. Saratoga představovala velmi důležitý bod obratu v celé válce. Podle mého názoru nespočívala její důležitost v tom, že by dramatickým způsobem změnila dosavadní situaci v Severní Americe. Britové stále ovládali v Severní Americe více jak 20 tisíc profesionálních vojáků. Významnost výsledku bitvy u Saratogy spočívala v jejím významu jednak pro samotné Američany a jejich sebevědomí, jednak pro Francouze, kteří do té doby příliš nevěřili kvalitám Kontinentální armády. Hlavní britská armáda navíc získávala relativní úspěchy v jejím tažení na Filadelfii.²²¹

Po dobytí Filadelfie na konci září 1777 rozdělil britský generál William Howe své jednotky. Polovina z 16 tisíc mužů zůstala v dobyté Filadelfii a druhá polovina byla poslána do nedalekého města Germantown²²². Roztříštění sil využil George Washington k útoku na část britské armády situované v Germantownu. Britové, ač čelili početnějším americkým jednotkám, dokázali Germantown ubránit a donutit Američany k ústupu. Pověstná Howova nerozhodnost a opatrnost zabránila způsobit ustupujícím americkým jednotkám významnější ztráty. Polovina britské armády z Germantownu se vrátila zpět do Filadelfie. Washington se neodvážil na Brity okupující Filadelfii zaútočit. Britská armáda se snažila zabezpečit povodí

²²⁰ FERLING, J., c. d., s. 212–215.

²²¹ Tamtéž, s. 215–220.

²²² Germantown je dnes jedno z filadelfských předměstí.

řeky Delaware, kde se nacházely tři americké pevnosti, aby si zajistila bezpečné zásobování. Z těchto důvodů nedošlo po této bitvě k žádnému dalšímu významnému střetu. V případě, že by Američané dokázali britskou armádu porazit a donutit ji k ústupu z Filadelfie, situace by se pro Northovu vládu společně s porážkou Burgoyna u Saratogy stala kritickou. Obsazení Filadelfie a následné vítězství u Germantownu představovaly velmi důležitá britská vítězství, díky kterým Britové stále disponovali velmi silnou armádou na území amerických kolonií.²²³

Jednou z nejdůležitějších událostí posledních měsíců roku 1777 bylo opětovné shromáždění parlamentu 21. listopadu. Ve své úvodní řeči zdůraznil Jiří III., že rebelie v Severní Americe si vyžaduje tu nejvážnější pozornost. Věřil však, že s pomocí boží prozřetelnosti a kuráže jeho vojáků a námořníků se jí podaří zlomit. Dále vyjádřil přání pokračovat ve válce s koloniemi a zvýšit sílu britského námořnictva, neboť se, i přes mírové garance cizích států, obával námořního zbrojení Francie a Španělska. Na královu řeč reagovalo velmi kriticky několik opozičních politiků. Ve sněmovně lordů Chatham varoval před nebezpečím, které podle něj představovala Francie, a Španělsko a zkritizoval stav sílu a stav nejen pozemních jednotek, ale i válečných lodí chránících Britské ostrovy. Chatham navrhl, aby do odpovědi králi na jeho úvodní řeč byl vložen dodatek požadující okamžité ukončení bojů s kolonisty.²²⁴

Následovalo ujištění Johna Montagua, čtvrtého hraběte ze Sandwiche (1718–1792), a prvního lorda admirality, že námořní síly chránící Britské ostrovy byly téměř dvakrát tak velké, než prezentoval Chatham. Dále vypočítával, že během roku bylo postaveno téměř čtyřicet nových lodí, z nichž byla polovina pronajata pro účely převozu válečného materiálu a vojáků z Britských ostrovů do Severní Ameriky. Tím se uvolnily některé lodě v severoamerické flotile, které mohly být využity k jiným vojenským účelům. Severoamerická flotila tak podle Sandwiche disponovala zhruba 90 až 100 loděmi, celková síla britského námořnictva činila více jak 250 plavidel, z toho více jak padesát lodí patřilo mezi řadové válečné lodě. Těchto čísel spojená francouzsko-španělská flotila nedosahovala. Poté následovala dlouhá diskuze, na jejímž konci byla 97 hlasy ku 28 schválena odpověď králi bez Chathamova dodatku. Stejná debata se stejným návrhem proběhla i v dolní komoře parlamentu. Pro zaslání odpovědi králi bez podobného dodatku požadujícího ukončení bojů v Severní Americe hlasovalo 243

²²³ Tamtéž, s. 221–230.

²²⁴ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 370–375.

poslanců, proti jich bylo 86. Parlament v obou komorách vyjádřil jasnou podporu pokračovat ve válce v Severní Americe i přes nebezpečí, které představovaly bourbonské mocnosti.²²⁵

Mezi další důležitá rozhodnutí parlamentu patřilo navýšení počtu sloužících námořníků pro rok 1778 a to o 15 tisíc ze 45 na 60 tisíc. Navýšení bylo opět kritizováno opozičními politiky. Například Burke kritizoval vysoké náklady související s počtem sloužících námořníků, které dosahovaly více jak pěti milionů liber na rok 1778. Burke podotkl, že takto vysoké náklady byly vyplaceny i ve válečném roce 1758, a dále se ptal, proč by se mělo počítat se stejnými náklady i pro rok 1778, když Velká Británie oficiálně neválčila ani s Francií ani se Španělskem. I přes další kritiku byla rezoluce zvyšující počty námořníků pro rok 1778 schválena. Koncem listopadu se opozice snažila zrušit platnost zákona omezujícího *Habeas corpus*, s návrhem však opět neuspěla. Je patrné, že vláda nijak neztratila svou podporu v britském parlamentu. I přes opoziční kritiku udržela Northova administrativa nastavený kurz, navíc si uvědomovala nebezpečí plynoucí ze zbrojení Francouzů a Španělů a přijala potřebná opatření k ochraně domácích vod.²²⁶

Začátkem prosince byly doručeny zprávy o úspěších generála Howa o obsazení Filadelfie. I přes tyto pro Brity pozitivní zprávy si byl lord Germain vědom, že se nejednalo o nic rozhodujícího. Odmítl i další z návrhů opozice týkající se usmíření a pokusu vytvořit s kolonisty obchodní federální unii tvrzením, že Kongres si také nepřál uzavřít příměří. O den později navíc dorazily zprávy o Burgoynově kapitulaci u Saratogy. Atmosféra v britském parlamentu se na několik dnů zcela změnila. Do té doby jistá a suverénní Northova vláda výrazně znejistěla. V parlamentních debatách 3. prosince, ve kterých lord Germain informoval parlament o kapitulaci britské armády u Saratogy, nabídl lord North svou rezignaci. V této kritické situaci se podařilo pád vlády odvrátit převážně díky králově neústupnému postoji a přání pokračovat ve válce. Opozice využila oslabeného postavení vlády a kromě velmi silné kritiky naposledy navrhla zrušit zákon omezující platnost *Habeas corpus*. Ani v této chvíli vládní poslanci neustoupili. Posledním pokusem opozice o změnu vládní politiky byl návrh poslance Johna Wilkese v debatě z 10. prosince týkající se zrušení Deklaratorního zákona. Ani tento návrh neprošel. Poté se Northovi podařilo odročit parlament až na 20. ledna 1778.²²⁷

²²⁵ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 375–442; *Journal of the House of Commons*, s. 542–551.

²²⁶ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 445–461; *Journal of the House of Commons*, s. 551–554.

²²⁷ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 532–542, 563–592. Vývoji politické situace se věnují podrobněji v Závěru na straně 69.

Novinky o kapitulaci britské armády u Saratogy dorazily do Paříže v polovině prosince. Samotná zpráva neměla rozhodující vliv na Vergennesovo rozhodnutí otevřeně podpořit a uznat nezávislost Spojených států amerických. Poslední historické výzkumy prokázaly, že se francouzský ministr zahraničí rozhodl vstoupit do války po boku amerických kolonistů ještě před doručením zpráv o Saratoze. Informace o kapitulaci britské armády v severovýchodní části kolonie New York francouzské přípravy na válku pouze urychlily. Britové se snažili předejít uzavření americko-francouzského spojení, ale po jednáních s americkými zástupci v Paříži zjistili, že pouze uznání americké nezávislosti Velkou Británií zabrání uzavření aliance mezi Američany a Francouzi. Po měsíci trvajících jednáních mezi americkými a francouzskými zástupci byly 6. února 1778 uzavřeny dvě smlouvy. Smlouva o alianci (*Treaty of Alliance*) zavazovala obě strany k vzájemné vojenské spolupráci v případě, že mezi Francií a Velkou Británií vypukne ozbrojený konflikt.²²⁸ Smlouva o přátelství a obchodu (*Treaty of Amity and Commerce*)²²⁹ stanovovala obchodní podmínky mezi oběma zeměmi. Uzavřením těchto smluv tak francouzská monarchie jako první velmoc oficiálně uznala americké kolonie jako suverénní a nezávislý stát.²³⁰

Uzavřením smluv s Američany a vstup francouzské monarchie do války na straně kolonistů zcela změnil stávající podobu celého konfliktu. Z války s podceňovanými kolonisty, kteří navíc během roku 1777 prokázali, že se Britům z vojenského hlediska mohou více než rovnat, se stal konflikt světových rozměrů. Válka pokračovala nejen v Severní Americe, ale přenesla do Indie, kde Britové rychle obsadili francouzské město Pondicherry ležící v jihovýchodní části Indického poloostrova, Karibiku či evropských moří. Pro Brity představovali první jarní měsíce roku 1778 jednu z největších dosavadních krizí v americké válce za nezávislost. Francouzi byli schopni dokončit vyzbrojovací program pro námořnictvo, díky čemuž disponovali v červenci 1778 52 řadovými loděmi. Velká Británie, která se během celého roku 1777 potýkala s velkými problémy týkajícími se nábory námořníků určených pro válečné lodě, což se projevilo na zpomalení procesu námořní mobilizace, mohla ve stejném období postavit 66 řadových lodí. Kvůli tomu, že celá flotila byla rozdělena na několik skupin nebylo možné shromáždit všechny lodě na jednom místě. Následující rok dokončilo britské námořnictvo proces námořní mobilizace a výrazně přečíslo spojené americko-francouzské

²²⁸ Online verze například zde: http://avalon.law.yale.edu/18th_century/fr1788-2.asp.

²²⁹ Online verze například zde: http://avalon.law.yale.edu/18th_century/fr1788-1.asp

²³⁰ DULL, J., R., c. d., s. 98–100; FERLING, J., c. d., s. 237–238; CONWAY, S., *A Short History*, s. 85–86.

námořní síly. Relativní rovnováhu námořních sil přinesl až vstup Španělska do celého konfliktu v roce 1779.²³¹

²³¹ DULL, J., R., c. d., s. 100–101.

5. Zahraniční obchod Velké Británie v letech 1773–1782

Prosazení revolučních finančně-tržních opatření zavedených na konci sedmnáctého století bývá spojováno s ekonomickým růstem Anglie/Velké Británie a britskou dominancí ve století osmnáctém.²³² Jedním z nejvýznamnějších kroků, díky kterému Britové prosadili svou dominanci v osmnáctém století, bylo vytvoření státního dluhu. Britská vláda mohla získat velmi rychle rozsáhlé finanční prostředky, kterými hradila náklady spojené s vedením války. Věřitelé, kteří vládě své peníze za různých podmínek půjčili, očekávali vrácení peněz z v budoucnu získaných státních příjmů, zejména z výběru daní. Státní dluh od svého vytvoření v roce 1688 stále stoupal, v roce 1750 činil 78 milionů liber, před začátkem americké války za nezávislost stoupl na 120 milionů liber a po jejím konci se téměř dvojnásobil.²³³ Dalším důležitým prvkem byl neustále se rozvíjející zahraniční obchod. Jeho prostřednictvím se dařilo britským obchodníkům nacházet nové trhy a odbytiště pro britské výrobky textilního průmyslu, které tvořily pomyslnou páteř britského exportu. V roce 1773 bylo do Evropy vyvezeno zboží vyrobené v Anglii v hodnotě 4 629 869 liber, přičemž zhruba 50 % tvořily výrobky z plátna a bavlny. Důležitou součástí vývozu Velké Británie byl i export hnědého a černého uhlí či tepaného železa. Mezi největší evropské exportní obchodní partnery Velké Británie mimo Irsku patřilo Německo²³⁴, Spojené provincie Nizozemí²³⁵, Rakouské Nizozemí²³⁶, Španělsko a Itálie^{237, 238}.

Evropa představovala velmi důležitý trh i z hlediska importu. V posledních dvou mírových letech 1773, respektive 1774, byla téměř polovina zboží dovezena z Evropy. Převládaly buď komodity, které se mohly na Britských ostrovech dále zpracovávat (dřevo, železo, hrubé konopí či barviva), anebo zboží věhlasné svou vynikající kvalitou (turecké či

²³² HARRIS, Ron, *Government and the Economy, 1688-1850*, in: FLOUD, R. – JOHNSON, P. (eds.), *The Cambridge Economic History of Modern Britain*, Vol. I., Cambridge 2004, s. 205-206.

²³³ HARRIS, R., c. d., s. 217; WRIGHT, J., F., *British Government Borrowing in Wartime, 1750-1815*, in: *The Economic History Review, New Series*, Vol. 52, No. 2, 1999, s. 355-361.

²³⁴ V obchodních záznamech Britského impéria se termín *Germany* používal pro oblasti Svaté říše římské a sousedních německy mluvících zemí.

²³⁵ Spojené provincie byly ve statistikách označovány jako Holland.

²³⁶ Rakouské Nizozemí bylo ve statistikách označováno *Flanders*.

²³⁷ Sjediněný italský stát v osmnáctém století neexistoval, pojem *Italy*, který nalezneme v obchodních záznamech, označuje celý Apeninský poloostrov včetně přilehlých italsky mluvících oblastí s výjimkou Benátek.

²³⁸ HARLEY, Nick, C., *Trade: Discovery, Mercantilism and Technology*, in: FLOUD, R. – JOHNSON, P. (eds.), *The Cambridge Economic History of Modern Britain*, Vol. I., Cambridge 2004, s. 193–194; O'ROURKE, Kevin, H.; WILLIAMSON, Jeffrey G., *After Columbus: Explaining Europe's Overseas Trade Boom, 1500–1800*, in: *The Journal of Economic History*, Vol. 62, No. 2, 2002, s. 423–426; The National Archives London-Kew (TNA), Records of the board of Customs, Excise, HM Revenues and Customs, (dále jen CUST) 17/2, s. 10, 13, 15–16, 56–60; CUST 3/73, s. 275; CUST 3/74, s. 283.

italské hedvábí, vína z Portugalska, Francie nebo Německa, irské výrobky z plátna). Dovoz potravin nebyl tolik obvyklý, většina potravin byla dovážena převážně z Irska. Nejvýznamnější obchodní partneři Britů v oblasti dovozu byli Irsko, Rusko, Německo a Itálie.²³⁹

Důležitost severoamerických kolonií a britských držav v Karibiku spočívala v dovozu exotických komodit, které se buď dále zpracovávaly a konzumovaly na Britských ostrovech nebo se reexportovaly s velkými zisky do Evropy. Příkladem výnosného reexportního zboží byl tabák dovážený z kolonií Nové Anglie. Hodnota tabáku importovaného v roce 1773 do Anglie činila 542 570 liber, z čehož bylo 87 % v celkové hodnotě 921 091 liber reexportováno²⁴⁰ do dalších zemí Evropy. Nejvýnosnější reexportní komoditou však nebyl tabák, ale káva, přičemž zisk z reexportu přesáhl v letech 1773–1774 hodnotu milionu liber. Nejvýznamnější komoditou importovanou v době před eskalací konfliktu v Severní Americe byl nezpracovaný hnědý cukr, jenž tvořil zhruba polovinu veškerého dovezeného zboží z těchto oblastí.²⁴¹

Exotické komodity se kromě Severní Ameriky a Karibiku dovážely i z oblasti Východních Indií²⁴², jejichž trh byl zcela ovládnut londýnskou Východoindickou společností držící monopolní postavení v tomto regionu. Z Asie se nedovážel pouze, ve Velké Británii velmi populární, indický čaj, ale také čínské či bengálské hedvábí a další produkty. Východní Indie představovaly jedinečný zdroj exotických komodit, na druhou stranu svým malým odbytem britského zboží nepatřily k významným trhům. Britské državy v Africe nedosahovaly v osmnáctém století důležitosti, které dosáhly později ve století devatenáctém. Z hlediska zahraničního obchodu nepředstavovala britská území v Africe důležitého partnera. Páteří britských obchodníků v Africe byl obchod s otroky a těžba zlata. Ani jedna aktivita není ve zkoumaných britských obchodních statistikách týkajících se importu a exportu zboží uvedena. I přes nespornou důležitost obchodu s otroky se africké državy jeví významné pouze z hlediska odbytu britského zboží.²⁴³

I přes nepochybnou dominanci britské metropole v oblasti zahraničního obchodu v první polovině osmnáctého století lze pozorovat postupnou stoupající důležitost dalších

²³⁹ TNA, CUST 17/2, s. 44–49; CUST 17/3, s. 47–51; CUST 3/73, s. 275; CUST 3/74, s. 283.

²⁴⁰ Mezi mnohá obchodní omezení, která později američtí kolonisté silně kritizovali, patřila i povinnost dovážet veškeré zboží z kolonií na britských lodích nebo plavidlech patřících obyvatelům některé severoamerické kolonie. Některé komodity (cukr, tabák, indigo, rýže, melasa) mohly být navíc dovezeny pouze do britských přístavů. Toto pravidlo obsažené v Zákonech o plavbě platilo i na oblast importu zboží do kolonií. Britové se těmito opatřeními bránili před konkurencí jiných evropských států.

²⁴¹ TNA, CUST 17/2, s. 44–55; CUST 17/3, s. 47–58.

²⁴² Pojem Východní Indie se objevuje v britských obchodních statistikách a označuje britské kolonie v Asii a Indonésii.

²⁴³ TNA, CUST 17/2, s. 44–55; CUST 17/3, s. 47–58.

anglických přístavních měst jako Whitehaven, Bristol či rychle se rozrůstající Liverpool²⁴⁴. Jejich přednosti spočívaly především v menších nákladech spojených s platy posádky, přístavními a administrativními poplatky či snahou o zefektivnění dálkových plaveb.²⁴⁵ Jedním z důvodů dominance metropolitních obchodníků nad jejich protějšky z jiných anglických přístavů byly velikosti lodí určených k zahraničnímu obchodu. V roce 1774 bylo podle obchodních záznamů evidováno v anglických přístavech celkem 2 732 lodí určených pro zahraniční obchod s posádkou 29 743 mužů, přičemž celková tonáž dosahovala 342 371 tun. Metropolitní obchodní flotila byla tvořena 704 loděmi, představila zhruba jednu čtvrtinu všech anglických lodí určených pro zahraniční obchod. Z těchto statistik lze zjistit, že průměrná metropolitní obchodní loď dosahovala průměrně téměř dvojnásobné tonáže (190 tun) ve srovnání s loděmi z jiných anglických přístavů (103 tun). Velikost a tonáž lodě byla během transoceánských plaveb rozhodující, neboť s větší lodí bylo možné dosáhnout vzdálenějších míst a získat tak exotičtější zboží a tím pádem i větší zisk.²⁴⁶

Uzavření většiny severoamerických přístavů v první fázi konfliktu s kolonisty přinutila britské obchodníky a námořní přepravce hledat jiné trhy a odbytiště. Část z nich pronajala své lodě britskému námořnictvu, které potřebovalo velké množství lodí k přepravě vojáků a válečného materiálu z Britských ostrovů do Severní Ameriky. Od října 1775 do července 1777 bylo najato celkem 435 lodí s celkovou tonáží 131 120 tun, přičemž celkové výdaje na proplacení všech nákladů činily 1 265 231 liber. Najímání obchodníků a námořních přepravců, kteří dříve obchodovali s koloniemi v Severní Americe, do služeb britského námořnictva částečně způsobilo snížení počtu lodí náležejících k jednotlivým přístavům v Anglii a Walesu, které byly určeny pro zahraniční obchod.²⁴⁷

Ukončení obchodních aktivit s většinou severoamerických přístavů přinutilo Brity soustředit se mimo jiné na území v rámci britského impéria, která do prvního střetu s kolonisty nepatřila z obchodního hlediska k zajímavým oblastem. V Severní Americe tak během roku

²⁴⁴ V Liverpoolu a Manchesteru se zvýšil počet obyvatel v letech 1700–1800 téměř desetkrát. WRIGLEY, Edward, A, c. d., s. 42

²⁴⁵ Studium zefektivnění námořních plaveb se ve své studii *Productivity in the Atlantic Shipping Industry: A Quantitative Study* věnoval britský historik Christopher J. French zabývající se hospodářskými dějinami. Viz. FRENCH, Christopher, J., *Productivity in the Atlantic Shipping Industry: A Quantitative Study*, in: *The Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 17, No. 3, 1987.

²⁴⁶ TNA, CUST 17/3, s. 1; UNGER, R., W.; LUCASSEN, J., *Shipping, Productivity and Economic Growth*, in: UNGER, R., W., *Global Economic History Series Vol. 7: Shipping and Economic Growth 1350–1850*, Leiden 2011, s. 26; FRENCH, Ch., c. d., s. 629.

²⁴⁷ STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 8, s. 73–74; MACPHERSON, David, c. d., s. 590; CONWAY, S.: *The British Isles*, s. 64.

1776 významně stoupla obchodní aktivita s Kanadou a Novým Skotskem²⁴⁸. Důvodem pro takovýto nárůst bylo vytvoření významné námořní základny a armádního shromaždiště právě v oblasti Nového Skotska a Kanady, odkud měla být v roce 1776 zahájena vojenská kampaň v severoamerických koloniích.²⁴⁹ Obecně se metropolitní obchodníci po uzavření většiny trhů v Severní Americe zaměřili nejen na evropské, ale i asijské a karibské trhy. Britští kupci z menších měst soustředili svou pozornost převážně na Evropu.²⁵⁰

Američtí rebelové, kteří se pod vedením George Washingtona dokázali ubránit britské invazi v roce 1776, byli schopni o rok později nezanedbatelným způsobem útočit na britské obchodní lodě, a to i v blízkosti Britských ostrovů, neboť nacházeli bezpečná útočiště ve francouzských a španělských přístavech. Rozhodnutí velké části britských kupců zaměřit se více na evropské trhy rozhodně nesnížilo nebezpečí ztráty lodě, posádky a nákladu. V únoru 1778 bylo podle odhadů prezentovaných v horní sněmovně parlamentu od začátku války zajato 733 britských lodí, z nichž se z amerického zajetí podařilo získat zpět pouze 174, přičemž hodnota zajatých lodí a převáženého zboží se odhadovala zhruba na 1,8 milionu liber.²⁵¹

Zprávy o kapitulaci britské armády pod vedením generála Burgoyna u Saratogy v polovině října 1777 urychlily válečné přípravy Francouzů, kteří na začátku února 1778 podepsali s Američany Smlouvu o přátelství a obchodu a Smlouvu o alianci, čímž uznali jejich nezávislost na Velké Británii. Tento krok přinutil Brity vyhlásit Francouzům válku v polovině března 1778, čímž se zcela změnila situace – z konfliktu s podceňovanými kolonisty se stala válka s dlouholetým nepřitelem a nejmocnější kontinentální velmocí.²⁵² Vstup francouzské monarchie do ozbrojeného konfliktu způsobil Velké Británii celou řadu komplikací. Mezi největší bezesporu patřilo nebezpečí francouzské invaze na Britské ostrovy či zvýšení hrozby zajetí britských obchodních lodí. Situace byla zvláště nebezpečná v Karibském moři, do kterého se pár měsíců po vyhlášení války přesunula část francouzské námořní flotily s cílem ohrožovat britský zahraniční obchod.²⁵³

V červnu 1779 se francouzské diplomacii podařilo přesvědčit vedoucí představitele španělské monarchie, aby vstoupili do konfliktu s Brity na stranu Američanů. Španělé se do té doby báli vyhlásit Velké Británii válku, neboť si pamatovali negativní zkušenosti a porážku

²⁴⁸ V letech 1775 až 1777 stoupl dovoz zboží do Nového Skotska více jak patnáctkrát dosahující v roce 1777 hodnoty téměř milionu liber. Více jak čtyři pětiny byly do Nového Skotska dováženy z Londýna.

²⁴⁹ CONWAY, S., *A Short History*, s. 65.

²⁵⁰ TNA, CUST 3/76, s. 50, 104, 155, 168, 197, 202, 254; CUST 3/77, s. 47, 98, 143, 158, 188, 223, 238.

²⁵¹ CONWAY, S., *The British Isles*, s. 47–48, MACPHERSON, David, c. d., s. 617.

²⁵² CONWAY, S., *A Short History*, s. 85, 93.

²⁵³ CONWAY, S., *The British Isles*, s. 63; MACPHERSON, David, c. d., s. 628.

ze sedmileté války, dále dlouze pochybovali o účelnosti aliance s Francií a v neposlední řadě se obávali vyjádřit podporu rebelujícím poddaným s ohledem na vlastní nepříliš stabilní jihoamerické impérium. Po vzájemných francouzsko-španělských garancích Španělé nakonec vyhlásili Velké Británii válku.²⁵⁴

Spojená francouzsko-španělská flotila představovala námořní sílu, která se mohla téměř rovnat počtu válečných lodí britského námořnictva. Válečný stav s francouzskou a španělskou monarchií způsobil pokles obchodní aktivity s britskými državami v Karibském moři a s oblastmi ve Středozezemním moři. V porovnání s rokem 1776 klesl vývoz zboží do Karibiku o tři roky později zhruba o třetinu. V roce 1777 činila celková hodnota exportovaného zboží do Turecka²⁵⁵, Itálie a Benátek 1 065 032 liber, o rok později klesl vývoz o více jak 30 %. Propad se až do konce války nezastavil. V roce 1781 se do této oblasti vyvezlo zboží z Britských ostrovů dosahující zhruba 20 % v porovnání s rokem 1777.²⁵⁶

Po roce 1778 se oblast Rakouského Nizozemí stala pro Brity jedním z nejdůležitějších trhů v Evropě. Důvodem byl fakt, že se zde podařilo získat nový zdroj italského hedvábí, neboť jeho dovoz z oblastí Středozezemního moře po roce 1778 téměř ustal. Dovezené hedvábí z Flander v letech 1779–1780 zaujímalo téměř tři čtvrtiny veškerého zboží dovezeného z této oblasti v celkové hodnotě 1 417 573 liber. I přes vyhlášení války Spojeným provinciím Nizozemí v roce 1780 obchodní aktivita britských kupců s Flandry až do konce války zvyšovala. Mezi další země, se kterými stoupla po roce 1778 obchodní aktivita, patřily německy mluvící oblasti, Portugalsko a v oblasti Karibského moře Jamajka.²⁵⁷ Geograficky velmi blízko ležící a přitom hospodářsky významné Irsko se stalo cílem mnoha anglických obchodníků. Irsko bylo zdrojem kvalitního plátna a syrové lněné příze, která se poté dále zpracovávala přímo na Britských ostrovech. V letech 1778–1780 stoupl dovoz irského zboží o více než 30 %. Významněji v této době stoupla také obchodní aktivita s ruskou říší, což je podle mého názoru výsledek hledání bezpečnějších částí Evropy, ve kterých by mohli britští kupci obchodovat.²⁵⁸

Roztříštěnost britského námořnictva se v měření sil se spojenou francouzsko-španělskou flotilou projevila například na ztrátě některých britských držav v Karibském moři v letech 1778–1780. Ještě v roce 1778 dobyli Francouzi Dominiku, o rok později Belize, Grenadu a Svatý Vincent. V roce 1781 Tobago a o rok později i Svatý Kitts a Nevis.

²⁵⁴ MACPHERSON, David, c. d., s. 638.

²⁵⁵ Termínem Turecko se v britských obchodních statistikách označovala Osmanské říše.

²⁵⁶ TNA, CUST 3/77, s. 247; TNA, CUST 3/78, s. 241; TNA, CUST 36/3.

²⁵⁷ CUST 3/78, s. 45; CUST 3/79, s. 8, 9, 44, 225; CUST 3/80, s. 9, 10, 217.

²⁵⁸ CUST 3/78, s. 187; CUST 3/79, s. 170; CUST 3/80, s. 163.

Od vstupu španělské monarchie se Španělé snažili neúspěšně dobýt britský Gibraltar na jihu Pyrenejského poloostrova.²⁵⁹ Válka ovlivnila i částky vynaložené za pojištění lodí a nákladů na jednu cestu. Před válkou se běžná cena za pojištění pohybovala od 2 do 2,5 % z celkové hodnoty převáženého nákladu. Těsně před podepsáním americko-francouzské smlouvy z února 1778 se částky za pojištění zdvojnásobily. V případě, že obchodní loď nebyla součástí konvoje, pojistná částka dosahovala až 15 %.²⁶⁰

Uzavírání trhů pro britské obchodníky, narůstající ceny spojené s přepravou či nebezpečí ztráty lodí se promítly na zmenšujícím se počtu britských lodí, které obchodníci používali k obchodování s Britskými ostrovy. Obvyklým řešením části obchodníků bylo využívání jiných než britských lodí, které se stávaly terčem nepřátelských lodí, od čehož se očekávalo snížení nebezpečí zabavení lodě a nákladu. V letech 1774–1775 importovaly britské obchodní lodě tři čtvrtiny veškerého zboží z Evropy do Británie. V oblasti exportu byla dominance britských přepraveců a kupců ještě silnější. Ze všech lodí vyvážejících zboží do Evropy bylo tvořeno 84 % britskými plavidly. S narůstajícím konfliktem rostl i počet lodí jiných států participujících na britském zahraničním obchodu. Od roku 1779 importovalo zboží do Anglie 50 % lodí pocházejících mimo Britské ostrovy. Na konci války v roce 1782 to již byly dvě třetiny. Tento jev se týkal především trhů ve Středozezemním moři, neboť pro britské kupce byla tato oblast velmi nebezpečná a riziko ztráty lodí a nákladu enormní.²⁶¹

I přes to, že Velká Británie považovala Spojené provincie Nizozemí oficiálně za svého spojence, docházelo mezi oběma zeměmi od počátku konfliktu se severoamerickými koloniemi k diplomatickým provokacím zejména ze strany Nizozemců. Ti totiž i přes proklamovanou neutralitu tajně obchodovali s americkými rebely, k čemuž využívali nizozemský ostrov Svatý Eustach v Karibském moři. V roce 1780 přestala britská vláda definitivně tolerovat praxi nizozemských obchodníků a vyhlásila Spojeným provinciím válku. V lednu 1781 obsadila ostrov Svatého Eustacha. Nizozemci již dlouho nepředstavovali takové nebezpečí jako v sedmnáctém století, i proto čtvrtou anglo-nizozemskou válku trvajícím od roku 1780 do roku 1784 drtivě vyhrála Velká Británie.²⁶²

²⁵⁹ CONWAY, S., *The British Isles*, s. 63.

²⁶⁰ MACPHERSON, David, c. d., s. 617; CONWAY, S., *The British Isles*, s. 64.

²⁶¹ CUST 17/3, s. 1; CUST 17/4, s. 1; CUST 17/6, s. 1, 59; CUST 17/7, s. 1, 70.

²⁶² MACPHERSON, David, c. d., s. 652; DODSLEY, J., *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1780*, London 1788, část *Chronicle*, s. 196; HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 21, London 1814, s. 970–971.

V 1775, tedy v roce předcházejícímu vypuknutí americké války za nezávislost, bylo do Anglie importováno zboží v celkové hodnotě 13 549 565 liber, z čehož bylo více jak 40 % dovezeno z oblastí Severní Ameriky a Karibského moře a přibližně polovina z evropských zemí. V oblasti vývozu hrály evropské trhy ještě důležitější roli. Ve stejném roce se z Anglie vyvezly komodity celkově za 15 201 420 liber, z čehož celé dvě třetiny byly exportovány do zemí Evropy a jedna pětina do severoamerických a karibských držav. V prvních dvou letech konfliktu předtím, než se do války připojila na straně kolonistů Francie, zaznamenal dovoz i vývoz zhruba o 15% snížení. Po vstupu francouzské monarchie klesla hodnota dovezeného zboží na 10 293 240 liber. Procentuální podíl evropských států však neklesl pod 50 %. Evropa hrála během celého konfliktu velmi významnou roli. Do jisté míry nahradily evropské trhy mezeru vzniklou po uzavření většiny trhů v Severní Americe. Po celý zbytek války se import i export Velké Británie držel přibližně na dvou třetinách předválečných hodnot. Po skončení války se obnovily obchodní vztahy se zeměmi, ve kterých nebylo možné během konfliktu obchodovat. Na druhé straně země, jejichž důležitost během konfliktu výrazně stoupla, po ukončení války za nezávislost opět klesla na předválečnou úroveň.²⁶³

²⁶³ CUST 17/4, s. 62, 118; CUST 17/5, s. 56, 121.

Závěr

První otázka

„Jak vnímali britští politici konflikt v Severní Americe v období před bitvou u Saratogy (leden–říjen 1777)?“

Podle mého názoru je z první fáze války v Severní Americe patrné, že britská administrativa chtěla logicky co nejrychleji a s minimálním počtem komplikací celý konflikt vyhrát, dokázat sílu britských zbraní, nadřazenost londýnského parlamentu nad koloniálními shromážděními a přinutit Američany k poslušnosti. Nebyla si však schopná připustit přílišnou komplikovanost celého procesu opětovného podmanění severoamerických kolonistů, s čímž souvisela i jakási neochota investovat potřebné prostředky do prvotních fází války a zamezit tak jejímu prodlužování. Na celý konflikt nahlížela jako na rebelii, kterou britská pravidelná armáda měla rychle rozpráshit, válečné schopnosti amerických kolonistů byly velmi podceňované.²⁶⁴

Domnívám se, že se tento pohled na vnímání a chápání konfliktu s Američany změnil až během první poloviny roku 1777. Do té doby se válka týkala samotných Britských ostrovů jen velmi málo. Situaci nezměnila skutečnost, že Američané pod vedením George Washingtona byli schopní v celku úspěšně čelit britské pravidelné armádě. Obrat nastal ve chvíli, kdy američtí kapitáni byli schopní pronikat se svými loděmi do Karibského moře a později do evropských vod, kde způsobovali britské obchodní flotile nezanedbatelné ztráty. Během první poloviny roku se objevilo několik zpráv o útocích amerických pirátů na britské obchodní lodě a menší pobřežní vesnice a usedlosti. Vrcholem však bylo léto 1777, kdy se Američanům úspěšně podařilo částečně ochromit obchodní aktivity mezi irskými a britskými obchodníky. V polovině července například americké lodě zablokovaly dublinský přístav a zabránily tak na několik dní dovozu irského plátna do anglického Chesteru. Poprvé v historii tak došlo k narušení anglicko-irských obchodních vztahů během válečného konfliktu. Až zmobilizování části britské námořní síly určené k ochraně domácích vod výrazně snížilo akutní nebezpečí způsobené americkými plavidly.²⁶⁵

Ke změně chápání celého konfliktu přispěla i francouzská monarchie, jejíž neoficiální vojenská a materiální pomoc nezůstala britské diplomacii utajena. Brity navíc znervózňovaly

²⁶⁴ CONWAY, S., *British Isles*, s. 12.

²⁶⁵ *The Lady's Magazine*, s. 388–390.

investice do francouzského válečného námořnictva, které během roku 1777 neustále sílilo. Obavy z francouzského nepřátelství se v druhé polovině roku 1777 potvrzovaly vzrůstajícími francouzskými provokacemi. Mezi největší patřilo zpřístupnění francouzských (a španělských) přístavů americkým lodím, které tak mohly snadněji ohrožovat zahraniční obchod Velké Británie v Atlantickém a Středozemním moři. Kvůli obavám z možného vstupu francouzské monarchie do konfliktu s Velkou Británií se od druhé poloviny roku 1777 postupně zvyšovaly počty válečných lodí určených na ochranu Britských ostrovů.²⁶⁶

Před zprávami o kapitulaci britské armády u Saratogy nepřevládala mezi vládními politiky pocit, že by z vojenského hlediska byla situace v Severní Americe kritická. Britové až na překvapivé vítězství Washingtona u Trentonu a Princetonu na přelomu let 1776 a 1777 neutrpěli významnou vojenskou porážku. Spíše naopak. Britská armáda pod vedením generála Williama Howa pokračovala v ofenzivní kampani a během svého postupu na Filadelfii – hlavního města kolonistů – dvakrát porazila Washingtonovu armádu. V rámci severní kampaně ovládali Britové Kanadu a pod vedením generála Johna Burgoyne vyslali silný oddíl čítající společně s indiánskými spojenci a severoamerickými lojalisty přibližně 10 tisíc mužů. Burgoyne v létě dobyl pevnost Ticonderoga a pokračoval i přes potíže se zásobováním a rostoucími ztrátami dále na jih. Britské námořnictvo navíc ovládalo východní pobřeží Severní Ameriky. Podle mého názoru až do bitvy u Saratogy nic nenasvědčovalo tomu, že by se britská pozice v Severní Americe měla z vojenského hlediska otřást či zhroutit. Jediný vážnější problém, na který opozice upozorňovala po celý rok 1777, byla nejistota v podobě postoje, který měla zaujmout francouzská monarchie k celému konfliktu.

²⁶⁶ Podrobněji se počtům britských lodí v domácích vodách věnuji ve druhé otázce.

Druhá otázka

Uvědomovali si Britové a britští politici hrozbu vstupu některého státu do konfliktu s úmyslem pomoci severoamerickým kolonistům ještě před bitvou u Saratogy? Pokud ano, tak v jaké míře?‘‘

Od začátku konfliktu v severoamerických koloniích panovalo zejména u odpůrců války přesvědčení, že ze strategického hlediska je pouze otázka času, kdy francouzská monarchie vstoupí do konfliktu po boku kolonistů se snahou změnit podmínky Pařížského míru z roku 1763 a získat zpět alespoň část ztraceného území. Ze všech evropských mocností pouze Francie se Španělskem představovaly pro Velkou Británii potencionální vojenskou hrozbu. Francie z důvodu revize Pařížské smlouvy zvýšila investice do svého námořnictva, na začátku války však byla, co se námořní síly týče, příliš zranitelná. Z tohoto důvodu v čele s hrabětem Vergennes postupně zvyšovala bojeschopnost vlastního námořnictva a vyčkávala na příhodný okamžik pro zahájení bojů. Během čekání na vhodnou příležitost k otevřenému nepřátelství pomáhala Francie americkým kolonistům od roku 1776 prozatím skrytě v podobě finanční pomoci, posílání kvalifikovaných důstojníků francouzské armády, kteří předávali Američanům důležité zkušenosti, a vojenského materiálu.²⁶⁷

Po celý rok 1777 se v dobovém tisku, parlamentních debatách a soukromé korespondenci významných britských politiků objevovaly více či méně pravdivé informace podporující či vyvracející tezi o francouzských přípravách na válku s Velkou Británií. Například *London Evening Post* zveřejnil v polovině ledna 1777 dopis datovaný 26. prosince 1776, ve kterém autor dopisu kritizoval britského ambasadora v Paříži Davida Murrayho, druhého hraběte z Mansfieldu (1727–1796). Dále uváděl, že v Paříži převládají názory, že válka mezi Velkou Británií a Francií začne do června 1777 invazí do Irska.²⁶⁸ Podobné zprávy o chystající se invazi dementoval lord North na začátku února během parlamentní debaty týkající se zrušení platnosti zákona *Habeas corpus*.²⁶⁹

Na tomto místě je nutno podotknout, že na začátku sedmdesátých let stále panovalo mezi britskými státníky přesvědčení, že britské námořnictvo je silnější než spojená flotila bourbonských mocností. Utajené zprávy pocházející ze sítě Brity placených informátorů velmi přesně udávaly počty námořníků a lodí, čímž umocňovaly pocit relativního bezpečí před

²⁶⁷ SCOTT, H., M., *The Birth of a Great Power System*, s. 223–224.

²⁶⁸ *London Evening Post*, 11–14. 1. 1777.

²⁶⁹ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 3.

francouzsko-španělskou flotilou. Britská administrativa disponovala velmi spolehlivými informacemi o stavu francouzského loďstva. I přesto musela Northova vláda čelit v několika případech zprávám opozičních poslanců o „znepokojujících novinkách“ týkajících se francouzských příprav na válku, které však vyvrátila.²⁷⁰

Francouzská diplomacie pod vedením Vergennese dokázala až mistrně přesvědčovat britské diplomaty o svých mírových úmyslech, přičemž tajně vyjednávala se zástupci severoamerických kolonistů sídlících v Paříži. Francie dále posílala finanční a materiální pomoc do Severní Ameriky a pokračovala v námořním zbrojení. Například během léta 1777 byl ve Francii schválen zákaz kotvení všech lodí všech národů, které byly ve válce s Anglií. Zákaz se měl oficiálně vztahovat na americké lodě. Toto nařízení si Jiří III. v dopise lordu Northovi vyložil jako velmi pozitivní zprávy potvrzující dobré britsko-francouzské vztahy. Francouzští úředníci však dodržování tohoto zákazu velmi zanedbávali, což potvrzovali i Britové sídlící ve Francii ve svých dopisech posílaných do Velké Británie.²⁷¹

Podezřívavost britské administrativy vůči francouzské monarchii v druhé polovině roku 1777 rostla, což lze potvrdit například rostoucím počtem válečných lodí a rostoucím počtem námořníků, kteří byli určeni k ochraně domácích vod. Na začátku ledna 1777 podle záznamů britské admirality bylo do domovských přístavů přiděleno celkově 62 válečných lodí a 23 770 mužů, přičemž pouze 25 lodí patřilo do kategorie řadové lodě (*ship of the line*)²⁷². Na začátku roku 1777 celkově disponovalo britské námořnictvo 210 válečnými plavidly, z čehož kvůli problémům s verbováním námořníků pouze 38 lodí patřilo do kategorie řadové lodě.²⁷³ V listopadu²⁷⁴ 1777 podle záznamů mělo ochraňovat Britské ostrovy 84 plavidel, z čehož 41²⁷⁵ z nich tvořily lodě druhé a třetí kategorie. Na tomto místě je nutné podotknout, že oficiální počty námořníků a lodí neodpovídaly skutečným číslům, neboť po celý rok 1777 se

²⁷⁰ BAUGH, Daniel, A., *Withdrawing from Europe: Anglo-French Maritime Geopolitics, 1750–1800*, in: *The International History Review*, Vol. 20, No. 1, 1998, s. 26; ²⁷⁰ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 34–35, 45, 47.

²⁷¹ ALMON, J., c. d., s. 366–367; URBAN, S., c. d., s. 402.

²⁷² Řadová loď se dále dělila podle velikosti a výzbroje do tří kategorií. Loď, která byla vyzbrojena více jak sto a více děly, patřila do první třídy. Loď se 85–100 děly odpovídala druhé třídě, do třetí třídy patřily lodě s 70–85 děly. Tyto lodě tvořily pátě většiny námořních sil evropských států v druhé polovině osmnáctého století. Poté následovalo další rozdělení menších válečných plavidel. Viz. BEVERHOUDT VAN, Arnold, *These Are The Voyages*, Raleigh 2013 s. 22.

²⁷³ TNA, ADM 8/53, s. 3–4.

²⁷⁴ I přes to, že se bitva u Saratogy odehrávala v říjnu 1777, rozhodl jsem se použít listopadové záznamy admirality, neboť zprávy o výsledcích bitvy u Saratogy přišly do Velké Británie až začátkem prosince.

²⁷⁵ Z parlamentních debat týkajících se námořnictva z konce listopadu vyplývá, že plně vyzbrojeno a připraveno bylo pouze 35 řadových lodí. K těmto záznamům je tedy třeba přistupovat kriticky, tato čísla slouží spíše pro obecný nástin připravenosti britského námořnictva během roku 1777, skutečná čísla je podle mého názoru možné získat jen velmi složitě. HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 452–454; TNA, ADM 8/53, s. 177–178.

Velká Británie potýkala s problémem nábořem námořníků na válečné lodě. Praxe násilných odvodů nevykazovala očekávané výsledky, a navíc byla opozicí na půdě parlamentu velmi kritizována. Podle zpráv admirality předložených parlamentu v prosinci 1777 bylo na začátku roku ve službách námořnictva zhruba 36 tisíc mužů, o devět měsíců později stoupl počet námořníků o deset tisíc. V parlamentních debatách z konce listopadu bylo navíc schváleno navýšení počtu námořníků pro rok 1778 o dalších 15 tisíc.²⁷⁶

Obečně lze konstatovat, že britská vláda minimálně v první polovině roku 1777 nebrala vojenskou hrozbu jiného státu příliš vážně. Situace se změnila až s postupujícími pozdními letními a brzkými podzimními měsíci. Northova administrativa si začínala uvědomovat vzrůstající nebezpečí bourbonských mocností a přistoupila k jednomu z mála efektivních řešení, kterým bylo posílení domácí flotily. V období od ledna 1777 do listopadu se počet řadových válečných lodí určených pro obranu Britských ostrovů zvýšil zhruba o 40 %. Posilování britského námořnictva pro očekávaný konflikt s Francií pokračoval i v roce 1778. V červenci 1778, tedy v době prvních námořních konfliktů s francouzskou monarchií, disponovala Velká Británie 66 řadovými válečnými loděmi oproti 52 francouzským.²⁷⁷

²⁷⁶ *Journal of the House of Commons*, Vol. 36, s. 577; HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 445–461.

²⁷⁷ DULL, J., R., c. d., s. 101.

Třetí otázka

„*Jestli (a pokud ano, tak jak) se změnila politická situace v Anglii po bitvě u Saratogy?*“

Novinky o kapitulaci Burgoynovy armády po říjnové bitvě u Saratogy logicky velmi otráslly pozici lorda Northa a britské vlády. North během svého parlamentního proslovu z 3. prosince ujistil všechny přítomné poslance, že nikdo si mír nepřál více než on a že „[...] *pokud rezignace na jeho funkce přinese mír, ochotně to udělá.*“²⁷⁸ Podle Walpole se momentální slabost celé vlády projevila ve spekulacích o jejím pádu, přičemž podle něj se ministři natolik báli o svá místa, že usilovali o zdiskreditování zpráv o Burgoynově kapitulaci. Opoziční poslanci se snažili využít situaci k prosazení některého ze svých cílů. Již následující den proběhla v dolní sněmovně krátká, leč velmi intenzivní debata o zrušení zákazu platnosti *Habeas corpus*. I přes relativní slabost vlády vyvolanou kapitulací u Saratogy se opozici v této věci nepodařilo dosáhnout významného úspěchu.²⁷⁹

Fakt, že se opozice zaměřila na zrušení zákona o ukončení platnosti *Habeas corpus* ve chvíli, kdy byla vláda od začátku konfliktu pravděpodobně nejslabší, naznačuje, jaký pro opoziční poslance zrušení platnosti jednoho z pilířů britské ústavnosti představovalo problém. Tím, že se v prvních prosincových dnech nesoustředila na důležitější témata, pomohla Northově vládě nabrat ztracené sebevědomí. Desátého prosince John Wilkes navrhl zrušení Deklaratorního zákona vydaného v roce 1766, nedostatečná podpora ostatních opozičních poslanců a relativní sjednocení vládních členů parlamentu vyústily v odmítnutí tohoto návrhu. Velmi důležitým faktorem, který podle mého názoru pomohl stabilizovat Northovu vládu, bylo přesvědčení Jiřího III. pokračovat v ozbrojeném konfliktu s Američany. Northovi se podařilo udržet pozici vlády a odložit další zasedání parlamentu až na 20. ledna 1778. Zároveň se zavázal představit nový plán „[...] *pro jednání s Američany.*“²⁸⁰ Dále prohlásil, že věří, že Velká Británie má stále dostatek síly dohodnout se s Američany.²⁸¹

Výsledek bitvy u Saratogy způsobil, že většina členů parlamentu si začala uvědomovat, že by mohla být válka v Severní Americe ztracena. Měnil se i pohled na Američany. Během parlamentní debaty z 3. prosince, ve které lord Germain reportoval poslancům novinky

²⁷⁸ HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 541. Přesná citace zní: „[...] *if the laying down his place and honours would accomplish it, he would gladly resign them all.*“

²⁷⁹ Tamtéž, s. 560–562; DORAN, J. (ed.), c. d., s. 81–82; STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 8, s. 114.

²⁸⁰ DORAN, J. (ed.), c. d., s. 84.

²⁸¹ Tamtéž, s. 84; FERLING, J., s. 237; HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 563–614.

o Burgoynově kapitulaci, vystoupil se svým dlouhým proslovem James Luttrell, jenž charakterizoval proměnu vnímání Američanů jako nepřátel. Ve své řeči dával na stejnou úroveň Brity, kteří dokázali prosadit platnost Magna Charty a Američany bojující za svou svobodu²⁸². Dále upozornil, že „*Američané byli vždy znázorňováni jako zbabělci. Toto je však velmi daleko od pravdy.*“²⁸³

Tato proměna vnímání celého konfliktu se severoamerickými kolonisty, na jehož počátku drtivá většina poslanců předpokládala snadné vítězství britské armády a podmanění si rebelujících Američanů, ovlivnila i lorda Northa při jeho rozhodování o další strategii, jejímž cílem mělo být ukončení války. Ministerský předseda se rozhodl tajně vyjednávat s americkými zástupci na francouzském dvoře. Výsledkem této Northovy iniciativy bylo zjištění, že pouze uznání americké nezávislosti Velkou Británií zabrání uzavření americko-francouzské aliance, tedy ceny, kterou prozatím nechtěl obětovat. Tendence k usmíření s Američany převládaly u ministerského předsedy i na začátku roku 1778. 17. února představil v parlamentu svou strategii, která spočívala ve vyslání britských zástupců do amerického Kongresu s nabídkou na usmíření. North byl ochoten uznat, že parlament nemá v amerických koloniích zákonnou nadřazenost, a to i v případě uvalování daní. Dále navrhnul odvolat Donucovací zákony. Vyslaní zástupci pod vedením Fredericka Howarda, pátého hraběte z Carlisle (1748–1825), vypluli na začátku dubna do Severní Ameriky, nedosáhli však žádného výsledku a v listopadu 1778 se vrátili zpět do Velké Británie.²⁸⁴

Stabilita britské vlády byla po doručení zpráv o Burgoynově kapitulaci na začátku prosince na čas otřesena. Opoziční whigové však z nastalé situace nedokázali vytěžít významnou politickou změnu. I díky podpoře krále, který neústupně trval na pokračování konfliktu, se podařilo odložit jednání parlamentu o šest týdnů a dočasnou politickou krizi překonat. Na začátku roku 1778 lord North změnil politiku vlády a pokusil se o usmíření s americkými kolonisty, které však neskončilo úspěšně. Jistou roli v britském pokusu o ukončení bojů a vyjednávání případných mírových podmínek podle mého názoru hrálo přehodnocení přístupu k válce a kolonistům samotným, neboť po bitvě u Saratogy byli

²⁸² HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England*, Vol. 14, s. 535–536. Přesná citace zní: „[...] for treating with Americans.“

²⁸³ Tamtéž, s. 538. Původní citace zní: „*The Americans had [...] been always represented as cowards; this was far from being true [...]*“.

²⁸⁴ FERLING, J., c. d., s. 237–240; WHITELEY, Peter, *Lord North, The Prime Minister Who Lost America*, London 1996, s. 175.

kolonisté podporovateli vlády v britském parlamentu vnímání jako důstojný a rovnocenný protivník.

Francie, které Britové vyhlásili válku v březnu 1778, změnila vnímání celého konfliktu na druhé straně kanálu La Manche. Do vstupu Francouzů války si nebyla britská vláda ochotná připustit významnost vojenské kampaně v Severní Americe a její vliv na diplomatickou situaci v Evropě, což se projevilo například na stavu námořnictva, které nebylo plně mobilizováno až do roku 1779. Změna se projevila i na bezpečnostních opatřeních přijatých během první poloviny roku 1778. Do té doby se hrozba invaze bourbonských mocností, i přes varování opozice, nejevila jako příliš reálná. Britská strategie obrany Britských ostrovů byla založena na stavu námořnictva, které mělo být silnější, než spojené námořní síly dalších dvou nejsilnějších velmocí. Z tohoto důvodu nebyl kladen příliš velký důraz na stav pozemní armády, která se v prvních letech skládala z velkého množství zahraničních žoldnéřů. Několik dní po doručení zpráv informujících o kapitulaci britské armády u Saratogy se severoanglická města Liverpool a Manchester rozhodla na své náklady zajistit po jednom vojenském regimentu o tisíci vojácích. Do té doby odmítal Jiří III. vytváření nových vojenských regimentů a dával přednost najímání žoldnéřů především z německy mluvících zemí. Příklad Manchesteru a Liverpoolu inspiroval i další města, což vedlo během první poloviny roku 1778 k vytváření nových regimentů či ozbrojených milic po celé zemi. Strach z invaze také pomohl zlepšit pobřežní opevnění a celkově připravit oblasti zejména na jihu Anglie na možnost invaze francouzské armády.²⁸⁵

²⁸⁵ CONWAY, S., *British Isles*, s. 15–23.

Čtvrtá otázka

„Jak se americká válka za nezávislost projevila na zahraničním obchodě Velké Británie v letech 1773–1782?“

Před vypuknutím americké války za nezávislost tvořily trhy v severoamerických koloniích významný podíl na celkovém zahraničním obchodu Velké Británie. Z kolonií Nové Anglie se dovážel především tabák, jehož větší část se se ziskem reexportovala do dalších evropských států. Na druhé straně měli obyvatelé kolonií zájem o britské výrobky převážně textilního průmyslu. Export zboží vyráběného na Britských ostrovech tvořil významnou část komodit vyvážených do severoamerických kolonií. Ztráta důležitých trhů v Severní Americe kvůli ozbrojeným střetům Britů s kolonisty rezultujícím v uzavření většiny přístavů donutila britské obchodníky rozšířit obchodní aktivity i do jiných oblastí. V prvních letech války se zejména metropolitní obchodníci soustředili na exotičtější země ve Východních Indiích či britských državách v Karibském moři. Část anglických kupců se více soustředila na obchodování s evropskými zeměmi, které s postupem času získaly dominantní postavení v rámci zahraničního obchodu Velké Británie.

Pokles obchodní aktivity během války byl zapříčiněn několika faktory. Podle mého názoru bylo nejvýznamnějším faktorem uzavření trhů v Severní Americe, v oblasti Středozemního moře, a ztráta některých karibských držav. Nezanedbatelným faktem bylo nebezpečí, které představovala spojená francouzsko-španělská námořní síla po roce 1779, která ohrožovala britské obchodní lodě převážně v Karibském moři. Příprava britské invaze do Severní Ameriky v letech 1776–1777 umožnila britské admiraltě najmout obchodní plavidla, která původně obchodovala se severoamerickými koloniemi, s jejichž pomocí zajistila zásobování a transport vojáků a válečného materiálu z Britských ostrovů přes oceán. Vliv na snížení obchodní aktivity mělo bezesporu i zvýšené nebezpečí ztráty lodi a nákladu, což se projevilo na stoupajících nákladech spojených s pojištěním plavidla, převážnými komoditami a platy posádky.

I přes aspekty negativně ovlivňující obchodní aktivitu Velké Británie dokázali britští obchodníci udržet koncept mezinárodního obchodu i během americké války za nezávislost. Hlavními exportními komoditami zůstaly i nadále hotové vlněné a lněné textilie, které se vyvážely do evropských zemí. Tyto země nahradily ztracené severoamerické trhy. Dalším významným vývozním artiklem bylo uhlí, jenž se rovněž exportovalo převážně do Evropy. Podle mého názoru spočíval nejpodstatnější rozdíl mezi předválečnou a válečnou situací

v oblasti zahraničního obchodu Velké Británie v nárůstu či poklesu obchodní aktivity s určitými regiony, které ať už z geografického či bezpečnostního hlediska nahradily ztracené trhy. Během války výrazně klesl dovoz určitých komodit z oblastí Severní Ameriky a Karibiku. Tabák na Britské ostrovy dováželi ve velmi malém množství pouze evropští obchodníci. Dále se významně snížil dovoz nezpracovaného hnědého cukru, kávy, asijského čaje a rýže. Jiných oblastí, například Baltského moře, se průběh války projevil pouze nepatrně. Důležité obchodní partnery v této oblasti představovalo Rusko a Švédsko, odkud se dovážely přírodní zdroje nutné ke stavbě a opravě lodí.

Pro některé oblasti bylo vypuknutí americké války za nezávislost naopak přínosem. Před konfliktem nepatřily k významným obchodním partnerům, uzavření některých trhů však těmto zemím umožnilo zvýšit obchodní aktivitu s britskými kupci. Příkladem je podle mého názoru Nové Skotsko, do kterého bylo v roce 1775 vyvezeno zboží v celkové hodnotě 56 303 liber, o rok později se však hodnota zvýšila pětinasobně. V roce 1777 pak vývoz dosahoval hodnoty téměř jednoho milionu liber. Podobně na tom byla i Kanada, nikoliv však v takové míře. Tuto skutečnost si vysvětlují tím, že v oblasti Nového Skotska byla na začátku války vybudována důležitá základna, která sloužila jako předmostí pro britskou armádu, která odtud začala kampaň, jejímž cílem bylo podmanění Nové Anglie. Z podobných důvodů se ve stejném období až dvojnásobně zvýšil vývoz zboží do Kanady, kde se shromažďovala část britské armády, která v roce 1777 započala jižní tažení směrem k městu Albany ve státě New York.²⁸⁶ Po vstupu francouzské a španělské monarchie do konfliktu se až desetkrát zvýšil dovoz zboží z oblasti Rakouského Nizozemí, které se stalo náhradním zdrojem italského hedvábí. Charakteristické pro tyto oblasti byl fakt, že po skončení války hodnoty exportu či importu klesly na předválečnou úroveň.²⁸⁷

²⁸⁶ TNA, CUST 3/76, s. 257; CUST 3/77, s. 247; CUST 3/78, s. 241; CUST 3/79, s. 225; CUST 3/80, s. 217.

²⁸⁷ TNA, BT 6/185, s. 77, 85.

Seznam použitých pramenů a literatury

1.1 Primární prameny

1.1.1 Archivní materiály

The National Archives in Kew, Londýn, Velká Británie

- *Records of the board of Customs, Excise, HM Revenues and Customs*
 - o *Ledgers of import and export. CUST 3/73–3/80*
 - o *States of Navigation, Commerce and Revenue. CUST 17/2–17/7*
- *Records of the Admiralty, Naval Forces, Royal Marines, Costguard, and related bodies*
 - o *List Book (showing the disposition of Ships, names of Officers, &c.). ADM 8/53*
- *Records of the Board of Trade and successor and related bodies*
 - o *Tables of Trade and Navigation: Sir Charles Whitworth's State of the Trade of Great Britain, published 1776 with tables (manuscript) to 1801. BT 6/185*

1.1.2 Dobové noviny

London Evening Post

The London Gazzete

1.1.3 Další prameny

ALMON, J., *The Remembrancer, or Impartial Repository of Public Events. For the Year 1777*, London 1778

DICKINSON, John: *Empire and Nation: Letters from a Farmer in Pennsylvania*, ed. Forrest McDonald, Indianapolis 1999

DODSLEY, James, *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1773*, London 1774

DODSLEY, J., *The Annual Register, or a View of the History, Politics, and Literature, for the Year 1774*, London 1775

DODSLEY, J., *The Annual Register, or a View of the History, Politics and Literature for the year 1777*, London 1778

DONNE, Bodham, W., *The Correspondence of King George the Third with Lord North from 1768–1782*, Vol. 2, London 1867

DORAN, John (ed.), *The Last Journals of Horace Walpole*, London 1859

E. I. S., *The American and British Chronicle of War and Politics*, London 1783

HANSARD, Thomas, Curson, *The Parliamentary History of England, from the Earliest Period to the Year 1803*, Vol. 15

HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England, from the earliest period to the year 1803*, Vol. 19, London 1814

HANSARD, T., C., *The Parliamentary History of England, from the Earliest Period to the Year 1803*, Vol. 21, London 1814

JEFFERSON, Thomas: *A Summary View of the Rights of British America*, Williamsburg 1774

Journals of the House of Commons, Vol. 36, London 1803

KEPPEL, Thomas, George, *Memoirs of the Marquis of Rockingham and his Contemporaries*, Vol. 2, London 1852

LOCKE, John: *Two Treatises of Government*, London, 1823

MACPHERSON, David, *Annals of Commerce. Manufacturers, Fisheries, and Navigation, with Brief Notices of the Arts and Sciences Connected with them*, Vol. 3, London 1805

OTIS, James, *A Vindication of the British Colonies, against the Asperations of the Halifax Gentleman, in his Letter to a Rhode-Island Friend*, Boston 1765

OTIS, James: *The Rights of British Colonies Asserted and Proved*, Boston 1764

PAINE, Thomas: *Common Sense; addressed to the Inhabitans of America*, Philadelphia 1776

RAITHBY, John, *Statutes at Large, of England and Great-Britain: From Magna Carta to the Union of the Kingdoms of Great Britain and Ireland*, Vol. 14, London 1781

RAITHBY, J., *The Statutes at Large, of England and of Great Britain: From Magna Carta to the Union of the Kingdoms of Great Britain and Ireland*, Vol. 10, London 1811

ROBINSON-MORRIS, Matthew, *Peace the Best Policy*, London 1777

RUFFHEAD, Owen, *Statutes at Large: From the Third Year of the Reign of King George the Second to the Twentieth Year of the Reign of King George The Second*, Vol. 6, London 1764

RUFFHEAD, O., *Statutes at Large: From the Twentieth Year of the Reign of King George the Second to the Thirtieth Year of the Reign of King George the Second*, Vol. 7, London 1764

STOCKDALE, John, *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 6

STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 7

STOCKDALE, J., *The Parliamentary Register; or, a History of the Proceedings and Debates of the House of Commons*, Vol. 8

STRAHAN, W. – WOODFALL, M., *The Statutes at Large, from the Fifth Year of the Reign of King George the Third to the Tenth Year of the Reign of King George the Third, inclusive*, London 1772

The Lady's Magazine; or Entertaining Companion for the Fair Sex, Appropriated solely to their Use and Amusement, Vol. 8, London 1777

The Trial of James Hill, alias John the Painter, for willfully and maliciously setting Fire to the Rope-House, in the King's Yard at Portsmouth, London 1777

URBAN, Sylvanus, *The Gentleman's Magazine, and Historical Chronicle. Volume XLVII. For the Year MDCCLXXVII*, London 1777

1.2 Odborné publikace

ALDRIDGE, Alfred, Owen, *Thomas Paine's American Ideology*, London 1984

BEVERHOUDT VAN, Arnold, *These Are the Voyages*, Raleigh 2013

BLACK, Jeremy, *Crisis of Empire: Britain and America in the Eighteenth Century*, London 2008

BLACK, J., *Debating Foreign Policy in Eighteenth-Century Britain*, Abingdon 2016

BLACK, J., *Trade, Empire and British Foreign Policy, 1689–1815: The Politics of a Commercial State*, Abingdon 2007

- CONWAY, Stephen, *A Short History of the American Revolutionary War*, London 2013
- CONWAY, S., *British Isles and the War of American Independence*, Oxford 2000, London 2013
- DICKINSON, Harry, *Britain and the American Revolution*, Abingdon 2014
- DULL, Jonathan, R., *The Age of the Ship of the Line: The British and French Navies, 1650–1815*, Lincoln 2009
- DYSON, Kenneth, *States, Debt and Power: „Saints“ and „Sinners“ in European History and Integration*, Oxford 2015
- FERLING, John, *Almost a Miracle: The American Victory in American War of Independence*, New York 2007
- FLOUD, Roderick – JOHNSON, Paul (eds.), *The Cambridge Economic History of Modern Britain*, Vol. I., Cambridge 2004
- GIMBEL, Richard, *A Bibliographical Check List of Common Sense, With an Account of Its Publication*, New Haven 1956
- GOULD, Eliga, H., *Among the Powers of the Earth*, London 2012
- GRAY, Edward, G. – KAMENSKY, Jane, *The Oxford Handbook of the American Revolution*, Oxford 2013
- GREGORY, Jeremy – STEVENSON, John, *The Routledge Companion to Britain in the Eighteenth Century 1688–1820*, Abingdon 2007
- KOUROUTAKIS, Antonios, E., *The Constitutional Value of Sunset Clauses: An Historical and Normative Analysis*, Abingdon 2017
- PATRICK, John, J., *Founding the Republic: A Documentary History*, Westport 1995
- REICH, Jerome, R., *British Friends of the American Revolution*, New York 1998
- ROBERTS, Michael, *British Diplomacy and Swedish Politics, 1758–1773*, London 1980
- SCOTT, Hammish, *The Birth of a Great Power System*, Abingdon 2013
- SCOTT, H., *The Emergence of the Eastern Powers, 1756–1775*, Cambridge 2004

- SCHROEDER, Paul, W., *The Transformation of European Politics, 1763–1848*, Oxford 1996
- SMITH, Daniel, A.: *Tax Crusaders and the Politics of Direct Democracy*, New York 1998
- STELLNER, František, *Sedmiletá válka v Evropě*, Praha 2007
- STONE, Bailey, *Reinterpreting the French Revolution: A Global-Historical Perspective*, Cambridge 2002
- THOMAS, Peter, D., *George III: King and Politicians 1760–1770*, Manchester 2002
- THOMAS, P., D., *Lord North*, London 1976
- TOOHEY, Robert, E., *Liberty and Empire: British Radical Solutions to the American Problem, 1774–1776*, Lexington 1978
- UNGER, Richard, W., *Global Economic History Series vol. 7: Shipping and Economic Growth 1350–1850*, Leiden 2011
- WARD, Lee: *The Politics of Liberty in England and Revolutionary America*, Cambridge 2004
- WHITELEY, Peter, *Lord North, The Prime Minister Who Lost America*, London 1996

1.3 Odborné články

- BAKER, Norman, *The Treasury and Open Contracting, 1778–1782*, in: *The Historical Journal*, Vol. 15, No. 3, 1972
- BAUGH, Daniel, A., *Withdrawing from Europe: Anglo-French Maritime Geopolitics, 1750–1800*, in: *The International History Review*, Vol. 20, No. 1, 1998
- FRENCH, Christopher, J., *Productivity in the Atlantic Shipping Industry: A Quantitative Study*, in: *The Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 17, No. 3, 1987
- HAWORTH, Paul, Leland: *Frederick the Great and the American Revolution* in: *The American Historical Review*, Vol. 9, No. 3, 1904
- MILLER, Daniel, A., *Sir Joseph Yorke and Anglo-Dutch relations 1774–1780* in: *Studies in European History*, Vol. 23, No. 1, 2010
- O'ROURKE, Kevin, H.; WILLIAMSON, Jeffrey G., *After Columbus: Explaining Europe's Overseas Trade Boom, 1500–1800*, in: *The Journal of Economic History*, Vol. 62, No. 2, 2002

SCOTT, H, *The Importance of Bourbon Naval Reconstruction Strategy of Choiseul after the Seven Year's War*, in: *The International History Review*, Vol. 1, No. 1, 1979

TUCKNESS, Alex: *Discourses of Resistance in the American Revolution*, in: *Journal of the History of Ideas*, Vol. 64, No. 4, 2003

WRIGHT, J., F., *British Government Borrowing in Wartime, 1750-1815*, in: *The Economic History Review, New Series*, Vol. 52, No. 2, 1999